

ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា

និង

សេចក្តីប្រជុំសភាសាខ្មែរ
អភិបាលប្រតិបត្តិ

បណ្ឌិត បណ្ឌិតសភាសា

១០៨



អង្គការស្រាវជ្រាវភាសាខ្មែរ

ល.ស ២៥០២

អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច

១០៨

ត.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស បណ្ណវសមោ ភាគោ

បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

នមោ ភស្ស ភគវគោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បច្ចុន័យត្ថិកប្បដ្ឋានំ

នកុសលត្ថិកំ

[១] នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា អកុសលំ អព្យាគតំ ឯតំ
ទន្ធិ បដិច្ច អកុសលោ អព្យាគតោ តាយា ទទ្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានតេ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ បដិច្ច ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្ត-
សមុដ្ឋានតេ រូបំ ។ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាគតោ នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច
នអព្យាគតោ ច នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន-
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច នកុសលោ
ច នម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ចតុ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បណ្ណវសមភាគ

បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

សូមមេស្តា ចំពោះព្រះបាទព្រះកោត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងនាម ។

បច្ចុន័យត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកៈ

[១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ខន្ធភ ជាកុសល
ជាអព្យាគត្ថិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រតិ កាស្រ័យ ឡឧន្ធថ ជាកុសល
ជាអព្យាគតៈ ខន្ធល ត្ថិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រតិ កាស្រ័យ ឡឧន្ធល ។ ធម៌
មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាគតៈ កាស្រ័យ ឡ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិន
មែនជាកុសលត្ថិ មិនមែនជាអព្យាគត្ថិ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាកុសលត្ថិ
មិនមែនជាកុសលត្ថិ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មាតិកៈ ៨ ។

[៦] ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា បញ្ច ។

[៧] ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

[៦] ធមិ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជា
 អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសល
 កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈក្តី កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
 កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ទានវិរៈ ៥ ។

[៧] ធមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអ-
 សល កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសល កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសលក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈក្តី កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង

ន អកុសលញ ធន អកុសលញ ធន ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលាលា ធន ធន អកុសលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលញ ធន អកុសលញ ធន ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលាលា ធន ធន អកុសលាលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា មញ ។

[៦] ន អកុសលញ ធន អកុសលញ ធន ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលាលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលញ ធន អកុសលញ ធន ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលាលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលញ ធន អកុសលាលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

[៧] ន អកុសលំ ធន ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលាលា ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាម្មណាប្បដ្ឋយា ។

[៨] ហេតុយា ឯក្កនត្តិស អាម្មណោ ធម្មត្ថំស អវិគតេ ឯក្កនត្តិស ។

សហជាតវារម្បិ បច្ចយវារម្បិ និស្សយវារម្បិ សំសដ្ឋវារម្បិ សម្មយុត្តវារម្បិ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៩] ន អកុសលាលា ធន ធម្មា ន អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន ចច្ចយោ ។

ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាករណ៍ក្តី កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាករណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាករណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បដ្ឋយ ។

[៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦៧ ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦៦ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦៧ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្មយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៩] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាច្រើន ខែធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ន ឡា ន កុស-
លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ ន ។

[១១] ន កុសលោ ន ឡា ន កុសលស្ស
ធម្មស្ស រាជិបតិញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ អនន្តរញ្ញត្ថយេន
បទ្ទាយោ សមនន្តរ . . . សហជាត . . . អញ្ញមញ្ញ
. . . វិស្សយ . . . ឧបវិស្សយ . . . ។

[១២] . . . បុរាជានញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ ន កុស-
លោ ន ឡា ន អកុសលស្ស ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញ-
ត្ថយេន បទ្ទាយោ ន កុសលោ ន ឡា ន កុសលស្ស
ច ន អកុសលស្ស ច ន ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន
បទ្ទាយោ ។ ន អកុសលោ ន ឡា ន អកុសលស្ស
ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ ន អកុសលោ
ន ឡា ន កុសលស្ស ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន
បទ្ទាយោ ន អកុសលោ ន ឡា ន កុសលស្ស ច ន-
អកុសលស្ស ច ន ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន បទ្ទ-
ាយោ ។ ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ន ឡា
ន កុសលស្ស ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ
ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ន ឡា ន អកុ-
សលស្ស ធម្មស្ស បុរាជានញ្ញត្ថយេន បទ្ទាយោ

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសល ដោយអារម្មណញ្ញត្ថយេន ហេតុព្រោះ ៦ ។

[១១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
កុសល ដោយកតិបតិញ្ញត្ថយេន ជាបច្ច័យ ដោយអនន្តរញ្ញត្ថយេន សមនន្ត-
រញ្ញត្ថយេន . . . សហជាតញ្ញត្ថយេន . . . អញ្ញមញ្ញត្ថយេន . . . វិស្ស-
យញ្ញត្ថយេន . . . ឧបវិស្សយញ្ញត្ថយេន . . . ។

[១២] . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន ធម៌ មិនមែនជា
កុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន
ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិន
មែនជាកុសលផង ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន ធម៌ មិន
មែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរាជា-
នញ្ញត្ថយេន ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា-
កុសលផង មិនមែនជាកុសលផង ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន ។ ធម៌ មិន
មែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
កុសល ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជា-
កុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរាជានញ្ញត្ថយេន

នកុសលោ ច នកុសលោ ច ធម្មា នកុស-
លស្ស ច នកុសលស្ស ច ធម្មស្ស បុរោហិតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៣) ហេតុយា ឯកុទត្តិសា អាឡុយោ ធម្មិ-
សា អនិបតិយា បក្ខុក្ខិសា អនន្តរា ធម្មក្ខិសា សម-
នន្តរេ ធម្មក្ខិសា សហជាតេ ឯកុទត្តិសា អញ្ញាបញ្ញា
ធម្មក្ខិសា និស្សាយ ធម្មក្ខិសា ឧបនិស្សាយ ធម្មក្ខិសា
បុរោហិតេ អដ្ឋាសេ បញ្ញាជាតេ អដ្ឋាសេ ពលេសវេន
ធម្មក្ខិសា កម្មេ ឯកុទត្តិសា វិចារេក យ អាណារ
ឯកុទត្តិសា អវិគតេ ធម្មក្ខិសា ។

យថា កុសលក្ខតោ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បំ បច្ចនិយម្បំ អនុលោមច្បច្ចនិយម្បំ
បច្ចនិយានុលោមម្បំ កណ៌តំ ឯវំ កាលាតតំ ។

និវេទនាត្ថិកំ

(១៤) នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧច្ចដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បច្ចយោ នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ននុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧច្ចដ្ឋតិ

ធមិ មិនមែនជាកុសលក្ខំ មិនមែនជាកុសលក្ខំ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មិន
មែនជាកុសលវេន មិនមែនជាកុសលវេន ដោយបុរោហិតប្បច្ច័យ ។

(១៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការប្បណិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣៦ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៦ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ក្នុងសហជាតាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៧ ក្នុងអញ្ញាបញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៦ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ក្នុងបុរោហិតាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៨ ក្នុងបញ្ញាជាតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងពលេសវេនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងវិចារកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងកាហារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ។

អនុលោមក្ខំ បច្ចនិយៈក្ខំ អនុលោមច្បច្ចនិយៈក្ខំ បច្ចនិយា-
នុលោមក្ខំ វិនិច្ឆ័យវារៈ វេលាយេនិកបំហាយ ក្នុងកុសលក្ខិកៈ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត ឧច្ច័យបំហាយនោះចុះ ។

និវេទនាត្ថិកៈ

(១៦) ធមិ វេលាមិនមែនសម្បយុត្តុដោយសុខវេទនា កាស្រីយ
ទ្យុតមិ វេលាមិនមែនសម្បយុត្តុដោយសុខវេទនា ចើយកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធមិ វេលាមិនមែនសម្បយុត្តុដោយទុក្ខវេទនា កាស្រីយ
ទ្យុតមិ វេលាមិនមែនសម្បយុត្តុដោយសុខវេទនា ចើយកើតឡើង

បទដំបូងរឿង

អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ឧប្ប-
តំ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

និរុទ្ធិក្កិ

(១៥) នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នវិចារកា ធម្មា
ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
វិរាគធម្មធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន
នវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ននវិចារកនវិចា-
កធម្មធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

និរុទ្ធិក្កិ

(១៦) ន ឧបាទិទ្ធិបាទាទិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
បាទិទ្ធិបាទាទិយោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អនុបាទិទ្ធិបាទាទិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិទ្ធិបា-
ទាទិយោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អ-
នុបាទិទ្ធិអនុបាទាទិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិទ្ធិអនុ-
បាទាទិយោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បទដំបូងរឿង

ធមិ វេលមិទិវេសសម្បយុត្តំ ហេតុប្បដ្ឋយា អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
វេលមិទិវេសសម្បយុត្តំ ហេតុប្បដ្ឋយា អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ វេលមិទិវេស ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ។

និរុទ្ធិក្កិ

(១៧) ធមិ មិនវេសជាវិបាក អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ មិនវេសជា
វិបាក វេលមិទិវេស ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធមិ មិនវេសមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ មិនវេសមានវិបាកជាប្រក្រតី វេលមិទិវេស
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធមិ មិនវេសជាមិនវេសជាវិបាកចាំនឹងមិនវេសមាន
វិបាកជាប្រក្រតី អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ មិនវេសជាមិនវេសជាវិបាកចាំនឹង
មិនវេសមានវិបាកជាប្រក្រតី វេលមិទិវេស ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

និរុទ្ធិក្កិ

(១៨) ធមិ មិនវេសជាឧបាទិទ្ធិបាទាទិយៈ អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
មិនវេសជាឧបាទិទ្ធិបាទាទិយៈ វេលមិទិវេស ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
ធមិ មិនវេសជាអនុបាទិទ្ធិបាទាទិយៈ អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ មិនវេសជាអនុ-
បាទិទ្ធិបាទាទិយៈ វេលមិទិវេស ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធមិ មិនវេស
ជាអនុបាទិទ្ធិអនុបាទាទិយៈ អនុកូមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ មិនវេសជាអនុបាទិទ្ធិអនុ-
បាទាទិយៈ វេលមិទិវេស ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

នីតិវិធី

(១៧) ន រឹតសហគតំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន រឹតសហគ-
កា ធាត្ថា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្វយា ន សុខសហគតំ
វុំ បដិទ្ធ ... ន ឧបក្កាសហគតំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

និទ្ទេសនីតិវិធី

(២០) ន នស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...
ការងាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ន ទេវនស្ស-
នេន ការងាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

និទ្ទេសនេនបហាតត្ថំហេតុនីតិវិធី

(២១) ន នស្សនេន បហាតត្ថំហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ន ការងាយ បហាតត្ថំហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...
ទេវនស្សនេន ការងាយ បហាតត្ថំហេតុកំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ... ។

និរោធនីតិវិធី

(២២) ន និរោធនី ធម្មំ បដិទ្ធ ... ន អបច-
ការី ធម្មំ បដិទ្ធ ... ន វេទនីយនីយនីយនីយ-
នី ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នីតិវិធី

(១៧) ធមិ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តិ ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្តិ ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្វយ ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ
មិនមែនប្រកបដោយសុខ ... ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនប្រកបដោយ
ឧបេត្តា ... ។

និទ្ទេសនីតិវិធី

(២០) ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...
ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនត្រូវលះដោយការងារ ... ភាស្រ័យ ខ្លា
ចមិ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការងារ ... ។

និទ្ទេសនេនបហាតត្ថំហេតុនីតិវិធី

(២១) ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការងារ ... ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការងារ ... ។

និរោធនីតិវិធី

(២២) ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនដល់ខ្លាចការសន្យាក្នុងការឡើង
... ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាមិនមែនដល់ខ្លាចការសន្យាក្នុងការឡើង ...
ភាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាមិនមែនដល់ខ្លាចការសន្យាក្នុងការឡើងនិងមិន
មែនជាមិនមែនដល់ខ្លាចការសន្យាក្នុងការឡើង ... ។

និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ

និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ

(២៧) និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ...

(២៧) និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ...

និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ

និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ

(២៧) និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ...

(២៧) និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ... និមត្តាវដ្ដណាវិញ្ញាណ ចន្ទី បដិដ្ឋ ឬ ...

បទដ្ឋិយភ្នំកប្បដ្ឋានំ

ន អតីតោ ន ន អនាគតោ ច ន ធម្មា ន អតីតស្ស ច
ន អនាគតស្ស ច ន ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

និអតីតារម្មណត្ថិកំ

[៣២] ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អនា-
គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន បច្ចុប្បដ្ឋារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។

និអជ្ឈិត្តិកំ

[៣៣] ន អជ្ឈិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិត្តោ
ន ធម្មា ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ន តហិទ្ធា ធម្មំ
បដិច្ច ន តហិទ្ធា ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

និអជ្ឈិត្តារម្មណត្ថិកំ

[៣៤] ន អជ្ឈិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិត្តា-
រម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន អជ្ឈិត្តា-
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ

បទដ្ឋិយភ្នំកប្បដ្ឋានំ

ធមិ មិនមែនជាអតីតធម៌ មិនមែនជាអនាគតធម៌ ជាបច្ច័យ ខែធមិ មិន
មែនជាអតីតធម៌ មិនមែនជាអនាគតធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋិយ ។

និអតីតារម្មណត្ថិកៈ

[៣២] ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអតីត ...
ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអនាគត ... ភាស្រ័យ
ខ្លាធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បដ្ឋ ... ។

និអជ្ឈិត្តិកៈ

[៣៣] ធមិ មិនមែនជាទានិក្ខន្ធ ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ មិន
មែនជាទានិក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។ ធមិ មិនមែន
ជាទានិក្រៅ ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ មិនមែនជាទានិក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

និអជ្ឈិត្តារម្មណត្ថិកៈ

[៣៤] ធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្ខន្ធ ភាស្រ័យ ខ្លា
ធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋិយ ធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្រៅ ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ
មិនមែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។
ធមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្រៅ ភាស្រ័យ ខ្លាធមិ មិន
មែនមានការម្មណ៍ជាទានិក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ

ន តហិ ភ្នាវ ឬណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អន្តរា ឬណោ ន ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ រោតុប្បទូយា ។

នសនិទស្សនត្តិកំ

[៣៩] ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោតុប្ប-
ទូយោ ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិ-
ទស្សនសម្បជ័យោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោតុប្បទូយា
ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-
សម្បជ័យោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ រោតុប្បទូយោ ន សនិ-
ទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បជ័-
យោ ច ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

ធមិ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាំងស្រុង កាស្រីយេ ឡូធមិ មិនមែនមាន
ការម្នាក់ជាទាំងស្រុង ទើបភីតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

នសនិទស្សនត្តិកៈ

[៣៩] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការចំពាល់ កាស្រីយេ ឡូធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការចំពាល់ ទើបភីតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ កាស្រីយេ ឡូធមិ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើបភីតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
ចំពាល់ កាស្រីយេ ឡូធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការចំពាល់ ទើបភីតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញទាំងមិនមានការចំពាល់ក្តី កាស្រីយេ ឡូធមិ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើបភីតឡើង

ហេតុច្បាប់ ១ សន្តិសុខសម្បជ័យ ២ បដិទ្ធ
 ៣ អនិសុខសម្បជ័យ ៤ អនិសុខសម្បជ័-
 យោ ៥ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បាប់ ១ សន្តិ-
 សុខសម្បជ័យ ២ បដិទ្ធ ៣ សន្តិសុខសម្បជ័-
 យោ ៤ អនិសុខសម្បជ័យោ ៥ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុច្បាប់ ១

(៣៦) ១ សន្តិសុខសម្បជ័យ ២ បដិទ្ធ ៣
 ៤ អនិសុខសម្បជ័យោ ៥ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បាប់
 ១ សន្តិសុខសម្បជ័យ ២ បដិទ្ធ ៣ សន្តិសុខ-
 សម្បជ័យោ ៤ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បាប់ ១ អនិសុ-
 ខសម្បជ័យ ២ បដិទ្ធ ៣ អនិសុខសម្បជ័យោ ៤
 ៥ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បាប់ ១ សន្តិសុខសម្ប-
 ជ័យ ២ បដិទ្ធ ៣ សន្តិសុខសម្បជ័យោ ៤ អនិ-
 សុខសម្បជ័យោ ៥ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បាប់

ព្រះហេតុច្បាប់ ១ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រច្រកដោយ
 ការបំពានក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការបំពានក្តី
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការ
 បំពាន ទើបកើតឡើង ព្រះហេតុច្បាប់ ១ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការបំពានក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញត្រច្រកដោយការបំពានក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការបំពាន ទើបកើតឡើង ព្រះ
 ហេតុច្បាប់ ១

(៣៦) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រច្រកដោយការបំ-
 ពាន កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រច្រកដោយ
 ការបំពាន ទើបកើតឡើង ព្រះហេតុច្បាប់ ១ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការបំពាន កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញត្រច្រកដោយការបំពាន ទើបកើតឡើង ព្រះ
 ហេតុច្បាប់ ១ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការបំពាន
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញត្រច្រកដោយការបំ-
 ពាន ទើបកើតឡើង ព្រះហេតុច្បាប់ ១ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការបំពានក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 ទាំងមិនមានការបំពានក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញត្រច្រកដោយការបំពាន ទើបកើតឡើង ព្រះហេតុច្បាប់

ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-
 សម្បជ័យោ ច ន អនិទស្សនអម្បជ័យោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ន អនិទស្សន-
 អម្បជ័យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧] ន អនិទស្សនអម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 និទស្សនអម្បជ័យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អនិទស្សនអម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
 សម្បជ័យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិ-
 ទស្សនអម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសម្បជ័-
 យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ច ។

[៣៨] ន សនិទស្សនសម្បជ័យេត្យ ន អនិទស្ស-
 នអម្បជ័យេត្យ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ច ។

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពោះក្តី មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំពោះក្តី កាស្រីយ ឡូធម៌
 ចិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពោះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការចំពោះក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំពោះក្តី
 កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំ-
 ពោះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៩] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំ-
 ពោះ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ចំពោះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការចំពោះ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំពោះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពោះ
 កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំពោះ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវៈ ៦ ។

[៤០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការចំពោះ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
 កបដោយការចំពោះផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ចំពោះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវៈ ៦ ។

[៣៩] ទសន៍ទស្សនសប្បដិយត្វ ទ អនិទស្ស-
ទសប្បដិយត្វ ទម្មំ បដិច្ច ទសន៍ទស្សនសប្បដិយោ
ទ ខ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ឆ ។

[៤០] ហេតុយា ភីស អវិភតេ ភីស ។

យជា កុសលភ្នំកេ សហជាតវារម្យំ បដូយ-
វារម្យំ ធិស្សយវារម្យំ សំសដ្ឋវារម្យំ សម្បយុត្ត-
វារម្យំ បញ្ញាវារម្យំ គណិតំ ឯវំ កណោតតំ ។

ច្បាប់យុត្តិកម្ម ទំនៀម ។

[៣៩] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
ការបំពេញ កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
កបដោយការបំពេញផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការបំពេញផង ទើបតែឡើយ ព្រោះហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៦ ។

[៤០] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៣០ ក្នុងអវិភតប្បដូយ មាន
ព្រះ ៣០ ។

សហជាតវារៈក្តី បដូយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ដែលយើងរាប់ហើយ ក្នុង
កុសលភ្នំកេ យ៉ាងណា ចរណ៍ក ធម្ម័រាម យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ ច្បាប់យុត្តិកម្ម ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

និរោត្តទុក

[៤០] ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 នយោ ទន្ធា ធិត្តសធុដ្ឋានក្ស រូមំ ទ្វេ ទន្ធា បដិច្ច
 . . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ហេតុ មហាក្សតា ។
 ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ទន្ធា បដិច្ច . . . ហេតុ-
 ប្បដិសន្ធិ ។ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ច ន-
 ន ហេតុ ច ធម្មោ ទុប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន-
 ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
 : ហេតុប្បដ្ឋយា ន ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ : ហេតុប្បដ្ឋយា ន ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ច ន ន ហេតុ ច ធម្មោ ទុប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

និរោត្តទុក:

[៤១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ឧដ្ឋ ពាក្យ ចិត្តសមុត្តរាប
 ក្តី កាស្រ័យ ភ្នំឧដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ភ្នំឧដ្ឋ ២ . . . ក្នុង
 ខណៈវេលាបដិសន្ធិ . . . ដកបដល់ពួកមហាក្សត ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ កាស្រ័យ ភ្នំពួកឧដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ . . . ហេតុប្បដិសន្ធិ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ភ្នំ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ភ្នំ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ន ហេតុញ ន នហេតុញ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន ហេតុ ន ឡា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ ន នហេតុញ
ធម្មំ បដិទ្ធិ ន នហេតុ ន ឡា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន ហេតុញ ន នហេតុញ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន ហេតុ ច
ន នហេតុ ច ន ឡា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤២) ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ វវិកតេ
នវ ។

សហជាតវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ បដិទ្ធិវាសនិសំ
ឃវំ វិចារាតតំ ។

(៤៣) ន នហេតុ ន ឡា ច នហេតុស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន នហេតុ ន ឡា ន ហេ-
តុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន នហេតុ
ន ឡា ន ហេតុស្ស ច ន នហេតុស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៤៤) ន ហេតុ ន ឡា ន ហេតុស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន ហេតុ ន ឡា ន ន-
ហេតុស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

ធមិ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡាធមិ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ធមិ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ឡាធមិ មិនមែនជាហេតុផង មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ធមិ
មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រីយ ឡាធមិ
មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

(៤៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយេ មាន
វាវៈ ក្នុងវិកតប្បដ្ឋយេ មានវាវៈ ។

សហជាតវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ
ជួបគ្នានឹងចម្លងវាវៈ ចល្លាភិ កប្បិឡិកាស្តា យ៉ាងនោះផងចុះ ។

(៤៥) ធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាច្បើយ នៃធមិ
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ធមិ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ ជាច្បើយ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ
ធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាច្បើយ នៃធមិ មិនមែនជាហេតុផង
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។

(៤៤) ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាច្បើយ នៃធមិ មិន
មែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេ ធមិ មិនមែនជាហេតុ ជា
ច្បើយ នៃធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយេ

ន ហេតុ ន ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស ន ន ហេតុស្ស ច
 ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆ្នាំយា ។ ន ហេតុ
 ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍ធុត្តយេន
 ឆ្នាំយា ន ហេតុ ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស ឆ្នាំស្ស
 ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆ្នាំយា ន ហេតុ ឆ្នាំ ន
 ហេតុស្ស ច ន ហេតុស្ស ច ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍
 ធុត្តយេន ឆ្នាំយា ។ ន ហេតុ ច ន ហេតុ ច
 ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆ្នាំ-
 យា ន ហេតុ ច ន ហេតុ ច ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស
 ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆ្នាំយា ន ហេតុ ច
 ន ហេតុ ច ឆ្នាំ ន ហេតុស្ស ច ន ហេតុស្ស
 ច ឆ្នាំស្ស ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆ្នាំយា ។

(២៥) ហេតុយា តំណី ការធុណ៍ នរ អរិ
 កេត នរ ។

យថា តុសលត្តិកោ បញ្ញា វិ
 វិ វិញ្ញា វត្ស ។

ឆមិ មិនមែនជាហេតុ ជាច្បើយ ខែឆមិ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន ។ ឆមិ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ជាច្បើយ ខែឆមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ការធុណ៍ធុត្តយេន ឆមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាច្បើយ ខែឆមិ
 មិនមែនជាហេតុ ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន ឆមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ជាច្បើយ ខែឆមិ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល
 ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន ។ ឆមិ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាច្បើយ ខែឆមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន
 ឆមិ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្បើយ ខែឆមិ
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន ឆមិ មិនមែនជា
 ហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្បើយ ខែឆមិ មិនមែនជា
 ហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការធុណ៍ធុត្តយេន ។

(២៦) ក្នុងហេតុធុត្តយេន មានករៈ ៧ ក្នុងការធុណ៍ធុត្តយេន មាន
 ករៈ ៨ ក្នុងកិច្ចសន្យាធុត្តយេន មានករៈ ៨ ។

ចញ្ញា វិ ក្នុងតុសលត្តិកោ យ៉ាងណា
 ចញ្ញា វិ ក្នុងកិច្ចសន្យាធុត្តយេន យ៉ាងណា ។

និស្សេទ្យកុមារ

[៤៦] និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ និស្សេទ្យកុមារ
 កោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តសមាស
 ភតិ ឧទ្ធចូសហភតិ ហេតា បដិទ្ធ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ
 រូបំ វិកំ មហាក្ខតំ បដិទ្ធ តយោ មហាក្ខតា ទ្រ
 មហាក្ខតេ បដិទ្ធ ទ្រ មហាក្ខតា មហាក្ខតេ បដិទ្ធ
 ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ រូបំ ។ និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ និ
 មហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្ត
 ញាសហភតិ ឧទ្ធចូសហភតិ ហេតា បដិទ្ធ សម្មា
 យុត្តកា មច្ឆា បដិសន្ធិត្តយោ វត្ថុ បដិទ្ធ សហេ
 តុកា មច្ឆា ។ និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ និស្សេ
 តុកោ ច និស្សេទ្យកុមារ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ និ
 មហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភិសិ ។
 និស្សេទ្យកុមារ និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ
 និស្សេទ្យកុមារ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 និស្សេទ្យកុមារ និស្សេទ្យកុមារ គឺ បដិទ្ធ
 និស្សេទ្យកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

និស្សេទ្យកុមារ

[៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រីយ ខ្លា
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មាដ្ឋាន កាស្រីយ ខ្លាមហា ដែលប្រកបដោយ
 វិចិត្តចា ប្រកបដោយឧទ្ធចូ មហាក្ខតា កាស្រីយ ខ្លាមហាក្ខត ១
 មហាក្ខត ២ កាស្រីយ ខ្លាមហាក្ខត ២ ចិត្តសម្មាដ្ឋាន កាស្រីយ
 ខ្លាមហាក្ខត ៣ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ក កាស្រីយ ខ្លាមហា ដែលប្រកបដោយវិចិត្តចា
 ប្រកបដោយឧទ្ធចូ ពួកសហេតុកក្ក កាស្រីយ ខ្លាវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
 មានហេតុក្តី កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ
 តុប្បដ្ឋយ មានវា ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជា
 មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ន សហគុណត្ថ ធន អហគុណត្ថ ធន បដិច្ច ធន
សហគុណត្ថ ធន អហគុណត្ថ ធន ធម្មា ធម្មជ្ឈន្តិ
ហេតុច្បងយា ។

[៤៧] ហេតុយា ធន អាម្មណោ ធន អវិភាគ ធន ។

សហជាតវាម្មិ សម្មយុត្តវាម្មិ បដិច្ច-

វាសនិសំ ឯវំ វិគ្គារតត្ថំ ។

[៤៨] ន សហគុណត្ថ ធម្មា ន សហគុណស្ស

ធម្មស្ស ហេតុច្បងយា ធន បច្ចយោ ន សហគុណត្ថ

ធម្មា ន អហគុណស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បងយា ធន

បច្ចយោ ន សហគុណត្ថ ធម្មា ន សហគុណស្ស

ធន អហគុណស្ស ធន ធម្មស្ស ហេតុច្បងយា ធន

បច្ចយោ ។ ន អហគុណត្ថ ធម្មា ន អហគុណស្ស

ធម្មស្ស ហេតុច្បងយា ធន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤៩] ន សហគុណត្ថ ធម្មា ន សហគុណស្ស

ធម្មស្ស អាម្មណោ បច្ចយោ ធន បច្ចយោ ។

[៥០] ហេតុយា ធន អាម្មណោ ធន អវិភាគ ធន ។

យថា កុសលត្ថិកោ បញ្ញាវិវិ

ឯវំ វិគ្គារតត្ថំ ។

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ក្តី
តាមរយៈ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជា
មិនមានហេតុផល ទើបតែការរៀន ព្រោះហេតុច្បងយា ។

[៤៧] ក្នុងហេតុច្បងយា មានវាវៈ ៧ ក្នុងការម្មណាច្បងយា

មានវាវៈ ៦ ក្នុងកវិនិកច្បងយា មានវាវៈ ៧ ។

សហជាតវាវៈក្តី សម្មយុត្តវាវៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-

វាវៈវិវា បណ្ឌិត អប្បវិទ្ធកិស្តារ យ៉ាងវិចារផលចុះ ។

[៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុច្បងយា ធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ដោយហេតុច្បងយា ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ផល ដោយហេតុច្បងយា ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយហេតុច្បងយា មានវាវៈ ៧ ។

[៤៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្មណាច្បងយា ។

[៥០] ក្នុងហេតុច្បងយា មានវាវៈ ៦ ក្នុងការម្មណាច្បងយា មាន

វាវៈ ៧ ក្នុងកវិនិកច្បងយា មានវាវៈ ៧ ។

បញ្ញាវាវៈ ក្នុងកុសលត្ថិកា យ៉ាងណា

បណ្ឌិត អប្បវិទ្ធកិស្តារ យ៉ាងវិចារចុះ ។

និយោតសម្បយុត្តទុក្ខំ

និយោតសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៥១] ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ថ ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ថ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេ-
 តុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ថ ន
 ហេតុវិប្បយុត្តោ ថ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ប្រាសពាក្យហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ រើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ប៉ុន
 មែនប្រាសពាក្យហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសពាក្យហេតុ
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រាសពាក្យហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែន
 ប្រាសពាក្យហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនប្រាសពាក្យហេតុ កាស្រីយ ឡធម៌ មិន
 មែនប្រាសពាក្យហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងការប្បដ្ឋយ មាន
 ព្រះ ៦ ក្នុងការប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ។

ក្នុងសហជានព្រះក្តី ក្នុងបញ្ញាព្រះក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីឱ្យពិស្តារ គ្រប់ច្បាប់ចំណែកសំពះ ។

និយោតសហេតុកទុក្ខំ

និយោតសហេតុកទុក្ខំ

[៥៣] ន ហេតុកោសលំ ន អហេតុកោសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុកោសលំ ន អហេតុកោសលំ ធម្មោ

[៥៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ចំណែកមិនជាមិនមានហេតុ
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ ចំណែកមិនជាមិនមានហេតុ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកត្តា
 ធម្មំ បដិទូ ន អហេតុកោលេវ ន នហេតុថ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកត្តា ធម្មំ
 បដិទូ ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកោលេវ ន អហេតុកោ-
 លេវ ន នហេតុថ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។
 ន អហេតុកត្តាញ្ចេវ ន នហេតុកត្តា ធម្មំ បដិទូ ន អហេតុ-
 កោលេវ ន នហេតុថ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា-
 ន អហេតុកត្តាញ្ចេវ ន នហេតុកត្តា ធម្មំ បដិទូ ន ហេតុ-
 លេវ ន អហេតុកោលេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា
 ន អហេតុកត្តាញ្ចេវ ន នហេតុកត្តា ធម្មំ បដិទូ ន ហេតុ-
 លេវ ន អហេតុកោលេវ ន អហេតុកោលេវ ន នហេតុថ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ ន ហេតុញ្ចេវ ន អ-
 ហេតុកត្តា ន អហេតុកត្តាញ្ចេវ ន នហេតុកត្តា ធម្មំ បដិទូ
 ន ហេតុលេវ ន អហេតុកោលេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បទូយា តីណំ ។

ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
 ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើប
 តើឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបតើឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បទូយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុផង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបតើ
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានព៌ៈ ល ។

[៥៤] ហេតុយា នវ កាមម្មណោ នវ អវិការត យវ ។
សហជានវាបមិ បញ្ញាវាវេមិ សទ្ធកុ វិគ្គារោ ។

និហោតុហោតុសម្មយុត្តទុក្ខំ

[៥៥] ន ហេតុញោវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ ធម្មំ
បដិច្ច ន ហេតុវេច ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញោវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ
ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន ន ហេតុច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញោវ ន ហេតុ-
វិប្បយុត្តញ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវេច ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តោច ន ហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន ន ហេតុច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តញោវ ន-
ន ហេតុញ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោចេវ ន-
ន ហេតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុ-
វិប្បយុត្តញោវ ន ន ហេតុញ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវេច-
ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ចយោ មានវាវៈ ។ ក្នុងការម្មណប្បច្ចយោ មាន
វាវៈ ។ ក្នុងវិការតប្បច្ចយោ មានវាវៈ ។

ក្នុងសហជានវាវៈក្នុង ក្នុងបញ្ញាវាវៈក្នុង មាន
សេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ច្រើនទាំងស្រុង ។

និហោតុហោតុសម្មយុត្តទុក្ខំ

[៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ចយោ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយោ

ន ហេតុវិប្បយុត្តតោវ ធម្មំ បដិច្ច ធន-
ហេតុថេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ
ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៦] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សត្វត្ថ វិក្កាហេវ

និហោតុនិសហោតុកុទ្ធកំ

[៥៧] ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ធន-
ហេតុំ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ដកំ មហាភូតំ បដិច្ច តាយា មហាភូតា ។
ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អហេតុ-
កោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បដិសន្ធិក្កុណោ
វត្ថុំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ ឧទ្ធា ។ ន ហេតុំ-
ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ
ច ន ហេតុំ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុំ ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រាសហេតុក្តី មិនវមនប្រាស
ហេតុក្តី ទាំងមិនវមនជាមិនវមនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិន
វមនប្រាសហេតុ ទាំងមិនវមនជាមិនវមនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨] ក្តីនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវិសេស ក្តីអវិភតប្បដ្ឋយ មាន
វិសេស សេចក្តីពិស្តារ មានប្រដប់ប្បដ្ឋយទាំងសរុប ។

និហោតុនិសហោតុកុទ្ធកៈ

[៥៩] ធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នីតិហេតុ កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនីតិហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មហាភូត ព
កាស្រ័យ ម្លូវមហាភូត ។ ធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនជា
មិនមានហេតុ កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនីតិហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកឧ
មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនីតិហេតុ កាស្រ័យ ត្រូវ
ក្តី ក្តីទណៈវនិសន្និ ។ ធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនីតិហេតុក្តី មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនជាមិនមាន
ហេតុក្តី កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិនវមនជាហេតុ ទាំងមិនវមនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនីតិហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិនវមន
ជាហេតុ ទាំងមិនវមនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ត្រូវធមិ មិនវមនជា
ហេតុ ទាំងមិនវមនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ន ហេតុ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ- ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ហេតុ ន សហេតុកកត្តា ន ហេតុ- ន អហេតុកកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សហេតុ- កកត្តា ន ហេតុ ន អហេតុកកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ- ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន- ហេតុ ន សហេតុកកត្តា ន ហេតុ ន អហេតុកកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ច ន ហេតុ ន អហេតុ- កោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥៨] ហេតុយា ន អាច្ឆារណា ន អវិគតេ ន ។

សហជាតវរម្បិ សអ្សយុត្តវរម្បិ

បដិច្ចវរសនិសំ ។

ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ឲ្យធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី កាស្រ័យ ឲ្យធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ជាមួយនឹងហេតុ កាស្រ័យ ឲ្យធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ កាស្រ័យ ឲ្យធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន ជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី កាស្រ័យ ឲ្យធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន មែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ៧ ក្នុងការម្សត្តវដ្ឋយ មាន វរៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ៧ ។

សហជាតវរក្តី សអ្សយុត្តវរក្តិ

ក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវរៈដែរ ។

(៥៧) នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 ត្រីស្រី នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន
 បទ្បាយោ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន បទ្បាយោ
 រដ្ឋ ។ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 ត្រីស្រី នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន
 បទ្បាយោ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន បទ្បាយោ
 រដ្ឋ ។

(៥៨) អាម្ពណា ចត្តាវិ អវិកាតេ ចត្តាវិ ។
 បទ្បាយោ ឯវិ វិគ្គារោ ។

និស្ស័យប្បវិទ្ធិ

(៥៩) ន អប្បវិទ្ធិយោ ន អប្បវិទ្ធិយោ
 នរោត្តម ឧប្បវិទ្ធិយោ រោត្តម ។
 (៦០) រោត្តម ឯវិ សទ្ធិវិ វិគ្គារោ ។

(៥៧) នរោត្តម នរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 ត្រីស្រី នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន
 បទ្បាយោ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន បទ្បាយោ
 រដ្ឋ ។ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 ត្រីស្រី នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន
 បទ្បាយោ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន បទ្បាយោ
 រដ្ឋ ។

(៦១) ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានការ ៤ ក្នុងការប្រើប្រាស់
 មានការ ៤ ។

បទ្បាយោ ចត្តាវិ ឯវិ វិគ្គារោ ។

និស្ស័យប្បវិទ្ធិ

(៦២) នរោត្តម នរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 ត្រីស្រី នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន
 បទ្បាយោ នរោត្តម នសរោត្តមកា នរោត្តម នរោត្តម
 នសរោត្តមកា ត្រីស្រី អាម្ពណាប្បវិទ្ធិយោ ន បទ្បាយោ
 រដ្ឋ ។

[២៣] ន អប្បទូរោ ធាតុ ន អប្បទូរោ ធាតុ
ធម្មស្ស ហេតុប្បទូរោ ច ចត្តាយោ ។

[២៤] ន សប្បទូរោ ធាតុ ន អប្បទូរោ ធាតុ
ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទូរោ ច ចត្តាយោ ។

[២៥] ហេតុយោ ឯកំ អាម្ពណោ ទ្វេ សទ្ធាត្ថ
វិញ្ញាណ ។

និសង្កតទុក្ខំ

[២៦] ន អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កតោ
ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូរោ ។

[២៧] ហេតុយោ ឯកំ សប្បទូរោ ធម្មសង្កតំ ។

និសនិទស្សនទុក្ខំ

[២៨] ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូរោ ន សនិ-
ទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនោ ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូរោ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ច ន អនិទស្សនោ ច ធាតុ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទូរោ តីណា ។

[២៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយហេតុប្បទូរោ ។

[២៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអាម្ពណប្បទូរោ ។

[២៥] ក្នុងហេតុប្បទូរោ មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្ពណប្បទូរោ មាន
វារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យចាំគ្រប់ ។

និសង្កតទុក្ខំ

[២៦] ធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាភ្នំភ្នំ កាស្រីយ ឡធម៌
ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាភ្នំភ្នំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូរោ ។

[២៧] ក្នុងហេតុប្បទូរោ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងសប្បទូរោ ។

និសនិទស្សនទុក្ខំ

[២៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ កាស្រីយ ឡធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូរោ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូរោ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ កាស្រីយ ឡ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូរោ
មានវារៈ ២ ។

សិទ្ធិសិទ្ធិ

(៦៧) ន សម្បជ័យ ធម្ម បដិទ្ធ ន សម្បជ័យ
ធម្ម ឧប្បជ័យ ហេតុប្បដ្ឋយ ន សម្បជ័យ ធម្ម បដិទ្ធ
ន សម្បជ័យ ធម្ម ឧប្បជ័យ ហេតុប្បដ្ឋយ ន សម្ប-
ជ័យ ធម្ម បដិទ្ធ ន សម្បជ័យ ធម្ម ន សម្បជ័យ ធម្ម
ឧប្បជ័យ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧០) ហេតុយោ ន ការដ្ឋណ ដំគំ ។

សហជាតវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ បដិទ្ធកាសនិសិ ។

(៧១) ន សម្បជ័យ ធម្ម ន សម្បជ័យស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេ ន បទ្ធាយោ ន សម្បជ័យ ធម្ម
ន សម្បជ័យស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេ ន បទ្ធាយោ
ន សម្បជ័យ ធម្ម ន សម្បជ័យស្ស ធម្ម ន សម្បជ័-
យស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេ ន បទ្ធាយោ ។

(៧២) ន សម្បជ័យ ធម្ម ន សម្បជ័-
យស្ស ធម្មស្ស ការដ្ឋណប្បដ្ឋយេ ន បទ្ធាយោ ។

សិទ្ធិសិទ្ធិ

(៦៧) ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រីយ ឡធម្ម
មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម
មិនមែនជាមិនមានការបំពេញ កាស្រីយ ឡធម្ម មិនមែនប្រកបដោយ
ការបំពេញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម មិនមែនប្រកប
ដោយការបំពេញក្តី មិនមែនជាមិនមានការបំពេញក្តី កាស្រីយ ឡធម្ម
មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការដ្ឋណប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ១ ។

សហជាតវាម្បិ សម្បយុត្តវាម្បិ ដូចគ្នាគឺបដិទ្ធកាសនិសិ ។

(៧១) ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ជាបដិទ្ធិយ នៃ
ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម មិន
មែនប្រកបដោយការបំពេញ ជាបដិទ្ធិយ នៃធម្ម មិនមែនជាមិនមានការ
បំពេញ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ
ជាបដិទ្ធិយ នៃធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញផង មិនមែនជាមិន
មានការបំពេញផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧២) ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ជាបដិទ្ធិយ នៃ
ធម្ម មិនមែនប្រកបដោយការបំពេញ ដោយការដ្ឋណប្បដ្ឋយ ។

ន អប្បដិយោ ធម្មោ ន អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ព-
រម្មណាប្បដិយេន មទ្ធកយោ ។

[៧៣] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ ទ្វេ អនិប-
តិយោ ធម្មាវិ អវិគតេ ចរ ។

បញ្ញាការម្បិ វិគ្គាវេតង្គំ ។

និរុទ្ធិកិ

[៧៤] ន រូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បទ្ធកយោ ន រូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន អរូមិ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ ន រូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ ។ ន អរូមិ ធម្មំ
បដិទ្ធិ ន អរូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ ន អរូមិ
ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ ន
អរូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ
ន អរូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ
ន អរូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ
ន អរូមិ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន រូមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្ធកយោ

ធមិ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធមិ មិនមែនជាមិន
មានការប៉ះពាល់ ដោយការប្រែប្រួលច្នៃ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បទ្ធកយោ មានការ ៧ ក្នុងការប្រែប្រួលច្នៃ មាន
ការ ២ ក្នុងធមិបតិប្បទ្ធកយោ មានការ ២ ក្នុងអវិគតប្បទ្ធកយោ មានការ ៧ ។
បណ្ឌិត ធម្មប្បញ្ញតិចរ្យ្យាការៈ ឱវាណ្តាវេនិយ្យៈ ។

និរុទ្ធិកិ

[៧៦] ធមិ មិនមែនមានរូប កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែនមានរូប
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ធមិ មិនមែនជាមិនមានរូប កាស្រីយ
គួរធមិ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ធមិ មិន
មែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ។ ធមិ មិនមែនជាមិន
មានរូប កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទ្ធកយោ ធមិ មិនមែនមានរូប កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែនជាមិន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ធមិ មិនមែនមានរូបក្តី
មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ។ ធមិ មិនមែនមានរូប កាស្រីយ
គួរធមិ មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ ធមិ មិនមែនមានរូប កាស្រីយ គួរធមិ មិនមែន
មានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទ្ធកយោ

ន រូបិញ ឆ អរូបិញ ឆ ឃ្មុំ បដិច្ច ន រូបិ ច ន អរូបិ ច
ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៥] ហេតុយា ច អារត្តលោ តិណិ អវិគតេ

ន ។

សហជាតវេចិ បញ្ញាវេចិ សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

នលោកិយទុក្ខំ

[៧៦] ន លោកិយំ ឆ ឃ្មុំ បដិច្ច ន លោកិយោ
ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន លោកិយំ ឆ ឃ្មុំ បដិច្ច
ន លោកុត្តរោ ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន លោ-
កិយំ ឆ ឃ្មុំ បដិច្ច ន លោកិយោ ច ន លោកុត្តរោ
ច ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន លោកុត្តរំ ឆ ឃ្មុំ
បដិច្ច ន លោកុត្តរោ ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន លោកិយញ ឆ លោកុត្តរញ ឆ ឃ្មុំ បដិច្ច ន លោ-
កុត្តរោ ឆ ឃ្មុំ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ឆមិ មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី កាស្រីយ ឡឆមិ
មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវេចិ ក្នុងបញ្ញាវេចិ
សេចក្តីវិស្តារ មានក្នុងប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

នលោកិយទុក្ខៈ

[៧៦] ឆមិ មិនមែនជាលោកិយ កាស្រីយ ឡឆមិ មិនមែនជា
លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ឆមិ មិនមែនជាលោ-
កុត្តរៈ កាស្រីយ ឡឆមិ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ឆមិ មិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរក្តី កា-
ស្រីយ ឡឆមិ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ ឆមិ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ កាស្រីយ ឡឆមិ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ឆមិ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ កាស្រីយ ឡឆមិ មិនមែនជាលោកិយផង មិនមែនជា
លោកុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧) ហេតុយា មត្យ វាស្មណេ ទ្វេ អវិគាត

មត្យ សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

និកោសបិវិញ្ញាយ្យុទ្ធកំ

(៧៨) និកោសបិវិញ្ញាយ្យុ ធម្មំ បដិច្ច និកោសបិ-

វិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា និកោសបិ

វិញ្ញាយ្យុ ធម្មំ បដិច្ច និកោសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា និកោសបិវិញ្ញាយ្យុ ធម្មំ បដិច្ច និ-

កោសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មំ និកោសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា ។ និកោសបិវិញ្ញាយ្យុ ធម្មំ

បដិច្ច និកោសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-

ប្បដូយា តីណិ ។ និកោសបិវិញ្ញាយ្យោ និកោសបិ-

វិញ្ញាយ្យោ ធម្មំ បដិច្ច និកោសបិវិញ្ញាយ្យោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។

(៧៧) ក្កនិហេតុប្បដូយេ មានវិ: ៥ ក្កនិហេតុប្បដូយេ

មានវិ: ៦ ក្កនិហេតុប្បដូយេ មានវិ: ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន

ក្កនិប្បដូយេចំណីអស់ ។

និកោសបិវិញ្ញាយ្យុក្ក:

(៧៨) ធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណណាមួយ

កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយេ ធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណ

ណាមួយ កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណ

ណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយេ ធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ

ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី មិនមែនជាមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណ

ណាមួយក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណ

ណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយេ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន

ជាមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណណាមួយ កាស្រីយ ឡធម៌ ដែល

មិនមែនជាមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដូយេ មានវិ: ៧ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយ

វិញ្ញាណណាមួយ កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកប្បដិដិ ដោយ

វិញ្ញាណណាមួយផង មិនមែនជាមិនមែនកប្បដិដិ ដោយវិញ្ញាណណា

មួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយេ មានវិ: ៧ ។

[៧៧] ហេតុយា ទេវ អរិកាត ទេវ សព្វត្ត

វិគ្គារោ ។

តោអាសវិទុកំ

[៨០] តោអាសវំ ធម្មំ មដិទ្ធ តោអាសវេ

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តោអាសវំ ធម្មំ មដិទ្ធ

ន តោអាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តោ

អាសវំ ធម្មំ មដិទ្ធ តោអាសវេ ច ធម្មោអាសវេ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ធម្មោអាសវំ ធម្មំ

មដិទ្ធ ធម្មោអាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សន្តិកំ ។ តោអាសវំត្ថ ធម្មោអាសវំត្ថ ធម្មំ មដិទ្ធ

តោអាសវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តោអា

សវំត្ថ ធម្មោអាសវំត្ថ ធម្មំ មដិទ្ធ តោអាសវេ ច

ធម្មោអាសវេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨១] ហេតុយា ទេវ អរិកាត ទេវ សព្វត្ត

វិគ្គារោ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ក្នុងអរិកាតប្បច្ចយ មាន

ពៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងច្បាប់ចំណីអស់ ។

តោអាសវិទុកៈ

[៨០] ធមិ មិនមែនជាភាសវៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែន

ជាភាសវៈ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធមិ មិនមែនជាមិនមាន

ភាសវៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាភាសវៈ ទើបតើកឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ចយ ធមិ មិនមែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានភាសវៈក្តី

កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាភាសវៈ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្ប

ច្ចយ ។ ធមិ មិនមែនជាមិនមានភាសវៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែន

ជាមិនមានភាសវៈ ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។ សេចក្តី

ចម្រើន ។ ធមិ មិនមែនជាភាសវៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជា

ភាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានភាសវៈផង ទើបតើកឡើង ព្រោះហេ

តុប្បច្ចយ ធមិ មិនមែនជាភាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានភាសវៈក្តី កា

ស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាភាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានភាសវៈផង

ទើបតើកឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានពៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មាន

ពៈ ៧ ក្នុងអរិកាតប្បច្ចយ មានពៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងច្បាប់

ចំណីអស់ ។

និសាសវិទ្ធកំ

[៨២] និសាសវិទ្ធកំ ធម៌ បដិច្ច និសាសវេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និសាសវិទ្ធកំ ធម៌ បដិច្ច និសាស-
សវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និសាសវិទ្ធកំ ធម៌
បដិច្ច និសាសវេ ច និសាសវេ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និសាសវិទ្ធកំ ធម៌ បដិច្ច និសាស-
វេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និសាសវិទ្ធកំ
និសាសវិទ្ធកំ ធម៌ បដិច្ច និសាសវេ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៣] ហេតុយា មត្ត អាម្មណោ ព្រូ អវិភតេ
មត្ត សត្វត្ថ វិទ្ធការោ ។

និសាសវិសម្បយុត្តិកំ

[៨៤] និសាសវិសម្បយុត្តិកំ ធម៌ បដិច្ច និ-
សាសវិសម្បយុត្តិកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា និសាសវិសម្បយុត្តិកំ ធម៌ បដិច្ច និសា-
សវិសម្បយុត្តិកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

និសាសវិទ្ធកំ

[៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ
មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនប្រកបដោយ
ភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ភាសាៈក្តី មិនមែនជាមិនមានភាសាៈក្តី កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែន
ប្រកបដោយភាសាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមានភាសាៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ
កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនប្រកបដោយភាសាៈផង មិនមែនជាមិនមាន
ភាសាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ ៥ ក្នុងការប្បណប្បដ្ឋយ មាន
ការៈ ៦ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានការៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងចក្ខុយ
ពំនឹងសា ។

និសាសវិសម្បយុត្តិកំ

[៨៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុសម្បយុត្តិកំ កាស្រ័យ
ឡូធមិ មិនមែនជាភាសាសម្បយុត្តិកំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាភាសាសម្បយុត្តិកំ កាស្រ័យ ឡូធមិ
មិនមែនជាភាសាសម្បយុត្តិកំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ន អាសវសម្បយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ច ន អាសវិច្ចយុត្តិ ច ធម៌ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អា-
 សវិច្ចយុត្តិ ធម៌ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អា-
 សវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តិ ធម៌
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច
 ន អាសវសម្បយុត្តិ ច ន អាសវិច្ចយុត្តិ ច ធម៌
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ន អាសវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ធម៌ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ន អាសវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អាសវិច្ចយុត្តិ
 ធម៌ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ន អាសវិច្ចយុត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តិ
 ច ន អាសវិច្ចយុត្តិ ច ធម៌ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ អា-
 ស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌
 មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិន
 មែនជាអាសវសម្បយុត្តិ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ
 មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្ប-
 យុត្តិ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ មិនមែនជា
 អាសវិច្ចយុត្តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវិច្ចយុត្តិ អាស្រ័យ ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ
 មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
 មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ អាស្រ័យ
 ឲ្យធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តិ មិនមែនជាអាសវិច្ចយុត្តិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៨៥) ហេតុយា នវ អាម្មណោ ច អវិកតេ
 នវ សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

(៨៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៦ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយា
 ព័ន្ធគុំ ។

ន អាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថោ ន អាសវត្ថោ ន ខោច-
អាសវត្ថោ ន ខ្ញុំ បដិច្ច ន អាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថោ
ន ខោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវត្ថោ ន អនា-
សវត្ថោ ន អនាសវត្ថោ ន ខោចអាសវត្ថោ ន ខ្ញុំ បដិច្ច
ន អនាសវត្ថោ ន ខោចអាសវត្ថោ ន ខោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថោ ន អនា-
សវត្ថោ ន ខោចអាសវត្ថោ ន ខ្ញុំ បដិច្ច ន អាសវត្ថោ-
ចេវ ន អនាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថោចេវ ន ខោចអាសវត្ថោ
ន ខោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ អវិភត្តេ
នវ សត្វត្ថ វិញ្ញាណេ ។

និអាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកិ

[៨៨] ន អាសវត្ថោ ន អាសវិវិប្បយុត្តេ ន ខ្ញុំ
បដិច្ច ន អាសវត្ថោចេវ ន អាសវិវិប្បយុត្តេ ន ខោ

ធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិនមានភាសាៈ ពស្រីយ ឡ
ធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិនមានភាសាៈផង មិនមែនជា
មិនមានភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិនមែនភាសាៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិន
មែនភាសាៈក្តី ពស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែន
ជាមិនមានភាសាៈផង មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិន
មែនភាសាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាមិនមានភាសាៈក្តី មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ
ចាំធិមិនមែនជាមិនមែនភាសាៈក្តី ពស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ
ចាំធិមិនមែនជាមិនមានភាសាៈផង មិនមែនជាមិនមានភាសាៈ ចាំធិមិន
មែនជាមិនមែនភាសាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីស្តី មានក្របប្បដ្ឋយ
ចាំធិសស ។

និអាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកិ

[៨៨] ធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាភាសាវិប្បយុត្ត
ពស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាភាសាៈ ចាំធិមិនមែនជាភាសាវិប្បយុត្ត

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវត្ថោ ន អាសវិប្ប-
 យុត្តកា ន អាសវិប្បយុត្តត្ថោ ន លោកអាសវកា ធម្ម-
 បដិច្ច ន អាសវិប្បយុត្តត្ថោ ន លោកអាសវកា ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវត្ថោ ន អាសវិប្ប-
 យុត្តកា ន អាសវិប្បយុត្តត្ថោ ន លោកអាសវកា ធម្ម-
 បដិច្ច ន អាសវកា ន អាសវិប្បយុត្ត ធម្ម ន អា-
 សវិប្បយុត្តត្ថោ ន លោកអាសវកា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អវិភតេ
 នវ សព្វតុ វិត្តារោ ។

អាសវិប្បយុត្តនសាសវិទុកិ

[៨៨] អាសវិប្បយុត្ត ន សាសវិ ធម្ម បដិច្ច
 អាសវិប្បយុត្ត ន សាសវកា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវិប្បយុត្ត ន សាសវិ ធម្ម បដិច្ច
 អាសវិប្បយុត្ត ន អនាសវកា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវិប្បយុត្ត ន សាសវិ ធម្ម បដិច្ច
 អាសវិប្បយុត្ត ន សាសវកា ធម្ម អាសវិប្បយុត្ត-
 ន អនាសវកា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវិប្បយុត្ត ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាអាសវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវិប្បយុត្ត
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាអាសវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវិប្បយុត្ត ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីវិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

អាសវិប្បយុត្តនសាសវិទុកៈ

[៨៨] ធម៌ ព្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 កាស្រីយ ទូរធម៌ ព្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ព្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនអាសវៈ កាស្រីយ ទូរធម៌ ព្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ព្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី ព្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌ ព្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌

អាសវវិជ្ជាយុក្តំ ន អនាសវំ ធម្មំ បដិទ្ធិ អាសវវិជ្ជាយុ-
ក្តោ ន អនាសវកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។
អាសវវិជ្ជាយុក្តំ ន សាសវត្ថុ អាសវវិជ្ជាយុក្តំ ន អនា-
សវត្ថុ ធម្មំ បដិទ្ធិ អាសវវិជ្ជាយុក្តោ ន អនាសវកំ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[៧១] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ម្លេ អវិចារេ
បញ្ច សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

នោសញ្ញោជនទុក្ខំ

[៧២] នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិទ្ធិ នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នោ-
សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិទ្ធិ ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិទ្ធិ
នោសញ្ញោជនោ ច ន នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ ន នោសញ្ញោជនំ
ធម្មំ បដិទ្ធិ ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ច្បាប់យុត្តិធម៌

ធមិ ប្រាសចាកកាសវៈ ចំណិមិនវែនជាមិនមានកាសវៈ កាស្រ័យ ឡូ
ធមិ ប្រាសចាកកាសវៈ ចំណិមិនវែនជាមិនមានកាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បទូយ ។ ធមិ ប្រាសចាកកាសវៈ ចំណិមិនវែនជាមិនមាន
កាសវៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ ប្រាសចាកកាសវៈ ចំណិមិនវែនព្រកប
ដោយកាសវៈផង ប្រាសចាកកាសវៈ ចំណិមិនវែនជាមិនមានកាសវៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៨ ក្នុងការម្សុណប្បទូយ មាន
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិភវប្បទូយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីតិស្តារ មានស្រប
ច្បុយចំណិមស ។

នោសញ្ញោជនទុក្ខំ

[៧៤] ធមិ មិនវែនជាសញ្ញោជនៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិន
វែនជាសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិន
វែនជាមិនវែនសញ្ញោជនៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនវែនជាសញ្ញោជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនវែនជាសញ្ញោជនៈក្តី មិន
វែនជាមិនវែនសញ្ញោជនៈក្តី កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនវែនជាសញ្ញោជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។ ធមិ មិនវែនជាមិនវែនសញ្ញោ-
ជនៈ កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនវែនជាមិនវែនសញ្ញោជនៈទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន លោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
 សញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 លោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច លោសញ្ញាជនោ ច ន-
 លោសញ្ញាជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 លោសញ្ញាជនេតុ ន លោសញ្ញាជនេតុ ធម្មំ បដិច្ច
 លោសញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោ-
 សញ្ញាជនេតុ ន លោសញ្ញាជនេតុ ធម្មំ បដិច្ច ន លោ-
 សញ្ញាជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោ-
 សញ្ញាជនេតុ ន លោសញ្ញាជនេតុ ធម្មំ បដិច្ច
 លោសញ្ញាជនោ ច ន លោសញ្ញាជនោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ អវិកតេ
 នវ សត្វត្ត វិគ្គារោ ។

និសញ្ញាជនីយទុក្ខំ

[៧៤] ន សញ្ញាជនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សញ្ញាជនីយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្លាចមិ
 មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រីយ
 ខ្លាចមិ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្លាចមិ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ
 ខ្លាចមិ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិន
 មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រីយខ្លាចមិ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្របខ័ណ្ឌ
 ចាំបាច់ ។

និសញ្ញាជនីយទុក្ខៈ

[៧៦] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ កាស្រីយ ខ្លាច
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បញ្ជីយុទ្ធសាស្ត្រ

ន សស្ត្រាជនិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អសស្ត្រាជនិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន សស្ត្រាជនិយំ
ធម្មំ បដិទ្ធ ន សស្ត្រាជនិយោ ឆ ន អសស្ត្រា-
ជនិយោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បទូយា ។
ន អសស្ត្រាជនិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អសស្ត្រាជនិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ ន សស្ត្រាជនិ-
យេត្ថ ន អសស្ត្រាជនិយេត្ថ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អស-
ស្ត្រាជនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

(៧៥) ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អវិចារត
បញ្ច សត្វត្ថ វិគ្គារោ ។

និស្សត្តានិស្សយុត្តទុក្ខំ

(៧៦) ន សស្ត្រាជនិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន-
សស្ត្រាជនិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូ-
យា ន សស្ត្រាជនិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សស្ត្រា-
ជនិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន-
សស្ត្រាជនិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សស្ត្រាជនិសម្ប-
យុត្តោ ឆ ន សស្ត្រាជនិសម្បយុត្តោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ

បញ្ជីយុទ្ធសាស្ត្រ

ធមិ មិនមែនជាមិនមានសស្ត្រាជនិយៈ កាស្រ័យ ទ្លូវធមិ មិនមែនជា
សស្ត្រាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជា
សស្ត្រាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិនមានសស្ត្រាជនិយៈក្តី កាស្រ័យ ទ្លូវ
ធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។
ធមិ មិនមែនជាមិនមានសស្ត្រាជនិយៈ កាស្រ័យ ទ្លូវធមិ មិនមែនជា
មិនមានសស្ត្រាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។ ធមិ
មិនមែនជាមិនមានសស្ត្រាជនិយៈ កាស្រ័យ ទ្លូវធមិ មិនមែនជាសស្ត្រា-
ជនិយៈផង មិនមែនជាមិនមានសស្ត្រាជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ។

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បទូយ មានពៈ ៤ ក្នុងការធម្មណប្បទូយ មាន
ពៈ ២ ក្នុងអវិនិច្ឆ័យប្បទូយ មានពៈ ៤ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ច្បុយ
ទាំងអស់ ។

និស្សត្តានិសម្បយុត្តទុក្ខំ

(៧៨) ធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្ត កាស្រ័យ ទ្លូវ
ធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្ត កាស្រ័យ ទ្លូវធមិ
មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
ធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្តក្តី
កាស្រ័យ ទ្លូវធមិ មិនមែនជាសស្ត្រាជនិសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សាញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន សាញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សាញោ-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សាញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សាញោជនសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សាញោជនសម្បយុត្តោ
 ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មំ បដិច្ច ន សាញោជន-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សាញោជនសម្បយុត្តោ ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន សាញោជនសម្បយុត្តោ ន សាញោជន-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មំ បដិច្ច ន សាញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ន សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

(៧៧) ហេតុយា ធម្មោ អាម្មណោ ធម្មោ អវិភត្តោ
 ធម្មោ សត្វត្ថំ វិគ្គារោ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម្មំ មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត កាស្រីយ
 ភូតិមិ មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្ត កាស្រីយ ភូតិមិ
 មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
 ធម្មំ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្ត មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត កា-
 ស្រីយ ភូតិមិ មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម្មំ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្ត កាស្រីយ ភូតិ-
 មិ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ មិនមែនជាសាញោជន-
 វិប្បយុត្ត កាស្រីយ ភូតិមិ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្តផង មិន
 មែនជាសាញោជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មំ
 មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្ត មិនមែនជាសាញោជនវិប្បយុត្ត កា-
 ស្រីយ ភូតិមិ មិនមែនជាសាញោជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសាញោ-
 ជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងការម្នាណប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៦ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បង្គោល
 ជំរកស ។

ហេតុប្បដ្ឋាន ន សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ព្រា ព លោ-
សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញាជនលោកេ ន សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ន ន សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ លោកេ ព លោ-
សញ្ញាជនោ ច ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១០០] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សត្វត្ត
វិគ្គារោ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តនសញ្ញាជនិយទុកំ

[១០២] សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញាជនិយំ
ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញាជនិយោ
ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋាន សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
ន សញ្ញាជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ
ន អសញ្ញាជនិយោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋាន
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញាជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញាជនិយោ ច សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ន អសញ្ញាជនិយោ ច ធម្មា ឧប្ប-
ដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ ន អ-
សញ្ញាជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ន
អសញ្ញាជនិយោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋាន ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញាជនៈក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងកវិកប្បដ្ឋាយ មាន
ពៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ច្បាប់ទាំងអស់ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តនសញ្ញាជនិយទុកៈ

[១០២] ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនិយៈ កាស្រីយ ឡធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
ជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជា
សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ កាស្រីយ
ឡធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំង
មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈក្តី ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជា
មិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
យុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ កាស្រីយ ឡធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
ជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

សញ្ញាដទៃប្រយុត្តំ ន សញ្ញាដទៃយេ ។ សញ្ញាដទៃ-
ប្រយុត្តំ ន អសញ្ញាដទៃយេ ។ ធម៌ បដិច្ច សញ្ញា-
ដទៃប្រយុត្តំ ន អសញ្ញាដទៃយេ ។ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០៣) ហេតុយោ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សត្វត្ត
វិញ្ញាណ ។

បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ញត្តិ

លោកន្តទុក្ខ

(១០៤) លោកន្តំ ធម៌ បដិច្ច លោកន្តោ
ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោកន្តំ ធម៌ បដិច្ច
ន លោកន្តោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោកន្តំ
ធម៌ បដិច្ច លោកន្តោ ច ន លោកន្តោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន លោកន្តំ ធម៌ បដិច្ច
ន លោកន្តោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន លោ-
កន្តំ ធម៌ បដិច្ច លោកន្តោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន លោកន្តំ ធម៌ បដិច្ច លោកន្តោ ច ន លោ-
កន្តោ ធម៌ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ លោ-
កន្តត្ថ ឧប្បជ្ជតត្ថ ធម៌ បដិច្ច លោកន្តោ ធម៌

ធម៌ ជាសញ្ញាដទៃប្រយុត្តំ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាដទៃយេ ។ កា-
ស្រ័យ ឡធម៌ ជាសញ្ញាដទៃប្រយុត្តំ តាំងមិនមែនជាសញ្ញាដទៃយេ ។
ផល ជាសញ្ញាដទៃប្រយុត្តំ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាដទៃយេ ។ ផល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ថ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយា មាន
ព្រះ ថ សេចក្តីពិស្តារ មានស្រាប់បង្អស់តាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ញត្តិ

លោកន្តទុក្ខ

(១០៦) ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ (ត្រឡឹងរោងត្រង) កាស្រ័យ
ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនគន្លុះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី កា
ស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ កាស្រ័យ ឡ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ ធម៌ មិនមែនជា
គន្លុះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផល មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផល

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វោ កុត្តា ធម្មោ កុត្តា ធម្មំ
បដិច្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
វោ កុត្តា ធម្មោ កុត្តា ធម្មំ បដិច្ច វោ កុត្តា ធម្ម
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥] ហេតុយា ធម្មំ អវិកតេ ធម្មំ សព្វត្ថ ធម្មំ ។

និក្ខន្ធិយុទ្ធិ

[១០៦] ន កុត្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុត្តនិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុត្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អកុត្តនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុត្ត-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុត្តនិយោ ត ន អកុត្តនិយោ ធម្ម
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អកុត្តនិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អកុត្តនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ ន កុត្តនិយត្តា ន អកុត្តនិយត្តា ធម្មំ បដិច្ច
ន កុត្តនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] ហេតុយា ធម្មំ អវិកតេ ធម្មំ សព្វត្ថ ធម្មំ ។

សព្វត្ថ ធម្មំ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមែនគ្នាៈ កា-
ស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាគ្នាៈផង មិនមែនជាមិនមែនគ្នាៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្មំ មិនមែនជាគ្នាៈក្តី មិនមែនជាមិន
មែនគ្នាៈក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាគ្នាៈផង មិនមែនជាមិនមែន
គ្នាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងករណីប្បដ្ឋយ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងស្រុង សុទ្ធតែមានពៈ ៧ ។

និក្ខន្ធិយុទ្ធិ

[១០៩] ធម្មំ មិនមែនជាគ្នានិយៈ (ធម្មំដែលគួរដល់គ្នាៈ)
កាស្រ័យ ឡូធម៌ ដែលមិនមែនជាគ្នានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម្មំ មិនមែនជាគ្នានិយៈ (ដែលមិនគួរដល់គ្នាៈ) កាស្រ័យ
ឡូធម៌ មិនមែនជាគ្នានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម្មំ
មិនមែនជាគ្នានិយៈក្តី មិនមែនជាគ្នានិយៈក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិន
មែនជាគ្នានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម្មំ មិនមែន
ជាគ្នានិយៈ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាគ្នានិយៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម្មំ មិនមែនជាគ្នានិយៈ កាស្រ័យ
ឡូធម៌ មិនមែនជាគ្នានិយៈផង មិនមែនជាគ្នានិយៈផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងករណីប្បដ្ឋយ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងប្បដ្ឋយទាំងស្រុង សុទ្ធតែមានពៈ ៧ ។

[១០៧] ហេតុយា ធរ អាវុធិយោ ធរ អធិបតិ-
យា ធរ អវិភតេ ធរ ឧត្តត្ថ វិគ្គារោ ។

និក្ខេបនិយម្យកំ

[១១១] ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយោ ធរ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
ន អគន្ធិយោ ធរ ន គោតកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយោ ធរ ន អគន្ធិយោ ធរ
ន គោតកត្តា ធរ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន អគន្ធិយត្ថោ ធរ គោតកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អគន្ធិ-
យោ ធរ ន គោតកត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ន អគន្ធិយត្ថោ ធរ គោតកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន គ-
ន្ធាតោ ធរ ន អគន្ធិយោ ធរ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន អគន្ធិយត្ថោ ធរ គោតកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន គន្ធាតោ ធរ អគន្ធិយោ ធរ ន អគន្ធិយោ ធរ ន-
គោតកត្តា ធរ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានៈ ៧ ក្នុងការប្រយោជ្ជយ
មានៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មាន
៧ ៧ សេចក្តីវិស្វា មានគ្រប់ប្រយោជ្ជយ ។

និក្ខេបនិយម្យកំ

[១១១] ធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹះ កា-
ស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹះ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លឹះ តាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លឹះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹ-
និយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំង
មិនមែនជាអគន្លឹះ ក្តី មិនមែនជាអគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាមិនមែន
គន្លឹះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លឹះ តាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាអគន្លឹះ តាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាអគន្លឹ-
និយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនជាគន្លឹះ តាំងមិនមែនជាអគន្លឹះ ក្តី មិនមែនជាអគន្លឹ-
និយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាអគន្លឹ-
និយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ន កត្តាញោ ធន កត្តនិយេត្ត ធន កត្តនិយេត្តោ ធន លោក-
កត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ធន កត្តោចេវ ន កត្តនិយេត្ត ធន
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

[១១១] ហេតុយោ ធន អវិកតេ ធន សត្វត្ត
វិគ្គារោ ។

និកត្តនិកត្តសម្បយុត្តទុកំ

និកត្តនិកត្តសម្បយុត្តទុកៈ

[១១២] ន កត្តាញោ ធន កត្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ធន កត្តោចេវ ន កត្តវិប្បយុត្តោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយោ ន កត្តាញោ ធន កត្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ធន កត្តវិប្បយុត្តោចេវ ន លោកកត្តោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ន កត្តាញោ ធន កត្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ធន កត្តោចេវ ន កត្តវិប្បយុត្តោ ធន កត្តវិប្បយុត្តោចេវ-
ន លោកកត្តោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
ន កត្តវិប្បយុត្តោញោ ធន លោកកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កត្តវិ-
ប្បយុត្តោចេវ ន លោកកត្តោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយោ ន កត្តវិប្បយុត្តោញោ ធន លោកកត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កត្តោចេវ ន កត្តវិប្បយុត្តោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

ធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈ កាស្រ័យ ឡូវធមិ មិន
មែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈផង មិនមែនជាគន្លុះនិយៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ មាន
វារៈ ធ្ម ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយោ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានស្របប្បដ្ឋយោទាំងអស់ ។

[១១២] ធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ
កាស្រ័យ ឡូវធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ធមិ មិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិន
មែនជាមិនមែនគន្លុះ កាស្រ័យ ឡូវធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែន
ព្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ធមិ មិនមែនជាគន្លុះ
ទាំងមិនមែនព្រាសចាកគន្លុះក្តី មិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លុះក្តី កាស្រ័យ ឡូវធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនព្រាស
ចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ធមិ មិនមែនព្រាស
ចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ កាស្រ័យ ឡូវធមិ មិនមែនព្រាស
ចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយោ ធមិ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ កាស្រ័យ ឡូវ
ធមិ មិនមែនព្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង

បញ្ជីយុទ្ធសាស្ត្រ

ហេតុប្បដូយា ន កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន គោតកន្លំ ធម្ម៍
បដិច្ច ន កន្លោះទេវ ន កន្លះប្បយុត្តោច ន កន្លះប្បយុ-
ត្តោទេវ ន គោតកន្លោះ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
ប្បដូយា ។ ន កន្លោះ ធម្ម៍ កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន កន្លះ
ប្បយុត្តត្ថោ ន គោតកន្លោះ ធម្ម៍ បដិច្ច ន កន្លោះទេវ-
ន កន្លះប្បយុត្តោច ន គោតកន្លោះ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូយា ន-
កន្លោះ ធម្ម៍ កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន គោ-
តកន្លោះ ធម្ម៍ បដិច្ច ន កន្លោះទេវ ន គោត-
កន្លោះ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូយា ន កន្លោះ-
ន កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន កន្លះប្បយុត្តត្ថោ ន គោតកន្លោះ
ធម្ម៍ បដិច្ច ន កន្លោះទេវ ន កន្លះប្បយុត្តោច ន កន្លះប្ប-
យុត្តោទេវ ន គោតកន្លោះ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
ប្បដូយា ។

[១០៣] ហេតុយា ទេវ អវិគតេ ទេវ សព្វត្ថ
វិគារោ ។

កន្លះប្បយុត្តត្ថោនិយម្យា

[១០៤] កន្លះប្បយុត្ត ន កន្លះនិយម្យ ធម្ម៍
បដិច្ច កន្លះប្បយុត្តោ ន កន្លះនិយម្យា ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ

ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម្ម៍ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លះក្តី
មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ។ ធម្ម៍ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាក
គន្លះ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លះផង
មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម្ម៍ មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែន
គន្លះ កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លះផង
មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម្ម៍ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លះ
ក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះក្តី កាស្រីយ
ទូរធម៌ មិនមែនជាគន្លះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លះផង មិនមែន
ប្រាសចាកគន្លះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដូយ ។

[១១៣] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដូយ មាន
ព្រះ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ចម្លើយតាំងរស់ ។

កន្លះប្បយុត្តត្ថោនិយម្យា

[១១៤] ធម្ម៍ ប្រាសចាកគន្លះ ដឹងមិនមែនជាគន្លះនិយម្យ កា-
ស្រីយ ទូរធម៌ ប្រាសចាកគន្លះ ដឹងមិនមែនជាគន្លះនិយម្យ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សារម្មណោ ធម្មំ បដិច្ច ន សារម្មណោ ធម្មំ បដិច្ច ន អនាម្មណោ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៧] ហេតុយា ធម៌ អវិភតេ ធម៌ សព្វត្ថ វិក្ការោ ។

និប្បិទ្ធកំ

[១២០] ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចោ- ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តោ ធម្មំ ន ចោចិត្តោ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២១] ហេតុយា បព្វ សព្វត្ថ បព្វ ។

និបេតសិក្កកំ

[១២២] ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចេតសិ- កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការប្បណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានការប្បណ៍ក្តី កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការប្បណ៍ជន មិនមែនជាមិនមានការប្បណ៍ជន ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រូបដិច្ចយំទាំងអស់ ។

និប្បិទ្ធកៈ

[១២០] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត មិនមែនជាមិនមានចិត្ត កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងច្បាប់យំទាំងអស់ មានព្រះ ៧ ។

និបេតសិក្កកៈ

[១២២] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតរឿង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក កាស្រីយ ទូរធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតរឿង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន មេតសិកំ ធម្មំ មដិច្ច ន មេតសិកោ
 ច ន មេតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន មេតសិកំ ធម្មំ មដិច្ច ន មេតសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន មេតសិកំ ធម្មំ មដិច្ច
 ន មេតសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន
 មេតសិកំ ធម្មំ មដិច្ច ន មេតសិកោ ច ន មេត
 សិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន
 មេតសិកោ ន មេតសិកោ ធម្មំ មដិច្ច ន មេត
 សិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន មេតសិ
 កោ ច ន មេតសិកោ ធម្មំ មដិច្ច ន មេតសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន មេតសិកោ ច ន ម
 េតសិកោ ធម្មំ មដិច្ច ន មេតសិកោ ច ន ម
 េតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២៣] ហេតុយា ឲ អវិភាគ ឲ សព្វគ្គ
 វិញ្ញាណ ។

និព្វិតសម្បយុត្តិកំ

[១២៤] ន ចិញ្ចសម្បយុត្តិ ធម្មំ មដិច្ច ន
 ចិញ្ចសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេត
 សិកក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌
 មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាចេតសិក កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិន
 មែនជាមិនមានចេតសិកក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ
 តសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក
 កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ
 តសិក កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមាន
 ចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 ចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេតសិកក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែន
 ជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយ មាន
 ពៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ចម្លើយទាំងអស់ ។

និព្វិតសម្បយុត្តិកៈ

[១២៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លា
 ចធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ចំនួន ១២៥ បដិទ្ធិ ចំនួនមុនៗនៃ រូប ។ ន ចំនួនសម្បយុត្ត
ចំនួន ១២៦ បដិទ្ធិ ន ចំនួនសម្បយុត្ត ចន្លោះ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា ចំនួន ១២៧ បដិទ្ធិ ចំនួនសម្បយុត្តកា ទន្លា ។

មន្ទនីយនុកាមត្តានិ ន វត្តតំ ចម្រុះ
មូរេតំ នវនវបញ្ញានិ កាហេតុ ។

និបិត្តសិស្សទុក្ខំ

[១២៥] ន ចំនួនសម្ប ចម្រុះ បដិទ្ធិ ន ចំនួនស-
សាស្តា ចន្លោះ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នវ ។

និបិត្តសមជ្ឈានុក្ខំ

[១២៦] ន ចំនួនមុនៗនៃ ចម្រុះ បដិទ្ធិ ន ចំនួនស-
មុនៗនៃ ចន្លោះ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នវ ។

និបិត្តសហេតុទុក្ខំ

[១២៧] ន ចំនួនហេតុ ចម្រុះ បដិទ្ធិ ន ចំនួនស-
ហេតុ ចន្លោះ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា នវ ។

គឺ ចំនួនមុនៗនៃ កាស្រ័យ ខ្យល់ ជាចិត្ត ។ ធម៌ មិនមែន
ព្រាសហេតុចិត្ត កាស្រ័យ ខ្យល់ មិនមែនព្រាសហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា គឺ ពួកខ្លួន ដែលប្រកបដោយចិត្ត កាស្រ័យ
ខ្យល់ ជាចិត្ត ។

បណ្ឌិត ខ្យល់ខ្យល់ ៧ ។ ដើម្បីបំពេញ ខ្យល់
ដែលយើងមិនប្រើពេល គ្រឹមតែបច្ចុប្បន្ន ។

និបិត្តសិស្សទុក្ខំ

[១២៥] ធម៌ មិនមែនហេតុដោយចិត្ត កាស្រ័យ ខ្យល់
ធម៌ មិនមែនហេតុដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា
មានវា ៧ ។

និបិត្តសមជ្ឈានុក្ខំ

[១២៦] ធម៌ មិនមែនជាចិត្តសម្បទាន (កំណើតចិត្ត)
កាស្រ័យ ខ្យល់ មិនមែនជាចិត្តសម្បទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយា មានវា ៧ ។

និបិត្តសហេតុទុក្ខំ

[១២៧] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត កាស្រ័យ ខ្យល់
មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយា មាន
វា ៧ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងទុក

[១២៨] ន ចិត្តសុខបរិវត្តិ ធម៌ បដិច្ច ន ចិត្តសុខ-
បរិវត្តិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងទុក

[១២៩] ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានំ ធម៌ បដិច្ច
ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា នវ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងសហវាទទុក

[១៣០] ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានសហវាទំ ធម៌
បដិច្ច ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានសហវាទូ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងសិទ្ធិសម្តែងទុក

[១៣១] ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានាទុបរិវត្តិ ធម៌
បដិច្ច ន ចិត្តសុខបដ្ឋសម្ពុដ្ឋានាទុបរិវត្តិ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

[១៣២] ហេតុយា នវ អវិការត នវ សព្វត្ថ
វិគ្គារោ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងទុក

[១២៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅកាលចិត្ត កាស្រ័យ គួរធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅកាលចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងទុក

[១២៩] ធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់នឹងកំណើតឡើងក៏ចិត្ត កាស្រ័យ
គួរធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់នឹងកំណើតឡើងក៏ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងសហវាទទុក

[១៣០] ធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់កំណើតឡើងនឹងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់កំណើតឡើងនឹងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

សិទ្ធិស្តាប់សម្តីសម្តែងសិទ្ធិសម្តែងទុក

[១៣១] ធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់កំណើតឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅកាល
ចិត្ត កាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនលាយទ្ប់កំណើតឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅកាល
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិការតប្បដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានប្រាប់ច្បាស់តាំងពីដំបូង ។

និរដ្ឋត្រីកុក្ខិ

[១៣៣] និរដ្ឋត្រីកុក្ខិ ធម៌ បដិច្ច និរដ្ឋត្រីកុក្ខិ គោ
ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ នពាហិ
ធម៌ បដិច្ច នពាហិ គោ ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា បដិសន្ធិគ្គុលោ ចិត្តំ បដិច្ច និរដ្ឋត្រីកុក្ខិ កាដត្តា-
រូមំ ។

[១៣៤] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សព្វត្ត
វិគ្គារោ ។

និទ្ធានាទុក្ខិ

[១៣៥] និទ្ធានា ធម៌ បដិច្ច និទ្ធានា គោ
ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និទ្ធានា ធម៌ បដិច្ច ន-
នោនិទ្ធានា គោ ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និទ្ធានា
ធម៌ បដិច្ច និទ្ធានា ឆ ននោនិទ្ធានា ឆ គោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ បេ ។

[១៣៦] ហេតុយា បត្យ ។

និរដ្ឋត្រីកុក្ខិ

[១៣៧] ធម៌ មិនមែនជាទានក្នុង កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិន
មែនជាទានក្នុង ចើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវរ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាទានក្រៅ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាទានក្រៅ ចើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ កងត្តារូប ជាទានក្នុង កាស្រ័យ
ភ្នំធម៌ ក្នុងឈ្មោះវិចចជិសន្ធិ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវរ ៧ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយា មាន
វរ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានស្រួចច្រួយគំនិតសេស ។

និទ្ធានាទុក្ខិ

[១៣៩] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា (សេចក្តីប្រកាន់) កាស្រ័យ
ភ្នំធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ចើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនឧបាទា កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ចើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជា
មិនមែនឧបាទា កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ចើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។ បេ ។

[១៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវរ ៨ ។

និទានទី១១

និទានទី១១

[១៣៧] ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច ន ទុច្ចារ្យ ធម៌ បដិច្ច

[១៣៨] ហេតុយោ បត្យ សទ្ធា វិញ្ញាណ ។

[១៣៧] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានកណ្តា

ជាដើម) កាន់យក កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ

កិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌ ដែល

មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក កាស្រីយ ឡធម៌ ដែល

មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក កាស្រីយ

ឡធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក

ក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកក្តី កាស្រីយ ឡ

ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់

យក កាស្រីយ ឡធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក

ផង ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកផង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ហេតុវៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មាន

គ្រប់ប្បដ្ឋប្បិយទាំងអស់ ។

នីតិវិធីស្តីពី

[១៣៧] ន ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម
ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សន្តិភ័ ។

តោកិលសទុក្ខិ

[១៤០] នោកិលស ធម្ម័ បដិច្ច នោកិល-
សោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោកិលស
ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា នោកិលស ធម្ម័ បដិច្ច នោកិលសោ
ច ន ទណ្ឌនាម ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។ ន ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម
សោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ នោ
កិលសេត្ត ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច នោកិ-
លសោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[១៤១] ហេតុយា នវ សត្វត្ថ នវ ។

និសង្កិលសិកទុក្ខិ

[១៤២] ន សង្កិលសិកា ធម្ម័ បដិច្ច ន-
សង្កិលសិកោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

នីតិវិធីស្តីពី

[១៣៧] ន ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម
ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សន្តិភ័ ។

តោកិលសទុក្ខិ

[១៤០] នោកិលស ធម្ម័ បដិច្ច នោកិល-
សោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោកិលស
ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា នោកិលស ធម្ម័ បដិច្ច នោកិលសោ
ច ន ទណ្ឌនាម ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។ ន ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច ន ទណ្ឌនាម
សោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ នោ
កិលសេត្ត ទណ្ឌនាម ធម្ម័ បដិច្ច នោកិ-
លសោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានភរៈ ៨ ក្នុងបដិច្ចតាំងគស់ សុខ
នៃមានភរៈ ៨ ។

និសង្កិលសិកទុក្ខិ

[១៤២] ន សង្កិលសិកា ធម្ម័ បដិច្ច ន-
សង្កិលសិកោ ន ទណ្ឌ ទម្បន្តតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ន សន្តិលេសិកា ធម្មំ បដិទ្ធ ន អសន្តិលេសិកា
ន ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ន សន្តិលេសិកា ធម្មំ
បដិទ្ធ ន សន្តិលេសិកា ន ន អសន្តិលេសិកា ន
ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។ ន អសន្តិលេសិកា
ធម្មំ បដិទ្ធ ន អសន្តិលេសិកា ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បទូយា ។ ន សន្តិលេសិកា ធម្មំ បដិទ្ធ
ន អសន្តិលេសិកា ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។

[១២៣] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ ធម្មា សព្វតុ
វិជ្ជាហេ ។

និសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខំ

[១២៤] ន សន្តិលិដ្ឋំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សន្តិលិដ្ឋា
ន ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ។ ន អសន្តិលិដ្ឋំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ន អសន្តិលិដ្ឋា ន ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
ន អសន្តិលិដ្ឋំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន សន្តិលិដ្ឋា ន ធម្មា
ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ន អសន្តិលិដ្ឋំ ធម្មំ បដិទ្ធ
ន សន្តិលិដ្ឋា ន ន អសន្តិលិដ្ឋា ន ធម្មា ទប្បជ្ឈតិ

ធម្មំ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម្មំ មិន
មែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី
កាស្រ័យ ឡូធមិ មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ
ឡូធមិ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង កាស្រ័យ
ឡូធមិ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានរាជ ក្នុងអវិកតប្បទូយ មាន
រាជ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បទូយទាំងអស់ ។

និសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខំ

[១២៦] ធម្មំ ដែលមិនមែនសៅហ្មង កាស្រ័យ ឡូធមិ ដែល
មិនមែនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។ ធម្មំ ដែល
មិនមែនជាមិនសៅហ្មង កាស្រ័យ ឡូធមិ ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម្មំ ដែលមិនមែនសៅហ្មង
កាស្រ័យ ឡូធមិ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ធម្មំ ដែលមិនមែនសៅហ្មងក្តី ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
ហ្មងក្តី កាស្រ័យ ឡូធមិ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដូចយា ។ នសន្តិលិដ្ឋត្វា នអសន្តិលិដ្ឋត្វា
នម្មំ បដិច្ច នសន្តិលិដ្ឋោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដូចយា ។

[១២៤] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិគ្គារោ ។

នកិលេសសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១២៥] នកិលេសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកិ-
លេសសម្បយុត្តោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូចយា ។
នកិលេសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នកិលេសវិប្បយុត្តោ
ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូចយា ភីណិ ។ នកិលេស-
សម្បយុត្តត្វា នកិលេសវិប្បយុត្តត្វា ធម្មំ បដិច្ច ន-
កិលេសសម្បយុត្តោ ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូចយា ។

[១២៦] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិគ្គារោ ។

នកិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខំ

[១២៧] នកិលេសញោ នអសន្តិលេសិកត្វា
ធម្មំ បដិច្ច នកិលេសោចោ នអសន្តិលេសិកា-
ច ធាត្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូចយា ភីណិ ។

ព្រោះហេតុប្បដូចយា ។ ធម៌ ដែលមិនមែនសេសសល់ កាស្រីយ ឡូធម៌
ដែលមិនមែនសេសសល់ផង ដែលមិនមែនជាមិនសេសសល់ផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដូចយា ។

[១២៨] ក្នុងហេតុប្បដូចយា មានការៈ ៥ ក្នុងវិវិកប្បដូចយា មាន
ការៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នកិលេសសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១២៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស កាស្រីយ ឡូធម៌
មិនមែនប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូចយា ។
ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេស កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូចយា មានការៈ ៧ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយកិលេស កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
កិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដូចយា ។

[១៣០] ក្នុងហេតុប្បដូចយា មានការៈ ៥ ក្នុងវិវិកប្បដូចយា មាន
ការៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នកិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខំ

[១៣១] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនក្នុងសេចក្តីសេស-
សល់ កាស្រីយ ឡូធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនសេស
សេចក្តីសេសសល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូចយា មានការៈ ៧ ។

ន អសន្តិលេសិកាញា ឧ លោកកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អសន្តិលេសិកាញា ឧ លោកកិលេសោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន កិលេសញា-
ន អសន្តិលេសិកញា ន អសន្តិលេសិកញា ឧ លោក-
កិលេសញា ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោញា ឧ អសន្តិ-
លេសិកាញា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[១៤៧] ហេតុយា នវ ។

នកិលេសសង្កិលីដ្ឋទកំ

[១៤៨] ន កិលេសញា ន អសន្តិលីដ្ឋញា ធម្មំ
បដិច្ច ន កិលេសោញា ន អសន្តិលីដ្ឋោញា ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អសន្តិលីដ្ឋញា ឧ-
លោកកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសន្តិលីដ្ឋោញា ឧ លោ-
កកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
ន កិលេសញា ន អសន្តិលីដ្ឋញា ន អសន្តិលីដ្ឋញា-
ឧ លោកកិលេសញា ធម្មំ បដិច្ច ន អសន្តិលីដ្ឋោញា
ឧ លោកកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។

ធមិ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស
ពាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជា
មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៣ ។
ធមិ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពា-
ស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែន
កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៣ ។

[១៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៧ ។

នកិលេសសង្កិលីដ្ឋទុកៈ

[១៥០] ធមិ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
ពាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៣ ។ ធមិ មិនមែនជាមិន
សៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ពាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែន
ជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៣ ។ ធមិ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិន
មែនជាមិនមែនកិលេស ពាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនកិលេសទាំងមិន
មែនជាមិនសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែន
កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានព័រៈ ៣ ។

(១៧១) ហេតុយោ ទេវ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកិ

(១៧២) ន កិលេសញោវ ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ច
នម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោទេវ ន កិលេសវិប្បយុត្តោ
ន ខោ ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ភីណិ ។ ន កិលេស-
វិប្បយុត្តញោវ ន ខោនកិលេសំ នម្មំ បដិច្ច ន កិលេ-
សវិប្បយុត្តោទេវ ន ខោនកិលេសោ ន ខោ ទុច្ឆន្តិកំ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ភីណិ ។ ន កិលេសញោវ ន កិលេ-
សវិប្បយុត្តញ្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តញោវ ន ខោនកិ-
លេសញ្ច នម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោទេវ ន កិលេស-
វិប្បយុត្តោន ន ខោ ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ភីណិ ។

(១៧៣) ហេតុយោ ទេវ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកិ

(១៧៤) កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិលេសិកំ នម្មំ
បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន សង្កិលេសិកោ ន ខោ
ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយោ កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
លេសិកំ នម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អ-
សង្កិលេសិកោ ន ខោ ទុច្ឆន្តិកំ ហេតុប្បដ្ឋយោ

(១៧១) ភូតិហេតុប្បដ្ឋិយោ មានវារៈ ៧ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកិ

(១៧២) ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស
អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយោ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិន
មែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយោ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកកិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិន
មែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយោ មានវារៈ ៧ ។

(១៧៣) ភូតិហេតុប្បដ្ឋិយោ មានវារៈ ៧ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកិ

(១៧៤) ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មឺន អាស្រ័យ ឡូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មឺន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយោ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិង
មិនមែនមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មឺន អាស្រ័យ ឡូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេស
និងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មឺន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយោ

តិលេសវិប្បយុត្តំ ន សន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច តិ-
 លេសវិប្បយុត្តោ ន សន្តិលេសិកោ ក តិលេសវិប្ប-
 យុត្តោ ន អសន្តិលេសិកោ ក ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ច្បូធាយ ។ តិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច តិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសន្តិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បូធាយ ។ តិលេសវិប្បយុត្តំ ន សន្តិ-
 លេសិកោ តិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសន្តិលេសិកោ ធម្មំ
 បដិច្ច តិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសន្តិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បូធាយ ។

[១៤៤] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

និទ្ទស្សនេនបរាភិព្វទុកិ

[១៤៦] ន និទ្ទស្សនេន បរាភិព្វ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទ្ទស្សនេន បរាភិព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បូ-
 ធាយ ។ ន និទ្ទស្សនេន បរាភិព្វ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទ្ទស្សនេន បរាភិព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុច្បូធាយ តីណិ ។ ន និទ្ទស្សនេន បរាភិព្វោ

ធមិ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិសៅហ្មនិផនំ ប្រាស
 ចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិសៅហ្មនិផនំ កាស្រីយេ ខ្ល
 ធមិ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិសៅហ្មនិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុច្បូធាយ ។ ធមិ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោ
 គរុដលំសចក្កិសៅហ្មនិ កាស្រីយេ ខ្លធមិ ប្រាសចាកកិលេស
 និមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិសៅហ្មនិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ច្បូធាយ ។ ធមិ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិ
 សៅហ្មនិ កាស្រីយេ ខ្លធមិ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិ
 សៅហ្មនិផនំ ប្រាសចាកកិលេសនិមិទ្ធិមនោគរុដលំសចក្កិសៅ-
 ហ្មនិផនំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូធាយ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុច្បូធាយ មានពៈ៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ បច្ច័យចំណែក ។

និទ្ទស្សនេនបរាភិព្វទុកិ

[១៤៦] ធមិ វិលេមិនវិមនត្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រីយេ ខ្លធមិ
 វិលេមិនវិមនត្រូវលរដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូធាយ ។
 ធមិ វិលេមិនវិមនជាមិនវិមនត្រូវលរដោយទស្សនៈ កាស្រីយេ ខ្លធមិ
 វិលេមិនវិមនជាមិនវិមនត្រូវលរដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុច្បូធាយ មានពៈ៧ ។ ធមិ វិលេមិនវិមនត្រូវលរដោយទស្សនៈ

ន ណ ធម្មស្សនេន មហាតត្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ធម្មស្សនេន មហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១៧៧] ហេតុយោ មញ្ច ភាវន្តៈណា ទ្វេ ។

និកាយិកាយបហាតត្ថទុក្ខំ

[១៧៨] ន ភាវនាយ មហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ន ភាវនាយ មហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
ន ណ ភាវនាយ មហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ន ណ ភាវនាយ មហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។ ន ភាវនាយ មហាតត្ថញ្ច ន ណ ភាវនាយ មហាតត្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ភាវនាយ មហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១៧៩] ហេតុយោ មញ្ច ។

និទុស្សនេនបហាតត្ថហេតុកុក្ខំ

[១៨០] ន ធម្មស្សនេន មហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ធម្មស្សនេន មហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។ ន ធម្មស្សនេន មហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ធម្មស្សនេន មហាតត្ថហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ពាស្រ័យ ឡវធមិ វេលមិទិវមនត្រូវលះដោយទស្សនៈផល មិនមែនជា មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការធូលាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

និកាយិកាយបហាតត្ថទុក្ខំ

[១៧៨] ធមិ វេលមិទិវមនត្រូវលះដោយភាវនា ពាស្រ័យ ឡវធមិ វេលមិទិវមនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ វេលមិទិវមនជាមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ពាស្រ័យ ឡវធមិ វេលមិទិវមនជាមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធមិ វេលមិទិវមនត្រូវលះដោយ ភាវនា ពាស្រ័យ ឡវធមិ វេលមិទិវមនត្រូវលះដោយភាវនាផល មិនមែន ជាមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនាផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និទុស្សនេនបហាតត្ថហេតុកុក្ខំ

[១៨០] ធមិ មានហេតុវេលមិទិវមនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពាស្រ័យ ឡវធមិ មានហេតុវេលមិទិវមនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធមិ មាន ហេតុវេលមិទិវមនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពាស្រ័យ ឡវធមិ មាន ហេតុវេលមិទិវមនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង

និស្សិតក្រុម

[១២៤] និស្សិតក្រុម ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតក្រុម
និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ និស្សិតក្រុម
ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតក្រុម និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា តិណំ ។ និស្សិតក្រុម ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតក្រុម
បដិច្ច និស្សិតក្រុម និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តិណំ ។

[១២៥] ហេតុយា ១៧ ។

និស្សិតាវុក

[១២៦] និស្សិតាវុក ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតាវុក
និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។ និស្សិត-
ាវុក ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតាវុក និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តិណំ ។ និស្សិតាវុក ធម្មំ បដិច្ច និស្សិតាវុក
បដិច្ច និស្សិតាវុក និស្សិត ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តិណំ ។

[១២៧] ហេតុយា ១៧ ។

និស្សិតក្រុម

[១២៤] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ ភាស្រ័យ
ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈ ភាស្រ័យ
ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
មានវារៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ ភាស្រ័យ
ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

និស្សិតាវុក

[១២៦] ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ភាស្រ័យ ធម្មំ
ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ភាស្រ័យ ធម្មំ
ធម្មំ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ ។ ធម្មំ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ភាស្រ័យ ធម្មំ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[១២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

សេចក្តីទី១៖

សេចក្តីទី១៖

[១៦៨] ឧបត្ថម្ភកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧបត្ថម្ភកម្ម
គោរព ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។ ឧ
បត្ថម្ភកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧបត្ថម្ភកម្មគោរព ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម
ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។ ឧបត្ថម្ភកម្មគោរព ឧបត្ថម្ភកម្ម
គោរព ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។

[១៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
ប្បដ្ឋាន មានព្រះ ព្រះ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មាន
ព្រះ ព្រះ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងចិត្តផង មិនមែនជាមិនមានចិត្តផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ព្រះ ។

[១៦៧] ហេតុយោ ឧវ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ព្រះ ។

សេចក្តីទី២៖

សេចក្តីទី២៖

[១៦៩] ឧបត្ថម្ភកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧបត្ថម្ភកម្ម
សហគមន៍ ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។
ឧបត្ថម្ភកម្ម ធម្ម័ បដិច្ច ឧបត្ថម្ភកម្មសហគមន៍ ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម
ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។ ឧបត្ថម្ភកម្ម
សហគមន៍ ឧបត្ថម្ភកម្មសហគមន៍ ធម្ម័ បដិច្ច ឧបត្ថម្ភកម្ម
សហគមន៍ ធម្មា ឧបត្ថម្ភកម្ម ហេតុប្បដ្ឋាន តំណ ។

[១៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មាន
ព្រះ ព្រះ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន
មានព្រះ ព្រះ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត កាលស្រ័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយចិត្តផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយចិត្តផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ព្រះ ។

[១៦៩] ហេតុយោ ឧវ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានព្រះ ព្រះ ។

និស្សទសហោគតទុក្ខំ

និស្សទសហោគតទុក្ខំ

(១៧២) ន នស្សទសហោគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សទ-
សហោគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
ន នស្សទសហោគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សទសហោគតា កា-
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន នស្សទ-
សហោគតត្ថ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
ន នស្សទសហោគតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្សទ-
សហោគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(១៧២) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ភ្លូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ភ្លូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
ពីរ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ កាស្រីយ ភ្លូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយសុខផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៣ ។

(១៧៣) ហេតុយា នវ ។

(១៧៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៤ ។

និទ្ធិបេក្ខាសហោគតទុក្ខំ

និទ្ធិបេក្ខាសហោគតទុក្ខំ

(១៧៤) ន នទ្ធិបេក្ខាសហោគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នទ្ធិ-
បេក្ខាសហោគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ ន នទ្ធិបេក្ខាសហោគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
ទ្ធិបេក្ខាសហោគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ ន នទ្ធិបេក្ខាសហោគតត្ថ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ ន នទ្ធិបេក្ខាសហោគតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច ន នទ្ធិបេក្ខាស-
ហោគតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច ន នទ្ធិបេក្ខាសហោគតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(១៧៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខា កាស្រីយ ភ្លូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
ពីរ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខា កាស្រីយ
ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខា កា-
ស្រីយ ភ្លូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុរេក្ខាផង មិនមែនជាមិនមែន
ប្រកបដោយទុរេក្ខាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
ពីរ ៣ ។

(១៧៥) ហេតុយា នវ ។

(១៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៤ ។

នកាមាវចរទុក្ខំ

[១៧៦] នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវ
ចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ ន-
នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ននកាមាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ នកាមាវចរោ
ននកាមាវចរោ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

[១៧៧] ហេតុយា នវ ។

នរូបាវចរទុក្ខំ

[១៧៨] នរូបាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូបាវចរោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ ននរូបាវចរំ
ធម្មំ បដិច្ច ននរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា តីណំ ។ នរូបាវចរោ ននរូបាវចរោ ធម្មំ
បដិច្ច នរូបាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណំ ។

[១៧៩] ហេតុយា នវ ។

នកាមាវចរទុក្ខំ

[១៧៦] ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិន
មែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្យ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាមិន
មែនកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្យ ។
ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ ផង
មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ព្យ ។

[១៧៧] ភ្នំហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នរូបាវចរទុក្ខំ

[១៧៨] ធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជា
រូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្យ ។ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្យ ។ ធម៌ មិនមែនជា
រូបាវចរៈ កាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែន
រូបាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ព្យ ។

[១៧៩] ភ្នំហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ

[១៨០] និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ
ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិកតំ ។ និរុទ្ធិវិចារ-
ទុក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា វិកតំ ។

[១៨១] ហេតុយា មត្តា ។

និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ

[១៨២] និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ
ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ និរុទ្ធិវិចារ-
ទុក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា វិកតំ ។ និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ
ធម្មំ បដិច្ច និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា វិកតំ ។

[១៨៣] ហេតុយា មត្តា ។

និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ

[១៨០] ធម្មំ មិនមែនជាសុត្តារិយៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ មិន
មែនជាសុត្តារិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។
ធម្មិ មិនមែនជាមិនមែនសុត្តារិយៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ មិនមែនជាមិន
មែនសុត្តារិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ។
ធម្មិ មិនមែនជាមិនមែនសុត្តារិយៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ មិនមែនជា
សុត្តារិយៈផង មិនមែនជាមិនមែនសុត្តារិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ។

និរុទ្ធិវិចារទុក្ខំ

[១៨២] ធម្មិ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ (ដែលរាប់ចេញលក្ខណ៍
តេក្ខណៈផ្លូវ) កាស្រ័យ ឡធម្មិ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ។ ធម្មិ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ
កាស្រ័យ ឡធម្មិ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។ ធម្មិ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ កាស្រ័យ ឡធម្មិ
មិនមែនជាចរិយាបន្តៈផង មិនមែនជាចរិយាបន្តៈផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ១ ។

[១៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៥ ។

និស្សន្ទកិច្ច

[១៨៨] នសទត្តវៈ ធម្មំ បដិច្ច នសទត្តវោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ នសទត្តវៈ ធម្មំ បដិច្ច
នសទត្តវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។
នសទត្តវាញ នសទត្តវាញ ធម្មំ បដិច្ច នសទត្តវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៩] ហេតុយា បញ្ច ។

និស្សរណកិច្ច

[១៩០] នសរណំ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។ នសរណំ ធម្មំ បដិច្ច
នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។
នសរណាញ នសរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[១៩១] ហេតុយា បញ្ច ។

និស្សន្ទកិច្ច

[១៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងខ្ពស់) កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ កាស្រីយ
ខ្លាធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយឧត្តរៈផង មិនមែនជាអនុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និស្សរណកិច្ច

[១៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) កាស្រីយ
ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែន
ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយរណៈ កាស្រីយ ខ្លាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈផង មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ។

[១៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នយុគត្រីកប្បដ្ឋាន
និយោគទុកនិកុសលត្រីក

[១៧២] និយោគ និកុសល ធម្មំ បដិច្ច និ-
 យោគ និកុសលា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 និយោគំ អនិកុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ ទន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ រូបំ ។ និយោគំ និ-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយោគុ និកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយោគុ អនិកុសលេ អព្យា-
 កតេ ទន្ធា បដិច្ច ហេតុ ។ និយោគំ និកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច និយោគុ និកុសលោ ច និយោគុ
 និកុសលា ច ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៧៣] និយោគំ និកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 យោគុ និកុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 និយោគំ និកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយោគុ និកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយោគំ
 និកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច និយោគុ និកុសលោ ច
 និយោគុ និកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

បច្ចុប្បន្នយុគត្រីកប្បដ្ឋាន
និយោគទុកនិកុសលត្រីក

[១៧២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ
 ត្រូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធា ធម៌ ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ កាស្រីយ ត្រូវទន្ធា
 មិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ហេតុ កាស្រីយ
 ត្រូវហេតុ ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិន
 មែនជាកុសលក្តី កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល កា-
 ស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី កាស្រីយ ត្រូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ។

និហេតុស្ស នកុសលស្ស ច និហេតុស្ស នកុ-
សលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយន បដ្ឋយោ ។

[១៧៧] និហេតុ នកុសលោ នន្ទោ និហេ-
តុស្ស នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយន ច
បដ្ឋយោ ។

[១៧៨] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អវិ-
ការេ នវ ។

បញ្ញាភវិ ឃិវំ វិញ្ញាទេតតំ ។

[១៧៩] និហេតុំ ននកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ិហេតុ ននកុសលោ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ិហេតុប្បដ្ឋយា
និហេតុំ កុសលំ អន្យាគាតំ ឃិតំ ទន្ធិ បដិច្ច កយោ
ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេកា រូបំ ។ និហេតុំ ននកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ននិហេតុំ ននកុសលោ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ
ិហេតុប្បដ្ឋយា និហេតុំ កុសលេ អន្យាគាតេ ទទ្ធិ
បដិច្ច ិហេតុ ។ និហេតុំ ននកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
និហេតុំ ននកុសលោ ច និហេតុំ ននកុសលោ
ច នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ិហេតុប្បដ្ឋយា ។

ជាបដ្ឋិយ ៃធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសលផល មិនិមនជា
មិនិមនហេតុ មិនិមនជាភកុសលផល ដោយហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[១៨០] ធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសល ជាបដ្ឋិយ ៃធមិ
មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសល ដោយអារម្មណាប្បដ្ឋិយ ។

[១៨១] ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ព ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋិយ មាន
ព័រៈ ៧ ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋិយ មានព័រៈ ៧ ។

បណ្ឌិត ធម្មវិញ្ញាណបញ្ញាព័រៈ ឲ្យតិស្តោ យំនិទេចុះ ។

[១៨២] ធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសល កាស្រីយ
ឲ្យធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ិហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ទទ្ធិ ព ផល ចិត្តសមុដ្ឋានេកាផល កាស្រីយ ឲ្យទទ្ធិ ១
ដែលមិនិមនជាហេតុ ជាភកុសល ជាអន្យាគាតៈ ។ ធមិ មិនិមនជា
មិនិមនហេតុ មិនិមនជាភកុសល កាស្រីយ ឲ្យធមិ មិនិមនជាហេតុ
មិនិមនជាភកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះិហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ ិហេតុ
កាស្រីយ ឲ្យក្នុងទទ្ធិ ដែលមិនិមនជាហេតុ ជាភកុសល ជាអន្យាគាតៈ ។
ធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាភកុសលក្តី មិនិមនជាមិនិមនហេតុ
មិនិមនជាភកុសលក្តី កាស្រីយ ឲ្យធមិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជា
ភកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះិហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[២០៤] ន លោតុំ ន អកុសលំ នម្មំ បដិច្ច
 ន លោតុំ ន អកុសលោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដូយា ន លោតុំ ន អកុសលំ នម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ
 ន អកុសលោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ន
 លោតុំ ន អកុសលំ នម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ ន អ-
 កុសលោ ន ន លោតុំ ន អកុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[២០៥] ន លោតុំ ន អកុសលញ ន លោតុំ
 ន អកុសលញ នម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ ន អកុសលោ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ន លោតុំ ន អកុស-
 លញ ន លោតុំ ន អកុសលញ នម្មំ បដិច្ច ន ល-
 ោតុំ ន អកុសលោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា
 ន លោតុំ ន អកុសលញ ន លោតុំ ន អកុសលញ
 នម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ ន អកុសលោ ន ន លោតុំ
 ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ។

[២០៦] ហេតុយា នវ អវិភាត នវ សព្វតុ នវ ។

[២០៧] នមិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 កាស្រ័យ ឬក៏ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុ-
 សល កាស្រ័យ ឬក៏ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី កាស្រ័យ
 ឬក៏ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[២០៨] នមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ឬ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ឬក៏ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី កាស្រ័យ
 ឬក៏ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[២០៩] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភាតប្បដូយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងប្បដូយចាំស្រីស្រី សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[២០៣] ន លោតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោតុំ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បដ្ឋយា
 កុសលាកុសលំ ន លោតុំ ឯកំ ទង្គំ បដិច្ច តយោ
 ទន្ធា តយោ ទង្គំ បដិច្ច ។ ន លោតុំ ន អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 លោតុប្បដ្ឋយា ន លោតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោតុំ ន អព្យាកតោ ត ន លោតុំ ន អព្យាកតោ ត
 ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៤] ន លោតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោតុំ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បដ្ឋយា
 តីណំ ។

[២០៥] ន លោតុំ ន អព្យាកតត្ថំ ន លោតុំ ន-
 អព្យាកតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ន លោតុំ ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បដ្ឋយា ន លោតុំ ន អព្យាក-
 តត្ថំ ន លោតុំ ន អព្យាកតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 លោតុំ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បដ្ឋយា

[២០៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ
 ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បដិច្ច កាស្រីយ ភូតមិ ដែលជាតុសលាតុសល
 មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ភូតមិ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈក្តី កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 កាស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈលេ ។

[២០៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ
 ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ
 ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

[២០០] ន ហេតុ ន អនុក្ខេបសុទ្ធាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនុក្ខេបសុទ្ធាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[២០២] ហេតុយា នវ សត្វត្ត នវ ។

និហោតុទុកនិបាតត្តិក៍

[២០៣] ន ហេតុ ន វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
ហេតុ ន វិចារកធម្មធម្មំ ... ន ហេតុ ន នេវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុទុកនិទុណទិស្តបាទានិយត្តិក៍

[២០៤] ន ហេតុ ន ទុចានិទុណានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ហេតុ ន អនុចានិទុណានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ហេតុ ន អនុចានិទុណានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។

[២០១] ធមិ មិនវែនជាហេតុ មិនវែនប្រកបដោយអនុក្ខេបសុទ្ធ-
វេទនា កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាហេតុ មិនវែនប្រកបដោយអនុក្ខេ-
បសុទ្ធវេទនា ចើបភីតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។

[២០២] ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវា: ៧ ក្នុងចម្លើយទាំងអស់ សុទ្ធ
នៃមានវា: ៧ ។

និហោតុទុកនិបាតត្តិក៍

[២០៣] កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាវិបាក មិនវែនជាហេតុ
... ឡវធមិ មិនវែនជាវិបាកជាប្រក្រតី ... មិនវែនជាហេតុ
កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាមិនវែនវិបាកទាំងមិនវែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនវែនជាហេតុ ... ។

និហោតុទុកនិទុណទិស្តបាទានិយត្តិក៍

[២០៤] កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាហេតុ ដែលមិនវែនកម្ម
ប្រកបដោយកិរលស (មានករណ៍ ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ទុចាន ... កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាហេតុ ដែលមិនវែន
កម្មប្រកបដោយកិរលសមិនកាន់យកជាប្រយោជន៍ដល់ទុចាន ...
កាស្រីយ ឡវធមិ មិនវែនជាហេតុ ដែលមិនវែនកម្មប្រកបដោយកិរលស
មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុចាន ... ។

និយោគទុកសន្តិសុខសង្គមសិក្ខា

និយោគទុកសន្តិសុខសង្គមសិក្ខា:

[២០៥] និយោគ ទុកសន្តិសុខសង្គមសិក្ខា ចម្រុះ
បដិទ្ធិ . . . និយោគ ទុកសន្តិសុខសង្គមសិក្ខា ចម្រុះ
បដិទ្ធិ . . . និយោគ ទុកសន្តិសុខសង្គមសិក្ខា
ចម្រុះ បដិទ្ធិ . . . ។

[២០៥] ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនសេវា
ទាំងអស់សេចក្តីសេវា . . . ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនសេវាទាំងអស់សេចក្តីសេវា . . . ភាស្រ័យ ភូ
មិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនសេវាទាំងអស់សេចក្តី
សេវា . . . ។

និយោគទុកសិក្ខា

និយោគទុកសិក្ខា:

[២០៦] និយោគ ទុកសិក្ខាសិក្ខា ចម្រុះ បដិទ្ធិ
. . . និយោគ ទុកសិក្ខាសិក្ខា ចម្រុះ បដិទ្ធិ . . . និ
យោគ ទុកសិក្ខាសិក្ខា ចម្រុះ បដិទ្ធិ . . . ។

[២០៦] ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិញ្ញាណទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិញ្ញាណ . . . ភាស្រ័យ ភូ
មិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណទាំងអស់វិញ្ញាណ . . .
ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិញ្ញាណទាំងអស់
មានវិញ្ញាណ . . . ។

និយោគទុកសីលធម៌

និយោគទុកសីលធម៌:

[២០៧] និយោគ ទុកសីលធម៌សីលធម៌ ចម្រុះ បដិទ្ធិ
. . . និយោគ ទុកសីលធម៌សីលធម៌ ចម្រុះ បដិទ្ធិ . . . និ
យោគ ទុកសីលធម៌សីលធម៌ ចម្រុះ បដិទ្ធិ . . . ។

[២០៧] ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយបី . . . ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ . . . ភាស្រ័យ ភូមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយទុក្ខ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទៈ

[២១៨] និយោគ ទុកនិស្សន្ទ មួយ
បដិដូ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ មួយ
បដិដូ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ មួយ
បដិដូ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ

[២១៩] និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មួយ បដិដូ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មួយ បដិដូ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មួយ បដិដូ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ

[២២០] និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មួយ បដិដូ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មួយ បដិដូ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទៈ

[២១៧] និយោគ ទុកនិស្សន្ទ ដែលមិនមែន
ត្រូវលេខនិស្សន្ទ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ ដែល
មិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ
ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ គឺមិនមែនត្រូវលេខ
និស្សន្ទ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ

[២១៨] និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
មិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ
ដែលមិនមែនមិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ
មិនមែនជាមិនមែន ដែលមិនមែនមិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ
គឺមិនមែនត្រូវលេខនិស្សន្ទ . . . ។

និយោគទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ

[២២០] និយោគ ទុកនិស្សន្ទនៃបណ្ឌិតនិយោគ
ការសន្យាគ្នាឡើយ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ មិន
មែនជាមិនមែនការសន្យាគ្នាឡើយ . . . និយោគ ទុកនិស្សន្ទ
មិនមែនជាមិនមែន មិនមែនជាមិនមែនការសន្យាគ្នាឡើយ
គឺមិនមែនការសន្យាគ្នាឡើយ . . . ។

និហោត្តទុកនៃអតីតការម្មណ៍

[២២៧] និហោត្ត នៃអតីតការម្មណ៍ ធម្ម៍ បដិទូ
... និហោត្ត នៃអនាគតការម្មណ៍ ធម្ម៍ បដិទូ ...
និហោត្ត នៃបច្ចុប្បន្នការម្មណ៍ ធម្ម៍ បដិទូ ... ។

និហោត្តទុកនៃអន្តរកាល

[២២៨] និហោត្ត នៃអន្តរកាល ធម្ម៍ បដិទូ ...
និហោត្ត នៃពេលវេលា ធម្ម៍ បដិទូ ... ។

និហោត្តទុកនៃអន្តរកាលម្មណ៍

[២២៩] និហោត្ត នៃអន្តរកាលម្មណ៍ ធម្ម៍ បដិទូ
... និហោត្ត នៃពេលវេលាម្មណ៍ ធម្ម៍ បដិទូ ... ។

និហោត្តទុកនៃសន្តិសុខសុខភាព

[២៣០] និហោត្ត នៃសន្តិសុខសុខភាព ធម្ម៍
បដិទូ និហោត្ត នៃសន្តិសុខសុខភាពដោយ គម្រោ
ធានាសុខភាព និហោត្ត នៃសន្តិសុខសុខភាព
សម្រាប់ប្រជាជន ធម្ម៍ បដិទូ និហោត្ត នៃសន្តិសុខ
សុខភាពសម្រាប់ប្រជាជន គម្រោ ធានាសុខភាព

និហោត្តទុកនៃអតីតការម្មណ៍

[២២៧] កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
មូលដ្ឋានគតិ ... កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានការម្មណ៍ជាគោលដៅ ... កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

និហោត្តទុកនៃអន្តរកាល

[២២៨] កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគោលដៅ
... កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគោលដៅ ... ។

និហោត្តទុកនៃអន្តរកាលម្មណ៍

[២២៩] កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
ការម្មណ៍ជាគោលដៅ ... កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានការម្មណ៍ជាគោលដៅ ... ។

និហោត្តទុកនៃសន្តិសុខសុខភាព

[២៣០] គម្រោ ធានាសុខភាព មិនមែនប្រកបដោយ
ការយឺតយ៉ាវនៃប្រកបដោយការចំពោះ កម្រិត ទូទៅ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនៃប្រកបដោយការចំ-
ពោះ គម្រោ ធានាសុខភាព មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនៃប្រកបដោយការចំពោះ
កម្រិត ទូទៅ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការយឺត
យ៉ាវនៃប្រកបដោយការចំពោះ គម្រោ ធានាសុខភាព

ន ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ន ហេតុ
ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[២៣៣] ន ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សនិ-
ទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សនិ-
ទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ន ហេតុ
ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ចំពោះក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការចំពោះក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី កាស្រ័យ ឡូធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការចំពោះក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី
កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

(២៣២) ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

(២៣៣) រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

(២៣៤) ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

ន រោង ឥសានិទស្សនសម្បជ័យ ព្យា ព្យា បដិច្ច

(២៣៥) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ

និងប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន

មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការចំពោះផង មិនមែនជា

មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ

ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ

មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ

គួរធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការចំពោះផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ

ឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការចំពោះក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ

និងប្រកបដោយការចំពោះក្តី ភាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាហេតុ

មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះផង មិនមែន

ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ

(២៣៦) ក្នុងហេតុច្បង មានវារៈ ៧ ក្នុងនៃកម្មច្បង មាន វារៈ ៧ ក្នុងច្បងនាំគ្នា សុទ្ធនៃមានវារៈ ៧ ។

(២៣៧) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនការឃើញ តែប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ គួរធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន មែនជាមិនមែនការឃើញ តែប្រកបដោយការចំពោះ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេ ធម្មំ
បដិទ្ធ ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន ម្នា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្ប-
ដិយេ ធម្មំ បដិទ្ធ ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន ម្នា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣៧) ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេ

ធម្មំ បដិទ្ធ ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន ម្នា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ ន អនិទស្សន-
សប្បដិយេ ធម្មំ បដិទ្ធ ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្ប-
ដិយោ ន ម្នា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
ន អនិទស្សនសប្បដិយេ ធម្មំ បដិទ្ធ ន ហេតុ ន អ-
និទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្សន-
សប្បដិយោ ច ន ម្នា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការចំពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ

ឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិន
មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការចំពាល់ក្តី កាស្រីយ ឡធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ចំពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៨] ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ

ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ ធម្មំ បដិច្ច

ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ ន

ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ ធម្មំ បដិច្ច ន ន

ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ

តុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ ន ន

ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្វ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ

ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្ស

នសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៣៩] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ ។

សហជាតកំវេមិ សម្បយុត្តកំវេមិ

សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

[២៣៨] ធមិ មិនំមនជាហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញ

ត្រប្រកបដោយការបំពេញ ភាស្រ័យ គួរធមិ មិនំមនជាហេតុ មិន

មនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញផង មិនំមនជាមិន

មនហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញផង

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនំមនជាមិនមនហេតុ

មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញ ភាស្រ័យ គួរ

ធមិ មិនំមនជាហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការ

បំពេញផង មិនំមនជាមិនមនហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រ

ប្រកបដោយការបំពេញផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ

មិនំមនជាហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញ

ផ្តិ មិនំមនជាមិនមនហេតុ មិនំមនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយ

ការបំពេញផ្តិ ភាស្រ័យ គួរធមិ មិនំមនជាហេតុ មិនំមនជាមិនមាន

ការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញផង មិនំមនជាមិនមនហេតុ មិន

មនជាមិនមានការឃើញត្រប្រកបដោយការបំពេញផង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៨ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ៨ ។

ក្នុងសហជាតកំវេមិ ក្នុងសម្បយុត្តកំវេមិ

មានសេកក្តីវិស្តារ គ្រប់បច្ច័យព័ណ៌សសំ ។

[២២០] ន លោក ឧ អធិបតីស្នងសម្បជ័យោ
 ឆ ឆ្មា ន លោកស្នង ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យស្នង
 ឆ ឆ្មា លោកស្នងច្បាយន បច្ចុយោ ន លោក ន អធិ-
 បតីស្នងសម្បជ័យោ ឆ ឆ្មា ន លោកស្នង ន អធិបតីស្នង-
 សម្បជ័យស្នង ឆ ឆ្មា លោកស្នងច្បាយន បច្ចុយោ
 ន លោក ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យោ ឆ ឆ្មា ន លោ-
 កស្នង ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យស្នង ឆ ន លោកស្នង
 ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យស្នង ឆ ឆ្មា លោកស្នង-
 ច្បាយន បច្ចុយោ ។

[២២១] ន លោក ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យោ ឆ ឆ្មា
 ន លោកស្នង ន អធិបតីស្នងសម្បជ័យស្នង ឆ ឆ្មា កា-
 រម្មណ៍ច្បាយន បច្ចុយោ ។

[២២២] លោកយា តិណិ ការម្មណោ នវ អវិ-
 កេតេ នវ ។

បញ្ជាក់ រវ វិញ្ញាបត្រ ។

[២២០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាច្រើន នៃធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ដោយហេតុច្បើយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាច្រើន នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
 ហេតុច្បើយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាច្រើន នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
 ហេតុច្បើយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាច្រើន នៃធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ផង ដោយហេតុច្បើយ ។

[២២១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាច្រើន នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយការម្មណ-
 ច្បើយ ។

[២២២] ក្នុងហេតុច្បើយ មាន៣៖ ៣ ក្នុងការម្មណច្បើយ
 មាន៣៖ ៧ ក្នុងវិក្កេតច្បើយ មាន៣៖ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីព្យាប្រាណៈ ឲ្យនិស្សា យ៉ាងនេះ ។

[២២៣] ន ហេតុ ន អចិន្ត្រៃយ៍និយមន័យ ធម្ម័
បដិច្ច ន ហេតុ ន អចិន្ត្រៃយ៍និយមន័យ ធម្ម័ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដិច្ចយោ ។

[២២៤] ហេតុយោ ឯកំ សត្វត្ត វិន្ទាហេ ។

និស្សន្ទកិច្ចកិច្ចសិទ្ធិកិច្ច

[២២៥] ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្ម័ បដិច្ច
ន ហេតុកោ ន កុសលោ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដិច្ចយោ វិចិត្តិក្កាសហាគតំ ឧទ្ធចុសហាគតំ ហេតុ
បដិច្ច ចិត្តសម្មាសាទំ រូបំ ឯកំ អហាក្កតំ បដិច្ច
ន ហេតុកោ ន កុសលំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ហេតុកោ ន កុសលោ ធម្ម័
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដិច្ចយោ វិចិត្តិក្កាសហាគតំ ឧទ្ធចុ-
សហាគតំ ហេតុ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ទត្តា
បដិសម្មិក្កុយោ វត្ថុំ បដិច្ច សហេតុកា ទត្តា ។

[២២៦] ធម្ម័ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការយើង
និងមិនមានការបំពេញ អាស្រ័យ ឬធម្ម័ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមានការយើងក្រែងបដិច្ចយោហេតុបំពេញ ទើបតើឡើយ ព្រោះ
ហេតុប្បដិច្ចយោ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បដិច្ចយោ មាន៖ ១ សេចក្តីស្តាប់ មាន
គ្រប់ប្បដិច្ចយោនិយមន័យ ។

និស្សន្ទកិច្ចកិច្ចសិទ្ធិកិច្ច

[២២៨] ធម្ម័ មិនមែនជាសហេតុកៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តិការ
ជាមួយនឹងហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ ឬធម្ម័ មិនមែនជា
សហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបតើឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិច្ចយោ
គឺ ចិត្តសម្មាសាទរូប អាស្រ័យ ឬធម្ម័ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិក្កា
ប្រកបដោយឧទ្ធចុសៈ អហាក្កត ៣ អាស្រ័យ ឬអហាក្កត ១ ។
ធម្ម័ មិនមែនជាសហេតុកៈ (មិនមែនជាមិនមានហេតុ) មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ ឬធម្ម័ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជា
កុសល ទើបតើឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិច្ចយោ គឺ ចិត្តសម្មាសាទរូប
អាស្រ័យ ឬធម្ម័ ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិក្កា ប្រកបដោយឧទ្ធចុសៈ
ចិត្តសម្មាសាទរូប អាស្រ័យ ឬធម្ម័ ក្នុងនោះវិនិច្ឆ័យ ។

ន សហោតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហោតុកោ
ន កុសលោ ច ន អហោតុកោ ន កុសលោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អហោតុកំ ន
កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហោតុកោ ន កុសលោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន សហោ-
តុកំ ន កុសលញ្ច ន អហោតុកំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន សហោតុកោ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២២៦] ហេតុយា នវ ។

[២២៧] ន សហោតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន សហោតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អហោតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អហោតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន សហោតុកំ ន អកុសលញ្ច
ន អហោតុកំ ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហោតុ-
កោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។

[២២៨] ហេតុយា នវ ។

ធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអហោតុកៈ
មិនមែនជាកុសលក្តី ពាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិន
មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ល ។
ធមិ មិនមែនជាអហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ពាស្រ័យ ឡធមិ មិន
មែនជាអហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ល ។ ធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល
ពាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិន
មែនជាអហោតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយា មានវារៈ ល ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល
ពាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ល ។ ធមិ មិនមែនជា
អហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ពាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអហោ-
តុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន
វារៈ ល ។ ធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ពាស្រ័យ
ឡធមិ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជា
អហោតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
មានវារៈ ល ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] នសហេតុកំ នអព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
នអហេតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា វិកំ ។ នសហេតុកំ នអព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច នអហេតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា វិកំ ។ នសហេតុកំ នអព្យាក-
កត្វ នអហេតុកំ នអព្យាកកត្វ ធម្មំ បដិច្ច
នអហេតុកោ នអព្យាកតោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា វិកំ ។

[២២៨] ហេតុយា ភីណិ ។

នហេតុសម្បយុត្តទុកំ

នហេតុនសហេតុកត្តកសពិសំ ។

នហេតុសហេតុកទុកនកុសលភ្នំកំ

[២២៩] នហេតុកត្តា នអហេតុកត្តា នកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុកោ នអហេតុកោ ធម្មោ នកុសលោ
ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុកត្តា នអហេតុ-
កត្តា នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នអហេតុកោ ធម្មោ ន-
នហេតុ នកុសលោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

[២២៧] ធមិ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កា-
ស្រីយ ភូរិយ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធមិ មិនមែនជាអហេតុកៈ
មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ ភូរិយ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធមិ
មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ កាស្រីយ ភូរិយ មិនមែន
ជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២២៨] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ប្រហលន្នានិធិនហេតុនសហេតុកទុកៈវិសេ ។

នហេតុសហេតុកទុកនកុសលភ្នំកៈ

[២២៩] ធមិ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ (មិន
មានហេតុ) មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ភូរិយ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាកុសល កាស្រីយ ភូរិយ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ន ហេតុញ្ចវ ន អហេតុកកញ្ច ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុនេវ ន អហេតុកោច ន កុសលោ ច ន អ-
ហេតុកោនេវ ន ន ហេតុ ន កុសលោ ច ន ឆ្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដិសន្ធិ តីណិ ។ ន ហេតុកកញ្ច-
ន ន ហេតុំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ-
នេវ ន ន ហេតុ ន កុសលោ ធរ្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
តុប្បដិសន្ធិ តីណិ ។ ន ហេតុញ្ចវ ន អហេតុកកញ្ច
ន កុសលញ្ច ន អហេតុកកញ្ចវ ន ន ហេតុំ ន កុស-
លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុនេវ ន អហេតុកោច ន
កុសលោ ធរ្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដិសន្ធិ តីណិ ។

(២៥២) ហេតុយា នវ ។

(២៥៣) ន ហេតុញ្ចវ ន អហេតុកកញ្ច ន អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុនេវ ន អហេតុកោច ន អ-
កុសលោ ធរ្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដិសន្ធិ ។

(២៥៤) ហេតុយា នវ ។

ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី
មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី
កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែន
ជាកុសល រើបរិក្ខេបឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ព្យ ។ ធម៌
មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាកុសល រើបរិក្ខេបឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ព្យ ។
ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល កា-
ស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជា
កុសលផង មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
ជាកុសលផង រើបរិក្ខេបឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ព្យ ។

(២៥៥) ភ្នំហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៧ ។

(២៥៦) ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិន
មែនជាអកុសល កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអ-
ហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល រើបរិក្ខេបឡើយ ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។

(២៥៧) ភ្នំហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៧ ។

(២៥៤) ន ហេតុការណ៍ ន អហេតុការណ៍ ន អព្យាករណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច ន ហេតុផល ន អហេតុផល ន អព្យាករណ៍ ធម្ម៌ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូយា ។

(២៥៥) ហេតុយា ន ។

ន ហេតុផលន ហេតុវិប្បយុត្តទុក្ខំ

ន ហេតុផលន ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ ស ធិសំ ។

ន ហេតុផលន ហេតុវិប្បយុត្តទុក្ខំ

(២៥៧) ន ហេតុ ន ស ហេតុកំ ន កុសលំ ធម្ម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ន ស ហេតុកោ ន កុសលោ ធម្ម៌ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូយា ន ។ ន ហេតុ ន ស ហេតុកំ ន អកុសលំ ធម្ម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ន ស ហេតុកោ ន អកុសលោ ... ន^(១) ។ ន ហេតុ ន អ ហេតុកំ ន អព្យាករណ៍ ធម្ម៌ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ ហេតុកោ ន អព្យាករណ៍ ធម្ម៌ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដូយា ឯក មេវ^(២) ។ ឯកេន ឧបាយេន កុសលា កុសលទុក្ខំ កុសលត្តិកមេវ ឯត្ត វដ្តតិ ។

(២៥៥) ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាករណ៍ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាករណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

(២៥៦) ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។

ន ហេតុផលន ហេតុវិប្បយុត្តទុក្ខំ

ច្រវិហល គ្មាននិមន ហេតុផលន ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ វេរ ។

ន ហេតុផលន ហេតុវិប្បយុត្តទុក្ខំ

(២៥៧) ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ... មានវាៈ ៤ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាករណ៍ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាករណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ។ ដោយឧបាយនេះ កុសលា កុសលទុក្ខំ គឺ ជាអកុសលក្នុងហ្នឹងនិង ទើបត្រូវ ក្នុងសេចក្តីនេះ ។

១ ធម៌ នៃ ច្បាប់ ។ ២ ធម៌ នៃ ច្បាប់មេវ ។

ប្រឡងទុកនកុសលភ្នំ

(២៥៨) ន អប្បដ្ឋយំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ
 ... ។ ន អសង្កតំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។
 ន សនិទស្សនំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។ ន
 សប្បដ្ឋយំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ន អប្បដ្ឋយំ
 ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។ ន រូបី ន កុសលំ
 នង្គំ បដិទ្ធ ... ន អរូបី ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ
 ... ។ ន លោកិយំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ...
 ន លោកុត្តរំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។ ន កេ-
 ន ទិវត្តោយ្យំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ន កេន-
 ទិវត្តោយ្យំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។

តោអាសវិគោប្បកទុកនកុសលភ្នំ

(២៥៩) តោ អាសវំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ
 ... ន តោ អាសវំ ន កុសលំ នង្គំ បដិទ្ធ ... ។

ប្រឡងទុកនកុសលភ្នំ

(២៥៨) កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាតប្បច្ចយៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាអសង្កតៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 បំពេល មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការបំពេល មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិន
 មែនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែន
 ជាលោកិយ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែន
 ជាលោកុត្តរ មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ ដែលមិន
 មែនក្រូចដីដោយវិញ្ញាណណាមួយ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនក្រូចដីដោយវិញ្ញាណណាមួយ មិន
 មែនជាកុសល ... ។

តោអាសវិគោប្បកទុកនកុសលភ្នំ

(២៥៩) កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ...
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... ។

នសាសន៍ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . នអនា-
 សវំ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។ នអាសវ-
 សម្បយុត្តំ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . នអា-
 សវ្វិប្បយុត្តំ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។
 នអាសវៈតោវ នអនាសវញ្ច នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ
 . . . នអនាសវៈតោវ ននោមអាសវំ នកុសល៍ ធម្មំ
 បដិទ្ធ . . . ។ នអាសវៈតោវ នអាសវ្វិប្បយុត្តញ្ច
 នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . នអាសវ្វិប្បយុត្តៈតោវ-
 ននោមអាសវំ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។
 នអាសវ្វិប្បយុត្តំ នសាសន៍ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ
 . . . នអាសវ្វិប្បយុត្តំ នអនាសវំ នកុសល៍ ធម្មំ
 បដិទ្ធ . . . ។

កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ មិនមែនជា
 កុសល . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមានកាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយកាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រាសចាកកាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាកាសវៈ
 តាំងមិនមែនជាមិនមានកាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនជាមិនមានកាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនកាសវៈ មិន
 មែនជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាកាសវៈ តាំងមិន
 មែនប្រាសចាកកាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ ភូតមិ
 មិនមែនប្រាសចាកកាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានកាសវៈ មិនមែនជាកុ-
 សល . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រាសចាកកាសវៈនឹងមិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនប្រាសចាកកាសវៈនឹងមិនមែនជាមិនមែនកាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។

ឆគោប្បកទុកនកុសលត្តិកំ

ឆគោប្បកទុកនកុសលត្តិកៈ

(២៦០) : នាសញ្ញាជនំ នកុសល៍ ធម្មំ
 បដិទ្ធ . . . ននោសញ្ញាជនំ នកុសល៍ ធម្មំ
 បដិទ្ធ . . . ។ នោតន្តំ នកុសល៍ ធម្មំ បដិទ្ធ . . .

(២៦០) កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជា
 កុសល . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាកន្លះ (អមិ ដោយក្រស
 សទ្ធកុកក្រស្រ្តៈ ដោយអំណាចទុកនឹងបដិសន្ធិ) មិនមែនជាកុសល . . .

នោ ឥ យំ . . . នោ យោ ភំ . . . នោ ធី វ ណំ . . .
នោ ម វ មា សំ . . . ។

មហានិទ្ទកនកុសលត្រីកំ

[២៦០] ន សារ ម្ម ណំ . . . ន អ ធា វ ម្ម ណំ . . . ។
ន ចំ ត្តំ ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ន ណេ ចំ ត្តំ ន កុ
ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ ន ទេ ត សំ កំ ន កុ ស លំ
ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ ស ម្ពិ ត្តំ ។ ន ចំ ត្តុ ស ម្ម យុ ត្តំ
ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ ន ចំ ត្តុ សំ ស ដ្ឋ
ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ នោ ចំ ត្តុ ស ម្ម ដ្ឋា នំ
ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ នោ ចំ ត្តុ ស មា ភំ
ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ នោ ចំ ត្តុ មុ ប វ ិ ត្តំ
ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ នោ ចំ ត្តុ សំ ស ដ្ឋ
ស ម្ម ដ្ឋា នំ ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ នោ ចំ ត្តុ
សំ ស ដ្ឋ ស ម្ម ដ្ឋា ន ស មា ភំ ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ
. . . ។ នោ ចំ ត្តុ សំ ស ដ្ឋ ស ម្ម ដ្ឋា នា មុ ប វ ិ ត្តំ ន កុ ស លំ
ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។ ន អ ជ្ឈ វ ិ ត្តំ កំ ន កុ ស លំ ន ម្មំ
ប ដ ិ ទ្ធ . . . ន កា ហិ វំ ន កុ ស លំ ន ម្មំ ប ដ ិ ទ្ធ . . . ។

មិន មែន ជា ធម្មៈ . . . មិន មែន ជា យោគៈ . . . មិន មែន ជា ភិវារណៈ
. . . មិន មែន ជា យកហសៈ . . . ។

មហានិទ្ទកនកុសលត្រីកំ

[២៦១] មិន មែន ប្រព្រឹត្ត ទៅ ជា មួយ ទឹក ភាមិ ណ៍ . . . មិន មែន
ជា មិន មាន លោ ម្ម ណ៍ . . . ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ជា ចំ ត្ត
មិន មែន ជា កុ ស ល . . . កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ជា មិន មែន ចំ ត្ត
មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ជា មេ ត សិ ក
មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ សេ ច ក្តី ចំ ប្រ ញ ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌
មិន មែន ប្រកប ដោយ ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌
មិន មែន លាយ ទ្ប ដោយ ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ
ឡ ធម៌ មិន មែន ជា ចំ ត្តុ ស ម្ម ដ្ឋា ន មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ
ឡ ធម៌ មិន មែន ភិ ក ជា មួយ ទឹក ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា
ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ប្រព្រឹត្ត ទៅ ភា ម ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។
កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន លាយ ទ្ប ទឹក តាំង ឡើ ង អំ តិ ចំ ត្ត មិន មែន ជា
កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន លាយ ទ្ប តាំង ឡើ ង ទឹក
ភិ ក ជា មួយ ទឹក ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។ កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន
មែន លាយ ទ្ប តាំង ឡើ ង ទឹក ប្រព្រឹត្ត ទៅ ភា ម ចំ ត្ត មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។
កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ជា ទា ត ក្នុង មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។
កា ស្រី យ ឡ ធម៌ មិន មែន ជា ទា ត ក្រៅ មិន មែន ជា កុ ស ល . . . ។

ន កាតព្វកិច្ច មហានិក្ខេបកិច្ច ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច
 ... ។ ន សិវិកិច្ច ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ...
 ន អវិកិច្ច ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន សិវិចារិ
 ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ន អវិចារិ ក្នុង កុសល
 ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន សិវិចារិ ក្នុង កុសល ធម៌
 បដិច្ច ... ន អវិចារិ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ។
 ន ជិតិសហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ន ធម៌តិ-
 សហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន សុទ-
 សហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ន នសុទស-
 ហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ន ឧបេក្ខា-
 សហគតំ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន កាតាវចរិ
 ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ... ន កាតាវចរិ ក្នុង កុសល
 ធម៌ បដិច្ច ... ។ ន ភូចារិ ក្នុង កុសល ធម៌
 បដិច្ច ... ន ភូចារិ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច
 ... ។ ន ភូចារិ ក្នុង កុសល ធម៌ បដិច្ច ...

កាស្រ័យ ភូតមិ មានហេតុផលមិនមែនជាមិនមែនក្រៅលរដោយការ-
 នា មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយ
 វិភក្តៈ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាវិភក្តៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នីវិចារិ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាវិចារិ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយចីរិ
 មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនចាតចីរិ មិន
 មែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយចីរិ មិន
 មែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយចីរិ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយសុខ
 មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជា
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... ។ កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនជាតាវចរិ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនតាវចរិ មិនមែនជាកុសល ... ។ កា-
 ស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាភូចារិ មិនមែនជាកុសល ... កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនភូចារិ មិនមែនជាកុសល ... ។
 កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាភូចារិ មិនមែនជាកុសល ...

១ ធម្មតាវចរំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ធម្ម-
 យាបដ្ឋំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ធម្មបរិយាបដ្ឋំ
 ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ធម្មិយ្យានិកំ ធម្ម-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ធម្មិយ្យានិកំ ធម្មសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ធម្មិយតំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ធម្មិយតំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ធម្មទុត្តរំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ធម្មទុត្តរំ
 ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

(២៦៩) ធម្មសាលំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ធម្មសាលោ ធម្មសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ ធម្មសាលំ ធម្មសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ធម្មសាលោ ធម្មសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ធម្មសាលំ ធម្មសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ធម្មសាលោ ធម្មសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ

កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអន្តរាវចរៈ មិនមែនជាកុសល
 . . . ។ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ (ធម៌ វេស
 ពប់បញ្ចូលក្នុងភក្ខុមិកាផ្លុះ) មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ ខ្លវ
 ធម៌ មិនមែនជាចរិយាបន្តៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ
 ខ្លវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ ខ្លវ
 ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ
 ខ្លវធម៌ មិនមែនជឿតិ មិនមែនជាកុសល . . . កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែន មិនមែនជាកុសល . . . ។ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខៈ (ការរើស្បើងខ្លវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល . . .
 កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាទុក្ខៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។

(២៧០) ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ (ប្រកបដោយភិលសជា
 សត្រូវ) មិនមែនជាកុសល កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាសារណៈ
 មិនមែនជាកុសល រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាសារណៈ (មិនមានភិលសជាសត្រូវ) មិនមែនជាកុសល កា-
 ស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាកុសល រើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាកុសល កា-
 ស្រ័យ ខ្លវធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាកុសល រើបកើតឡើង

ហេតុប្បដូណា ឧអាណាំ ឧត្តសាលំ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧស-
រណា ឧត្តសាលោ ច ឧអាណោ ឧត្តសាលោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។ ឧសរណាំ ឧត្ត-
សាលត្ថ ឧអាណាំ ឧត្តសាលត្ថ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧសរ-
ណោ ឧត្តសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។

[២២២] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច ។

[២២៧] ឧសរណាំ ឧអាណាំ ធម្មំ បដិទ្ធ
ឧសរណោ ឧអាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដូណា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[២២៩] ឧសរណាំ ឧអាណាតំ ធម្មំ បដិទ្ធ
ឧសរណោ ឧអាណាតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូ-
ណា ឧអាណាំ ឧអាណាតំ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧអាណោ
ឧអាណាតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។

ព្រោហេតុប្បដូណ ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាតុសលក្តី មិន
មែនជាអាណា មិនមែនជាតុសលក្តី អាស្រ័យ ខ្សឹបមិ មិនមែនជា
អាណា មិនមែនជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោហេតុប្បដូណ ។ ធមិ
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាតុសល អាស្រ័យ ខ្សឹបមិ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាតុសលផង មិនមែនជាអាណា មិនមែនជាតុសល
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោហេតុប្បដូណ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដូណ មានវារៈ៦ ក្នុងវិកតប្បដូណ មាន
វារៈ៥ ។

[២២៧] ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាតុសល អា-
ស្រ័យ ខ្សឹបមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាតុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោហេតុប្បដូណ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដូណ មានវារៈ១ ក្នុងច្បាប់ចំណីអស់ សុទ្ធ
វិកតមានវារៈ១ ។

[២២៩] ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាក្រកៈ អា-
ស្រ័យ ខ្សឹបមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាក្រកៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោហេតុប្បដូណ ធមិ មិនមែនជាអាណា មិនមែនជាអព្យា-
ក្រកៈ អាស្រ័យ ខ្សឹបមិ មិនមែនជាអាណា មិនមែនជាអព្យាក្រកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោហេតុប្បដូណ ។

ករណីទុកសេចក្តី

(២៧០) ខោតុយា ទ្វេ អាវុយា ទ្វេ អវិទាត ទ្វេ ។
សមាជាការិយ បញ្ញាការិយ សព្វត្ថ វិញ្ញាណ ។

និសរណទុកនិវេទនាភ្នំកំ

(២៧១) នសរណំ នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ... នសរណំ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... នសរណំ នអទុក្ខបសុទាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកនិវិបាកភ្នំកំ

(២៧២) នសរណំ នវិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
នសរណំ នវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ... នសរណំ
ននេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកនិវិបាកភ្នំកំ

(២៧៣) នសរណំ នទុក្ខានិវេទនាភិយំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ... នសរណំ នអទុក្ខានិវេទនាភិយំ ធម្មំ បដិច្ច...

ករណីទុកសេចក្តី

(២៧៤) ភ្នំវិបាកប្បវ្វ័យ មានព្រះ ២ ក្នុងការប្រណប្បវ្វ័យ
មានព្រះ ២ ភ្នំវិបាកប្បវ្វ័យ មានព្រះ ២ ។
ក្នុងសហគមន៍ក្តី ក្នុងបញ្ញាការិយក្តី
មានសព្វកិរិយា គ្រប់ៗ ធម្ម័យទាំងអស់ ។

និសរណទុកនិវេទនាភ្នំកំ

(២៧៥) កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា ... កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ... កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ... ។

និសរណទុកនិវិបាកភ្នំកំ

(២៧៦) កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
សរណៈ ... កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកជាប្រិយក្រី មិន
មែនជាសរណៈ ... កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិង
មិនមែនជាវិបាកជាប្រិយក្រី មិនមែនជាសរណៈ ... ។

និសរណទុកនិវិបាកភ្នំកំ

(២៧៧) កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនវិសេ
កម្មប្រកបដោយកិលេស (មានកណ្តា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
វិសេទុក្ខាន ... កស្រ្តីយ ខ្លូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនវិសេ
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍វិសេទុក្ខាន ...

ន សរណំ ន អនុចាតិ ន អនុចាតា និយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

។ ២ ។

និសរណទុកនិសនិទស្សនត្តិកំ

(២៧៤) ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ខ្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សរណំ ន សនិទស្ស-
នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សន-
សប្បដិយោ ន ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរណំ ន-
សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន ស-
និទស្សនសប្បដិយោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

កាស្រីយ ឡូធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសកម្មប្រកបដោយ
គិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុពុទ្ធាន . . . ។

។ ២ ។

និសរណទុកនិសនិទស្សនត្តិកៈ

(២៧៥) ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ឡូធមិ មិនមែនជាស-
រណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រឿប
ភើតរឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ឡូធមិ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
រឿបភើតរឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រីយ
ឡូធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ រឿបភើតរឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ កាស្រីយ ឡូធមិ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ រឿបភើតរឿន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ន អរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 រណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ
 ន ន អរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរណា ន អនិទស្ស-
 នសម្បជ័យញ្ច ន អរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តំណា ។

(២៧៩) ហេតុយា នវ ។

(២៧៦) ន សរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណា ន អនិទស្សនសម្បជ័-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរ-
 ណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
 ណា ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំពោះ ភាស្រ័យ ក្នុងធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ ទើបភើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការចំពោះក្តី មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះក្តី ភាស្រ័យ ក្នុងធម៌ មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ
 ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ ក្នុ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំពោះផង មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការចំពោះផង ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ពានវិរ ញ ។

(២៧៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ពានវិរៈ ។

(២៧៦) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 នៃប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ ក្នុងធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំពោះ ទើបភើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនៃប្រកបដោយការចំពោះ ភាស្រ័យ ក្នុងធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនៃប្រកបដោយការចំពោះ ទើបភើតឡើង

ហេតុប្បទូណ ធនាណាំ ធនាណស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 ចដិទ្ធិ ធនាណោ ធនាណស្សនសប្បដិយោ ធនាណ
 ធម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បទូណ ធនាណាំ ធនាណស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ ចដិទ្ធិ ធនាណោ ធនាណស្សន-
 សប្បដិយោ ច ធនាណោ ធនាណស្សនសប្បដិយោ
 ច ធនា ធម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បទូណ ។ ធនាណាំ
 ធនាណស្សនសប្បដិយត្ថ ធនាណាំ ធនាណស្សន-
 សប្បដិយត្ថ ធម្មំ ចដិទ្ធិ ធនាណោ ធនាណស្សន-
 សប្បដិយោ ធនាណ ធម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បទូណ ។

(២៧៧) ហេតុយា ចត្ថ កាធូណោ ទ្វេ អវិ-

កាតេ ចត្ថ ។

សហជាតវារេបិ ចត្តាវារេបិ សទ្ធកុ វិគ្គារេត្ថំ ។

ព្រាមហេតុប្បទូយ ធម្មំ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រ័យ ត្រូវធម្មំ មិនមែនជាសរ-
 ណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រាមហេតុប្បទូយ ធម្មំ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រ័យ ត្រូវ
 ធម្មំ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រាមហេតុប្បទូយ ។ ធម្មំ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កា-
 ស្រ័យ ត្រូវធម្មំ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាប្រកបដោយការឃើញ
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រាមហេ-
 តុប្បទូយ ។

(២៧៧) ក្នុងហេតុប្បទូយ មានព្រះ ៨ ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ

មានព្រះ ២ ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ មានព្រះ ៨ ។

ក្នុងសហជាតវារេបិ ក្នុងចត្តាវារេបិ

ចត្តាវារេបិ ក្នុងចត្តាវារេបិ ក្នុងចត្តាវារេបិ ។

ការប្រគល់ធន ច្បាប់យុត្តិធម៌

[២៧៨] ន សារណាំ ន អធិបសន្តវនអប្បដិយេ ធម្មំ

បដិទ្ធ ន សារណោ ន អធិបសន្តវនអប្បដិយោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុច្បូច្ចយា ។

[២៧៩] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ វិញ្ញាណេ ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌ច្បាប់ ធម្មិតំ ។

ការប្រគល់ធន ច្បាប់យុត្តិធម៌

[២៧៨] នមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមានការ

ឃើញនិងមិនមានការចំពោះ កស្រីយ ទូរនមិ មិនមែនជាសារណៈ

មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការចំពោះ ទើបតែក្រឡឹង

គ្រោះហេតុច្បូច្ចយ ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុច្បូច្ចយ មានវាៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន

គ្រប់ៗ ច្បូច្ចយទាំងអស់ ។

ចប់ ច្បាប់យុត្តិធម៌ច្បាប់ ។

បច្ចុន័យត្រីកទុកប្បដ្ឋានំ

នកុសលត្រីកនហេតុទុកំ

[២៧០] នកុសលំ នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នកុសលំ នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
ហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ
នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នអក្សតកតោ នហេតុ ធម្មា
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ នហេតុំ នង្គំ
បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ធម្មា នអក្សតកតោ ន-
ហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ
នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ធម្មា
នអកុសលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា បញ្ច ។

[២៧១] នអកុសលំ នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច
នអកុសលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា នអកុសលំ នហេតុំ នង្គំ បដិច្ច នកុ-
សលោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចុន័យត្រីកទុកប្បដ្ឋានំ

នកុសលត្រីកនហេតុទុកំ

[២៧០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអក្សតកតៈ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជា
អក្សតកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី
កាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ៥ ។

[២៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មចំណី បច្ចុទ្ទយច្បង្គំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច
ន អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មញ្ច ។

[២៨៤] ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ
ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន
អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ ន អកុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[២៨៦] ហេតុយា ឯក្ខន្ធកុសលោ ធម្ម-
ត្វិស អវិគតេ ឯក្ខន្ធកុសលោ សព្វត្ថំ វិញ្ញាណេ ។

អភិធម្មចំណី បច្ចុទ្ទយច្បង្គំ

ទើបភើបឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ហេតុផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបភើបឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៨ ។

[២៨៥] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាហេតុផង ទើបភើបឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង ទើប
ភើបឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង កាស្រីយ ខ្លួនធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាហេតុផង ទើបភើបឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣ ។

[២៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ក្នុងការម្សោយប្បដ្ឋយ
មានពៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ក្នុងការ មានគ្រប់
បច្ចុយតាំងអស់ ។

[២៨៧] ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
 ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ន កុសលំ
 ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អស្សាសាតោ ន នហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ន កុសលំ ន-
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ច
 ន អស្សាសាតោ ន នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បទូយា ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន នហេតុ ច ន អកុសលោ ន នហេតុ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។ ន អ-
 កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។
 ន អស្សាសាតំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អស្សាសាតោ
 ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។

[២៨៧] ធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាកត្តា-
 កកៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាកត្តាកកៈ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុក្តី កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុក្តី កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៥ ។
 ធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រីយ ឡធមិ
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៥ ។ ធមិ មិនមែនជាកត្តាកកៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាកត្តាកកៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៥ ។

ន កុសលំ ន នរោត្តម អ ក្សត្រតំ ន នរោត្តម
 ធម៌ បដិទ្ធ ន កុសលោ ន នរោត្ត ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា តិណំ ។ ន អកុសលំ ន នរោត្តម
 ន ក្សត្រតំ ន នរោត្តម ធម៌ បដិទ្ធ ន អកុសលោ
 ន នរោត្ត ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តិណំ ។
 ន កុសលំ ន នរោត្តម ន អកុសលំ ន នរោត្តម
 ធម៌ បដិទ្ធ ន កុសលោ ន នរោត្ត ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា តិណំ ។

[២៨៨] ហេតុយា ចតុត្ថិស អាម្មណោ ចតុត្ថិស
 អភិកេត ចតុត្ថិស សទ្ធកុ វិជ្ជារោ ។

និកុសលត្តិកនិសហោត្តិកទុកិ

[២៨៩] ន កុសលំ ន សរោត្តតំ ធម៌ បដិទ្ធ
 ន កុសលោ ន សរោត្តតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ទូយា ន កុសលំ ន សរោត្តតំ ធម៌ បដិទ្ធ ន អកុ-
 សលោ ន សរោត្តតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រ័យ ឡធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអក្សត្រតៈ
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មាន
 វារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង
 មិនមែនជាអក្សត្រតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បទូយ មានវារៈ ព ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវារៈ ព ។

[២៨៨] កុសិហេតុប្បទូយ មានវារៈ ២២ កុសិការម្មណប្បទូយ
 មានវារៈ ២២ កុសិអភិកេតប្បទូយ មានវារៈ ២២ សេចក្តីវិស្វា មាន
 គ្រប់ប្បទូយទាំងអស់ ។

និកុសលត្តិកនិសហោត្តិកទុកិ

[២៨៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរោត្តតៈ (ប្រកប
 ដោយហេតុ) កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 សរោត្តតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរោត្តតៈ កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរោត្តតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ

[២៧០] ហេតុយា បណ្ណាស អាម្មណោ នវ
អវិការេ បណ្ណាស សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

[២៧១] នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បទូយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។ នអន្យាគតំ នអហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នអន្យាគតោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកត្តា
នអន្យាគតំ នអហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
តីណិ ។ នកុសលំ នអហេតុកត្តា នអន្យាគតំ
នអហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេ-
តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។ នកុ-
សលំ នអហេតុកត្តា នកុសលំ នអហេតុកត្តា
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ១៦ ក្នុងការប្រណាប្ប-
ដ្ឋាយ មានវា: ៧ ក្នុងអវិការេប្បដ្ឋាយ មានវា: ១៦ សេចក្តីពិស្តារ
មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

[២៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក: (មិនមាន
ហេតុ) កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក:
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាអហេតុក: កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាអហេតុក: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ៥ ។
ធម៌ មិនមែនជាអព្យាគត: មិនមែនជាអហេតុក: កាស្រ័យ ឡធម៌
មិនមែនជាអព្យាគត: មិនមែនជាអហេតុក: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាយ មានវា: ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក:
កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក: ផង មិន
មែនជាអព្យាគត: មិនមែនជាអហេតុក: ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
អហេតុក: កាស្រ័យ-ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក:
ផង មិនមែនជាអព្យាគត: មិនមែនជាអហេតុក: ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអហេតុក: កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេ-
តុក: ផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុក: ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវា: ៧ ។

[២៧២] ហេតុយា ធម្មត្ថិស អវិកតេ ធម្មត្ថិស
សត្វត្ថ វិគ្គារោ ។

[២៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៖ ២២ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មាន
៖ ២២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[២៧៣] ន កុសលំ ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិទ្ធ . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិទ្ធ . . . ។

[២៧៣] ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុសម្បយុត្ត (ប្រគល់ដោយហេតុ) . . . ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត (ប្រគល់ដោយហេតុ) . . . ។

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសហេតុទុក្ខំ

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសហេតុទុក្ខំ

[២៧៤] ន កុសលំ ន ហេតុញោវ ន អហេតុ-
កក្ក ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ន កុសលំ ន អហេតុក-
ញោវ ន ហេតុកក្ក ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។

[២៧៤] ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ . . . ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ . . . ។

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[២៧៥] ន កុសលំ ន ហេតុញោវ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តកក្ក ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញោវ ន ហេតុកក្ក ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។

[២៧៥] ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត . . . ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ . . . ។

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសហេតុទុក្ខំ

នកុសលវិញ្ញាណហេតុសហេតុទុក្ខំ

[២៧៦] ន កុសលំ ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ
បដិទ្ធ . . . ន កុសលំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិទ្ធ . . . ។

[២៧៦] ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ . . . ភាស្រ័យ ឡូធមិ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ . . . ។

នកុសលភិក្ខុប្បដ្ឋានទុក្ខំ

នកុសលភិក្ខុប្បដ្ឋានទុក្ខំ

(២៧៧) នកុសលំ នអប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ នកុសលំ នអសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 នកុសលំ នសនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... នកុ-
 សលំ នអនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ នកុស-
 លំ នសម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ... នកុសលំ ន-
 អម្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ នកុសលំ នរូមិ
 ធម្មំ បដិច្ច ... នកុសលំ នអរូមិ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ នកុសលំ នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 នកុសលំ នលោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 កុសលំ នកេនចំវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... នកុ-
 សលំ នកេនចំវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

(២៧៧) ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អប្បដ្ឋយំ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាអសង្កតៈ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាសនិទស្សនៈ ... ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាអនិទស្សនៈ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាសម្បជ័យៈ ... ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាអម្បជ័យៈ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាតាទ្រ ... ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 មិននាទ្រ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាលោកិយ ... ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 លោកុត្តរៈ ... ។ ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ... ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ... ។

ឥតុសលត្តិកនោអាសវិគោប្បកទុកំ

ឥតុសលត្តិកនោអាសវិគោប្បកទុកៈ

(២៧៨) នតុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច

(២៧៨) កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអាសវៈ . . .

. . . នតុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាមិនមែន

នតុសលំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នតុសលំ

កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត

នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នតុសលំ នអាសវំ

លោកមួយខ្លីនៃកាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល មិន

សវំសធម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នតុសលំ នអាសវំ

មិនមែនជាមិនមានកាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល

សវំសធម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នតុសលំ នអាសវំ

មិនមែនជាអាសវំសធម្មយុត្ត . . . កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល

សវំសធម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នតុសលំ នអាសវំ

មិនមែនជាអាសវំវិប្បយុត្ត . . . ។ កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល

សវំសធម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នតុសលំ

មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានកាស្រីយ ខ្យវធមិ

នតុសលំ នអាសវំសធម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាមិនមានកាស្រីយ តាំងមិនមែនជា

បដិច្ច . . . នតុសលំ នអាសវំវិប្បយុត្តំសធម្មយុត្តំ

មិនមែនជាអាសវៈ . . . ។ កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល

នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នតុសលំ អាសវំ

មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវំវិប្បយុត្ត . . . កាស្រីយ ខ្យវធមិ

សវំវិប្បយុត្តំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នតុសលំ

មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអាសវំវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ

អាសវំវិប្បយុត្តំ នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

កាស្រីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល ជាអាសវៈ

វិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តលោកមួយខ្លីនៃកាស្រីយ . . . កាស្រីយ

ខ្យវធមិ មិនមែនជាតុសល ជាអាសវំវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមាន

កាសវៈ . . . ។

នក្កសលត្ថិកាឆគោប្បកទុក្ខំ

(២៩៧) នក្កសលំ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... នក្កសលំ នោគន្ធិ ធម្មំ បដិទ្ធ ... នក្ក-
សលំ នោឡិចេ ធម្មំ បដិទ្ធ ... នក្កសលំ នោ-
យោកំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... នក្កសលំ នោ ធិវណំ
ធម្មំ បដិទ្ធ ... នក្កសលំ នោ ចរាមាសំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ... ។

នក្កសលត្ថិកាមហាន្តទុក្ខំ

(៣០០) នក្កសលំ នសារឌ្ឍណំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... នក្កសលំ នអនាឌ្ឍណំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ។ សន្តិភ្នំ ។ ននោចិត្តបនំ នលត្តតិ ។
នក្កសលំ នចិត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្កសលំ
នទេកសិកំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្កសលំ
នចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្កសលំ
នចិត្តសិសដ្ឋំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្កសលំ
នចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្ក-
សលំ នចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។ នក្ក-
សលំ នចិត្តាមុចរិត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នក្កសលត្ថិកាឆគោប្បកទុក្ខំ

(២៩៧) កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជា
សញ្ញាជនៈ ... កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជា
គន្លុះ ... កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាឃ្មុះ ...
កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាយោគៈ ... កា-
ស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាធិវណៈ ... កាស្រ័យ
ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាចរាមាសៈ ... ។

នក្កសលត្ថិកាមហាន្តទុក្ខំ

(៣០០) កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនព្រៀត្ត
ទៅជាមួយនឹងការឌ្ឍណំ ... កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិន
មែនជាមិនមានការឌ្ឍណំ ... ។ សេចក្តីចម្រើន ។ មិនសំដៅយក
ភ្លូវធម ដែលមិនមែនជាមិនមែនចិត្ត ។ កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិន
មែនជាតុសល មិនមែនជាចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែន
ជាតុសល មិនមែនជាចកសិក ... ។ កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែន
ជាតុសល មិនមែនជាចិត្តសម្បយុត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិន
មែនជាតុសល មិនមែនជាយុចរិតយុត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភ្លូវ
ធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ... ។ កាស្រ័យ
ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាចិត្តសហកំ ... ។ កាស្រ័យ
ភ្លូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាចិត្តាមុចរិត្ត ... ។

ន កុសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហពុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន កុសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបវត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន ពាហំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុ-
 សលំ ន ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន-
 អនុទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នកុសលន្តិកទ្វិគោប្បកទុកំ

[៣០១] ន កុសលំ នោ ឧទានាធំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន កុសលំ ន នោ ឧទានាធំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ នោ តំលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុ-
 សលំ ន នោ តំលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

[៣០២] ន កុសលំ ន នស្សនេន បហា-
 ត្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ន កុសលំ ន ន-
 នស្សនេន បហាត្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនលាយខ្យលនិងកាំងខ្យល់កំរើ
 ចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនលាយខ្យល់
 កាំងខ្យល់និងកាំងកាយនិងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែន
 ជាភុសល មិនមែនលាយខ្យល់កាំងខ្យល់និងប្រព្រឹត្តិការណ៍ភាគចិត្ត ... ។
 អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាខាតក្បួន ... អាស្រ័យ
 ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាទានប្រាណ ... ។ អាស្រ័យ ខ្យល
 មិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាឧបាទា ... ។ អាស្រ័យ ខ្យលមិ
 មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាឧបាទិដ្ឋ ... អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិន
 មែនជាភុសល មិនមែនជាអនុបាទិដ្ឋ ... ។

នកុសលន្តិកទ្វិគោប្បកទុកៈ

[៣០៣] អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនជា
 ឧបាទាន ... អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនជាមិន
 មែនឧបាទាន ... ។ អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិន
 មែនជាភិរលស ... អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនភិរលស ... ។

[៣០៤] អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភុសល ដែលមិន
 មែនគ្រូលរោងយោស្សនៈ ... អាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាមិន
 មែនជាភុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនគ្រូលរោងយោស្សនៈ ... ។

ន កុសលំ ន ឧបេក្ខាសហគតំ នង្គំ បដិច្ច ...
 ន កុសលំ ន នឧបេក្ខាសហគតំ នង្គំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ ន កាណាវចរំ នង្គំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 ន នកាណាវចរំ នង្គំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ
 ន វុច្ឆាវចរំ នង្គំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 ន វុច្ឆាវចរំ នង្គំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន អវុច្ឆាវចរំ
 នង្គំ បដិច្ច ... ន កុសលំ ន នអវុច្ឆាវចរំ
 នង្គំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន បរិយាបន្តំ នង្គំ
 បដិច្ច ... ន កុសលំ ន អបរិយាបន្តំ នង្គំ បដិច្ច
 ... ។ ន កុសលំ ន និយ្យានិកំ នង្គំ បដិច្ច ...
 ន កុសលំ ន អនិយ្យានិកំ នង្គំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ ន និយតំ នង្គំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 ន អនិយតំ នង្គំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ ន ស-
 ទុក្ខំ នង្គំ បដិច្ច ... ន កុសលំ ន អទុក្ខំ នង្គំ
 បដិច្ច ... ។

[៣០៣] ន កុសលំ ន សវណំ នង្គំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន សវណោ នឡោ ឧប្បដ្ឋតិ

កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនប្រកបដោយឧបេក្ខា ...
 កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាមិនំមនប្រកបដោយឧ-
 បេក្ខា ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាភា-
 វចរ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាមិនំមន
 មាវចរ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាវុច្ឆា-
 វចរ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាមិនំមន
 វុច្ឆាវចរ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាអវុច្ឆា-
 វចរ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាមិនំមន
 អវុច្ឆាវចរ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 ជាបរិយាបន្តៈ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជា
 អបរិយាបន្តៈ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 ជានិយ្យានិកៈ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជា
 អនិយ្យានិកៈ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 ជានិយតៈ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 អនិយតៈ ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 ជាសទុក្ខៈ ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមន
 ជាអទុក្ខៈ ... ។

[៣០៣] ធមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាសវណៈ កា-
 ស្រ័យ ភូតមិ មិនំមនជាតុសល មិនំមនជាសវណៈ វេចិកៈច្បិទិ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សារណំ នម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សារណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សារណំ នម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ន សារណោ ច ន អកុសលោ ន សារណោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន អកុសលំ
 ន សារណំ នម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សារណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មត្យ ។ ន អត្យា-
 កតំ ន សារណំ នម្មំ បដិច្ច ន អត្យាកតោ ន-
 សារណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មត្យ ។
 ន អកុសលំ ន សារណាញ ន អត្យាកតំ ន សារ-
 ណាញ នម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សារណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា មត្យ ។ ន កុសលំ ន-
 សារណាញ ន កុសលំ ន សារណាញ នម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សារណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៣០២] ហេតុយា ឯកវិស អារម្មណេ សត្ត-
 រស អវិកតេ ឯកវិស សត្តត្ថ វិគ្គារោ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ
 កាស្រ័យ ឡើយ ឡើយ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ ទើបភីក
 ឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ
 ផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈផង កាស្រ័យ ឡើយ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ ទើបភីកឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ កាស្រ័យ
 ឡើយ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈ ទើបភីកឡើយ ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនជា
 សារណៈ កាស្រ័យ ឡើយ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនជាសារណៈ
 ទើបភីកឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសារណៈ កាស្រ័យ ឡើយ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាសារណៈផង មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនជាសារណៈផង
 ទើបភីកឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសារណៈ កាស្រ័យ ឡើយ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាសារណៈផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសារណៈផង
 ទើបភីកឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងការផ្តល់ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣០៤] នក្កសាលំ នអរណំ ធម្មំ បដិច្ច នក្ក-
សាលោ នអរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣០៥] ហេតុយា នវ ។

និរិទ្ធនាពិកនិហោតុទុក្កំ

[៣០៧] នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ នសុទាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នធុក្កាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយោ នសុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេ-
តុំ ធម្មំ បដិច្ច នអធុក្កមសុទាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។
នធុក្កាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
នធុក្កាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។ នអធុក្កមសុទាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣០៥] ធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអរណោ កាស្រីយ
នូវធមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាអរណោ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០៦] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មាន៣៖ ៧ ។

និរិទ្ធនាពិកនិហោតុទុក្កំ

[៣០៧] ធមិ មិនមែនសម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនមែនសម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនសម្ប-
យុត្តាដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនមែន
សម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនសម្បយុត្តាដោយអធុក្កមសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនមែនសម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធមិ មិនមែន
សម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិន
មែនសម្បយុត្តាដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ កាស្រីយ នូវធមិ មិនមែនសម្បយុត្តាដោយអធុក្កម-
សុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរិយោគត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣០៨] នវិចារកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នវិចារកនម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ននេវ
វិចារកនវិចារកនម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទុណទិស្តបាទានិយត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣០៩] ននុណទិស្តបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ននុណទិស្តបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ននុណទិស្តនុណទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១០] នសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នសង្កិលិដ្ឋនសង្កិលេសិកំ ន
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និវិកត្តត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១១] នសវិកត្តសវិចារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នសវិកត្តវិចារបត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

និរិយោគត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១៨] ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាវិចារក មិនវមនជាហេតុ
. . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមននានវិចារកនមិជាប្រក្រតិ មិនវមន
ជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាមិនវមនវិចារកតំមិនវមន
នានវិចារកនមិជាប្រក្រតិ មិនវមនជាហេតុ . . . ។

និទុណទិស្តបាទានិយត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១៩] ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាទុណទិស្តបាទានិយៈ មិន
វមនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជានុណទិស្តបាទានិយៈ
មិនវមនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជានុណទិស្តបា
ទានិយៈ មិនវមនជាហេតុ . . . ។

និសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១០] ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកៈ
មិនវមនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិ
លេសិកៈ មិនវមនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនជាស
ង្កិលិដ្ឋនសង្កិលេសិកៈ មិនវមនជាហេតុ . . . ។

និវិកត្តត្ថិកនិរោធិទុក្ខំ

[៣១១] ភាស្រ័យ ភូរិមិ មិនវមនប្រក្រតិក្ខេវជាមួយនិវិកត្តៈ
និវិកត្តត្ថិក្ខេវជាមួយនិវិចារកៈ មិនវមនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ភូរិ
មិ មិនវមនជាមិនវមនវិកត្តៈ មិនវមនវិចារកៈ មិនវមនជាហេតុ . . .

ន អវិជ្ជា អវិចារី ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នីតិវិធីកិច្ចសហគុណ្ណ

[៣០៦] ន បិសិស ហតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សុខសហតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ទុដេត្តាសហតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សន្តិកនិហោត្តទុក្ខំ

[៣០៧] ន នស្សនេន បហាតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សនេន បហាតត្វហោត្តកត្តិកនិហោត្តទុក្ខំ

[៣០៨] ន នស្សនេន បហាតត្វហោត្តកតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្វហោត្តកតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវ នស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហោត្តកតំ ន ហេតុ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ មិនមែនជាបិសមានិក្កៈ តំនិមិនមានិចារៈ មិនមែន ជាហេតុ . . . ។

នីតិវិធីកិច្ចសហគុណ្ណ

[៣០៩] អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ មិនមែនប្រកបដោយបិសិ មិនមែន ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែន ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ មិន មែនជាហេតុ . . . ។

និទស្សន្តិកនិហោត្តទុក្ខំ

[៣១០] អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ ភាវនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិនមែនជា មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ តំនិមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែន ជាហេតុ . . . ។

និទស្សនេន បហាតត្វហោត្តកត្តិកនិហោត្តទុក្ខំ

[៣១១] អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិន មែនមានហេតុត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធិធមិ ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ តំនិ មិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

នបរិញ្ញាប្បណាត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣១៨] ន បរិញ្ញាប្បណា ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ន បហេតុតារាប្បណា ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...
ន អប្បមាណាប្បណា ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នហីនត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣១៩] ន ហីនំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...
ន បដ្ឋិមំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ន បណីតំ ន
ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នមិច្ឆត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣២០] ន មិច្ឆត្តនិយតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ន សម្មត្តនិយតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...
ន អនិយតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នមគ្គារម្មណាត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣២១] ន មគ្គារម្មណា ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ន មគ្គុហោតុតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ន
មគ្គាធិបតី ន ហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

នបរិញ្ញាប្បណាត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣១៨] កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាបរិញ្ញាប្បណំ មិន
មែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាមហន្តការប្បណំ មិន
មែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសប្បមាណាប្បណំ
មិនមែនជាហេតុ ... ។

នហីនត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣១៩] កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាភពាប មិនមែនជាហេតុ
... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាគណ្ណាល មិនមែនជាហេតុ ...
កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាទុក្ខម មិនមែនជាហេតុ ... ។

នមិច្ឆត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣២០] កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនមានសភាពទុសនិធិទៀន
មិនមែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនមានសភាពក្រវិនិធិ
ទៀន មិនមែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនជាអនិយតៈ
មិនមែនជាហេតុ ... ។

នមគ្គារម្មណាត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[៣២១] កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណំ មិន
មែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិន
មែនជាហេតុ ... កស្រ្តីយ ខ្យវធមិ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតី មិន
មែនជាហេតុ ... ។

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

[៣២២] ន អនុប្បដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ទុប្បដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣២២] ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាអនុប្បដ្ឋៈ មិនមែនជា
ហេតុ . . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាទុប្បដ្ឋិ មិនមែនជា
ហេតុ . . . ។

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

[៣២៣] ន អតីតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន អនាគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣២៣] ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុ
. . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

[៣២៤] ន អតីតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អនាគតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣២៤] ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអតីត
មិនមែនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជា
អនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនមានការ
ម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

[៣២៥] ន អជ្ឈតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន តហិទ្ធា ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣២៥] ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាអជ្ឈតំ មិនមែនជាហេតុ
. . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាតហិទ្ធា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

និទ្ទេសន្តិកនិយោតទុក្ខំ

[៣២៦] ន អជ្ឈតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន តហិទ្ធារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣២៦] ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនមានហេតុអជ្ឈតំជា
ម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . ភាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនមានហេតុ
តហិទ្ធាជាម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិហោតុទុកិ

(៣២៧) ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ហោតុ ធម្ម័
 បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ហោតុ ធម្មា
 ទប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទ្ធកយោ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ
 ន ហោតុ ធម្ម័ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន
 ហោតុ ធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទ្ធកយោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយេ ន ហោតុ ធម្ម័ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន ហោតុ ធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទ្ធកយោ ន ។
 ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ហោតុ ធម្ម័ បដិទ្ធ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ន ហោតុ ធម្មា ទប្បដ្ឋតិ ហោតុ-
 ប្បទ្ធកយោ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ហោតុ ធម្ម័ បដិទ្ធ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ហោតុ ធម្មា ទប្បដ្ឋតិ
 ហោតុប្បទ្ធកយោ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ហោតុ ធម្ម័
 បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ហោតុ ធម្មា

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិហោតុទុកិ

(៣២៧) ធមិ មិនមែនប្រកថាដោយការយឺញនិងប្រកថាដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធមិ មិនមែនប្រកថាដោយ
 ការយឺញនិងប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺញនៃប្រកថាដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធមិ មិនមែនប្រកថាដោយ
 ការយឺញនិងប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺញនិងមិន
 មានការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធមិ មិនមែនប្រកថា
 ដោយការយឺញនិងប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៦ ។ ធមិ មិនមែនជាមិន
 មានការយឺញនៃប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
 ខ្លាធមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺញនៃប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកថាដោយ
 ការយឺញនិងប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លា
 ធមិ មិនមែនជាមិនមានការយឺញនៃប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាមិនមានការ
 យឺញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធមិ មិន
 មែនជាមិនមានការយឺញនៃប្រកថាដោយការបំពេញ មិនមែនជាហេតុ

អវិជ្ជាប្បដិសេធ ច្បាប់យុត្តិធម៌

ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដិសេធ ឆ ។ ន អនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ឆ
 ហេតុ ឆ ឆ ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដិសេធ ឆ ។ ន សនិ-
 ច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ន ហេតុក្ក ឆ អនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ
 ន ហេតុក្ក ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ឆ
 ន ហេតុ ឆ ឆ ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដិសេធ ឆ ។ ន ស-
 និច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ន ហេតុក្ក ឆ អនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ
 ន ហេតុក្ក ធម្មំ បដិច្ច ន សនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ
 ន ហេតុ ឆ ឆ ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដិសេធ ឆ ។

[៣៦៨] ហេតុយា តិស អាម្មណោ នវ សត្វត្ថ

វិគ្គារោ ។

[៣៦៩] ន សនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ

បដិច្ច ន សនិច្ចារ្យនិរុទ្ធិយំ ន ន ហេតុ ឆ ឆ
 ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដិសេធ ឆ ។

អវិជ្ជាប្បដិសេធ ច្បាប់យុត្តិធម៌

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសេធ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនឹងមិនមានការចំពោះ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
 គួរធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនឹងមិនមានការចំពោះ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសេធ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញក្រប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាហេតុ
 កាស្រីយ គួរធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនឹងប្រកបដោយការ
 ចំពោះ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនឹងមិនមាន
 ការចំពោះ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសេធ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនឹងប្រកបដោយការ
 ចំពោះ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ គួរធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនឹងប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញក្រប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសេធ មានវារៈ ៦ ។

[៣៦៨] ក្នុងហេតុប្បដិសេធ មានវារៈ ៣០ ក្នុងការប្បដិសេធិយំ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្តីយំព័រសំ ។

[៣៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនឹងប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ កាស្រីយ គួរធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនឹងប្រកបដោយការចំពោះ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសេធ មានវារៈ ៩ ។

ឥសានិទស្សនត្តិកសត្តគោដ្ឋកទុក្ខំ

(៣៣៦) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ នោ អាសវំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ប សនិទស្សនសប្បដិយំ នោ ស-
ញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
នោ វេទ្ធិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
នោ ឱយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
នោ យោគំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ នោ ធិវណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
សប្បដិយំ នោ បរាអាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ឥសានិទស្សនត្តិកមហាន្តវទុក្ខំ

(៣៣៧) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ សន្តិកំ ។ ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន នាចិត្តបនំ ន
លត្តតំ ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ពេកសិកំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ចិត្ត-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សនិទស្សន-
សប្បដិយំ ន ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សនិ-
ទស្សនសប្បដិយំ ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

សនិទស្សនត្តិកសត្តគោដ្ឋកទុក្ខំ

(៣៣៦) កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាអាសវៈ . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្ប-
ដិយៈ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជា
សនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាវេទ្ធិៈ . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាឱយៈ . . . កាស្រ័យ ភូតមិ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាយោគៈ . . . កាស្រ័យ ភូតមិ
មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាធិវណៈ . . . កាស្រ័យ
ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាបរាអាសៈ . . . ។

សនិទស្សនត្តិកមហាន្តវទុក្ខំ

(៣៣៧) កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនប្រកបដោយការម្មណំ . . . ។ សេចក្តីចម្រើន ។ កាស្រ័យ
ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។
មិនសំរេងយកបទជា មិនមែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ កាស្រ័យ ភូ-
តមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាពេកសិក . . . ។
កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនប្រកប
ដោយចិត្ត . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ មិនមែនលាយទ្បំនឹងចិត្ត . . . ។ កាស្រ័យ ភូតមិ
មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាធិវណ្ណំនឹងចិត្ត . . . ។

ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ចិត្តានុបរិក្ខិ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស
 និទស្សនសប្បដិយេ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិក្ខិ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន អដ្ឋត្ថិកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ពាហិកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ឧបាណា ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន ឧបាទិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សនិទស្សនសប្បដិយេ ន អនុបាទិដ្ឋំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។

និសន្តិទស្សនត្តិកទ្ធិគោប្បកទុក្ខិ

(៣៣៨) ន សនិទស្សនសប្បដិយេ យោ ឧបា
 នានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សនិទស្សនសប្បដិយេ
 យោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនកើតជា
 មួយនឹងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សន
 សប្បដិយេ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនហាយឡំនឹងកាំងឡំនឹងចិត្ត
 ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែន
 ហាយឡំកាំងឡំនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនជាហាយឡំកាំងឡំនឹងចិត្ត
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្ស
 នសប្បដិយេ មិនមែនជាទាតិក្ខន្ធ ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនជាទាតិក្រា ... ។ កាស្រ័យ
 ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនជាឧបាណា ... ។
 កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិនមែនជាឧបា
 ទិដ្ឋ ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ មិន
 មែនជាអនុបាទិដ្ឋ ... ។

និសន្តិទស្សនត្តិកទ្ធិគោប្បកទុក្ខិ

(៣៣៨) កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយេ
 មិនមែនជាឧបាណា ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សន
 សប្បដិយេ មិនមែនជាកិលេស ... ។

និសន្សិទ្ធស្សនត្តិកបិដ្ឋិទុក្ខំ

[៣៧៧] និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យំ និសន្សនេ-
នបហាតត្បំ ធម្មំ មដិទ្ធ . . . ។

ចំដ្ឋិទុក្ខំ វិញ្ញាណតត្បំ ។

[៣៧៨] និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យំ និសរណំ
ធម្មំ មដិទ្ធ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យោ និសរណា
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និសន្សិទ្ធស្សនសច្ច-
ដ៏យំ និសរណំ ធម្មំ មដិទ្ធ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏-
យោ និសរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យំ និសរណំ ធម្មំ មដិទ្ធ និ-
សន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យោ និសរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យំ និសរ-
ណំ ធម្មំ មដិទ្ធ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យោ និសរ-
ណា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និសន្សិទ្ធស្សន-
សច្ចដ៏យំ និសរណំ ធម្មំ មដិទ្ធ និសន្សិទ្ធស្សន-
សច្ចដ៏យោ និសរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន ។ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យំ និសរណំ ធម្មំ
មដិទ្ធ និសន្សិទ្ធស្សនសច្ចដ៏យោ និសរណា ធម្មោ

និសន្សិទ្ធស្សនត្តិកបិដ្ឋិទុក្ខំ

[៣៧៩] កាស្រ័យ ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ
មិនិវេនត្រូវលរវាយទស្សនៈ . . . ។

ចិដ្ឋិទុក្ខំ ចណ្ឌិត ធម្មិទ្ធិកិស្តាវេនិទុក្ខំ ។

[៣៨០] ធមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជា
សរណា កាស្រ័យ ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិន
វេនជាសរណា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនិវេន
ជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា កាស្រ័យ ភូតមិ មិន
វេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជា
សរណា កាស្រ័យ ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិន
វេនជាសរណា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ ។
ធមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា កាស្រ័យ
ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ
មិនិវេនជាសរណា កាស្រ័យ ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ច-
ដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
ពៈ ៦ ។ ធមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា
កាស្រ័យ ភូតមិ មិនិវេនជាសនិទស្សនសច្ចដ៏យៈ មិនិវេនជាសរណា

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិ-
 យំ ន សរណត្ថុ ន អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ ន សរណត្ថុ
 ន ម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ន សរណា
 ន ម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋិយំ ន សរណត្ថុ ន អនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ
 ន សរណត្ថុ ន ម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ
 ន សរណា ន ម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។

(៣២០) ហេតុយា ភិស អាទ្ករណា ន អភិ-
 តាត ភិស សព្វត្ថុ វិគ្គារោ ។

(៣២២) ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ ន អរណំ
 ន ម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ន អរណោ
 ន ម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋិយំ ន អរណំ ន ម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋិយោ ន អរណោ ន ម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៦ ៗ ធម៌ មិនមែនជា
 សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាសរណៈ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាសនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
 មានព្រះ ៦ ៗ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជា
 សរណៈ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន
 ជាសរណៈផង មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាសរណៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៦ ៗ

(៣២១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣០ ក្នុងការធូលាប្បដ្ឋិយ
 មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិភវប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 ច្រើនពាក់កណ្តាល ។

(៣២២) ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាអរណៈ កាស្រ័យ ឡូធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ

ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អាលំ ធម្មំ វដិច្ច ន-
សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អាលោ ច ន អនិមស្ស-
នសប្បដិយោ ន អាលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បទូយា ។

(៣៤៣) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អាលំ
ធម្មំ វដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អាលោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បទូយា ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ ន អាលំ ធម្មំ វដិច្ច ន សនិមស្សនសប្ប-
ដិយោ ន អាលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បទូយា
ន អនិមស្សនសប្បដិយំ ន អាលំ ធម្មំ វដិច្ច ន-
សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អាលោ ច ន អនិមស្ស-
នសប្បដិយោ ន អាលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បទូយា ។

ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី មិនមែនជា
អនិមស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី កាស្រ័យ គូវធម៌ មិនមែន
ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី វេចក៏តទ្បើន ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ ។

(៣៤៣) ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអ-
លោក្តី កាស្រ័យ គូវធម៌ មិនមែនជាអនិមស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
អាលោក្តី វេចក៏តទ្បើន ព្រោះហេតុប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
នសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី កាស្រ័យ គូវធម៌ មិនមែនជាអនិ-
ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី វេចក៏តទ្បើន ព្រោះហេតុ-
ប្បទូយ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី
មិនមែនជាអនិមស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី កាស្រ័យ គូ
វធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអាលោក្តី វេចក៏ត
ទ្បើន ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

(៣៤៤) ន សនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ
 ន អនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ នម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសម្មដិយោ ន អរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ
 ន អនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ នម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទស្សនសម្មដិយោ ន អរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ
 ន អនិទស្សនសម្មដិយេ ន អរណាត្យ នម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសម្មដិយោ ន អរណា ត ន អនិទស្ស-
 នសម្មដិយោ ន អរណា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ។

[៣៤៥] ហេតុយោ នវ ការម្មណោ នវ អភិ-
 កតេ នវ ។

សហជានភវេមិ បច្ចយភវេមិ និស្សយភវេមិ
 សំសដ្ឋភវេមិ សម្មយុត្តភវេមិ សព្វតុ នវ ។

បច្ចនិយម្យត្តិ និដ្ឋិតំ ។

(៣៤៤) ធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសម្មដិយៈ មិនមែនជា
 អរណាៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសម្មដិយៈ មិនមែន
 ជាអរណាៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសម្មដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសម្ម-
 ដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សម្មដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសម្មដិយៈ មិន
 មែនជាអរណាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសម្មដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈក្តី មិនមែនជាអនិទស្សន-
 សម្មដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈក្តី កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសនិ-
 ទស្សនសម្មដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសម្ម-
 ដិយៈ មិនមែនជាអរណាៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការប្រណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភវប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ ក្នុងសហជានភវៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយ-
 វារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្មយុត្តវារៈក្តី សព្វតុមានវារៈ ៧ ។

(៣៤៧) ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសាលោ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសាលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្ភាករោ
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសាលោ ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ន ន អព្ភាករោ ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ន ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អ-
 កុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសាលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ន-
 អកុសាលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣៤៨) ន អព្ភាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្ភាករោ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

(៣៤៧) ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាអព្ភាករ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្ភាករ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធមិ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធមិ
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ បាណៈ ៥ ។

(៣៤៨) ធមិ មិនមែនជាអព្ភាករ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ឡធមិ មិនមែនជាអព្ភាករ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ច័យវិញ្ញាណប្បដ្ឋានំ

ន អន្យាកាតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អន្យាកាតំ ន សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខា-
 យ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន អន្យាកាតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ន ន អន្យាកាតោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អន្យាកាតំ ន សុខា-
 យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ន អន្យាកាតោ
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អន្យាកាតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។

បច្ច័យវិញ្ញាណប្បដ្ឋានំ

ធមិ មិនមែនជាគុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ភូ
 ធមិ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាគុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ភូធមិ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិន
 មែនជាគុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្យា-
 ករៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ភូធមិ មិនមែន
 ជាអព្យាករៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាគុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេ-
 ទនា មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា កា-
 ស្រីយ ភូធមិ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាគុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាគុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា កាស្រីយ ភូធមិ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ពាន
 វា: ៦ ។

[៣៤៧] ឧ កុសលំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តកុ ឧ អព្យាកតំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុ-
 ត្តកុ ឧ ធម្មំ ឧ បដិច្ច ឧ កុសលោ ឧ សុទាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ឧ ធម្មា ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បទូយា ឧ កុសលំ
 ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តកុ ឧ អព្យាកតំ ឧ សុ-
 ទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តកុ ឧ ធម្មំ ឧ បដិច្ច ឧ កុស-
 លោ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ឧ ធម្មា ឧ ប្បដ្ឋតិ
 ហេតុប្បទូយា ឧ កុសលំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តកុ ឧ អព្យាកតំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុ-
 ត្តកុ ឧ ធម្មំ ឧ បដិច្ច ឧ អព្យាកតោ ឧ សុទាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ឧ ធម្មា ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បទូយា ឧ កុ ។

[៣៥០] ឧ កុសលំ ឧ សុទាយ វេទនាយ ស-
 ម្មយុត្តកុ ឧ អព្យាកតំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តកុ ឧ ធម្មំ ឧ បដិច្ច ឧ កុសលោ ឧ សុទាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តោ ឧ ធម្មា ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បទូយា
 ឧ កុសលំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តកុ ឧ អ-
 ព្យាកតំ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តកុ ឧ ធម្មំ ឧ បដិច្ច
 ឧ កុសលោ ឧ សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ឧ ធម្មា
 ឧ ប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បទូយា ឧ កុ ។

[៣៥៧] ធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយសុទ-
 វេទនា កាស្រីយ ភ្នំធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុទវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុទវេទនា កាស្រីយ ភ្នំធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុទវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុទវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនា កាស្រីយ ភ្នំធមិ មិន
 មែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនាផង មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បទូយ ហានវៈ ៥ ។

[៣៥០] ធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយសុទ-
 វេទនា កាស្រីយ ភ្នំធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុទវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុទវេទនា កាស្រីយ ភ្នំធមិ មិនមែនជាភុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុទវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុទវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ហានវៈ ៥ ។

ន អន្តរាគមន៍ ន វិចារកំ ន ធម្មំ បដិច្ច ន អន្តរាគមន៍
 ន វិចារកោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។
 ន កុសលំ ន វិចារកត្តា ន អន្តរាគមន៍ ន វិចារកត្តា
 ន ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អកុសលំ ន វិចារកត្តា
 ន អន្តរាគមន៍ ន វិចារកត្តា ន ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន វិចារកោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 ន កុសលំ ន វិចារកត្តា ន អកុសលំ ន វិចារកត្តា
 ន ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ន ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

[៣៧៧] ហេតុយា ឯកុនត្តិស អវិចារេ ឯកុ-
 នត្តិស សទ្ធកំ វិចារោ ។

[៣៧៨] ន កុសលំ ន វិចារកម្មន្ត ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន វិចារកម្មន្ត ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ន កុសលំ ន វិចារកម្មន្ត ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន វិចារកម្មន្ត ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ធម៌ មិនមែនជាអន្តរាគមន៍ មិនមែនជាវិចារក ពាក្យស្រួយ ឡធម៌ មិន
 មែនជាអន្តរាគមន៍ មិនមែនជាវិចារក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានពីរ៖ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនជាវិចារក ពាក្យស្រួយ
 ឡធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនជាវិចារកផង មិនមែនជាអន្តរាគមន៍
 មិនមែនជាវិចារកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ៖ ៧ ។
 ធម៌ មិនមែនជាគុសល មិនមែនជាវិចារក ពាក្យស្រួយ ឡធម៌ មិនមែន
 ជាគុសល មិនមែនជាវិចារកផង មិនមែនជាអន្តរាគមន៍ មិនមែនជាវិចារក
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ៖ ៨ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាគុសល មិនមែនជាវិចារក ពាក្យស្រួយ ឡធម៌ មិនមែនជាគុសល មិន
 មែនជាវិចារកផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិចារកផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ៖ ៩ ។

[៣៧៩] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ៖ ៦៧ កុសិហេតុប្បដ្ឋយ
 មានពីរ៖ ៦៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ចម្លើយទាំងអស់ ។

[៣៨០] ធម៌ មិនមែនមានវិចារកជាប្រក្រតី មិនមែនជាគុ-
 សល ពាក្យស្រួយ ឡធម៌ មិនមែនមានវិចារកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 គុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិចារកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល ពាក្យស្រួយ ឡធម៌ មិនមែនមានវិចារក

បទដ្ឋានស្តីអំពីការប្រឆាំង

នក្សសលត្តិកនសង្កិលំដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

(៣៦៣) នក្សសលំ នសង្កិលំដ្ឋសង្កិលេសិកំ
នម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្កិលំដ្ឋសង្កិលេសិកំ
នម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្កិលំដ្ឋ-
អសង្កិលេសិកំ នម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលត្តិកនិវត្តត្តិកំ

(៣៦៤) នក្សសលំ ននវិវត្តសវិចារំ នម្មំ
បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអវិវត្តវិចារមត្តំ នម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ ននវិវត្តសវិចារំ នម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលត្តិកនិបិទ្ធិត្តិកំ

(៣៦៥) នក្សសលំ ននិបិទ្ធិសហគតំ នម្មំ
បដិច្ច . . . នក្សសលំ ននិបិទ្ធិសហគតំ នម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ ននិបិទ្ធិសហគតំ នម្មំ បដិច្ច . . . ។

បទដ្ឋានស្តីអំពីការប្រឆាំង

នក្សសលត្តិកនសង្កិលំដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

(៣៦៦) ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនសៅ-
ហ្មឺនវិកត្តុដល់សេចក្តីសៅហ្មឺន . . . ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មឺនវិកត្តុដល់សេចក្តីសៅហ្មឺន . . . ភា-
ស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មឺនចាំនិមិត្ត
ដល់សេចក្តីសៅហ្មឺន . . . ។

នក្សសលត្តិកនិវត្តត្តិកំ

(៣៦៧) ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិកត្តុៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . ភាស្រ័យ ខ្យ-
វធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិកត្តុៈមានគ្រឹមវិចារៈ . . .
ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិកត្តុៈនិងមិន
មានវិចារៈ . . . ។

នក្សសលត្តិកនិបិទ្ធិត្តិកំ

(៣៦៨) ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយចិត្ត . . . ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ . . . ភាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខ . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦២] នកុសលំ ននស្សនេនបហានត្វំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នកុសលំ នកាវនាយ បហានត្វំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នកុសលំ នទេវនស្សនេននកាវនាយ
បហានត្វំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦៧] នកុសលំ ននស្សនេនបហានត្វំ ហេតុកត្តិកំ
តុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នកុសលំ នកាវនាយ បហា-
នត្វំ ហេតុកត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នកុសលំ នទេវនស្ស-
នេននកាវនាយ បហានត្វំ ហេតុកត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦៨] នកុសលំ នអបយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
. . . នកុសលំ នអបយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . នកុ-
សលំ នទេវនស្សនេនអបយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦៦] ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ . . . ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវ
លះដោយភាវនា . . . ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ កំណើតមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦៧] ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុផលត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានហេតុផលត្រូវលះដោយភាវនា . . . ភាស្រ័យ
ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុផលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ កំណើតមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេសប្បន្តិកំ

[៣៦៨] ភាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់
ឡធម៌សន្យានុកូលឡធម៌ (ដោយកម្មកិលេស) . . . ភាស្រ័យ ឡធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់ឡធម៌សន្យានុកូលឡធម៌ . . . ភា-
ស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនដល់ឡធម៌សន្យា
នុកូលឡធម៌កិលេសដល់ឡធម៌សន្យានុកូលឡធម៌ . . . ។

ច្បាប់យុត្តិកម្មប្បដ្ឋាន

នក្ខសលត្តិកនិសេក្ខត្តិក

[៣៦៧] នក្ខសលំ នសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្ខសលំ នអសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្ខសលំ
ននេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិបរិច្ឆាត្តិក

[៣៧០] នក្ខសលំ នបរិច្ឆំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្ខសលំ នមហាច្ឆតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្ខសលំ
នអប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិបរិច្ឆាវម្មណត្តិក

[៣៧១] នក្ខសលំ នបរិច្ឆាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្ខសលំ នមហាច្ឆតាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្ខសលំ នអប្បមាណាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិហិទ្ធិត្តិក

[៣៧២] នក្ខសលំ នហិទំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្ខសលំ នមជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្ខសលំ
នបណីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ច្បាប់យុត្តិកម្មប្បដ្ឋាន

នក្ខសលត្តិកនិសេក្ខត្តិក :

[៣៦៧] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សេត្តៈ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេត្តៈ
. . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេត្តៈ
សេត្តៈ . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិបរិច្ឆាត្តិក :

[៣៧០] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សភាគតូចឆ្មារ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសភាគធំ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមាត្រច្រមាណមិនបាន . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិបរិច្ឆាវម្មណត្តិក :

[៣៧១] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ការម្មណ៍តូចឆ្មារ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានការម្មណ៍ធំ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានការម្មណ៍ច្រមាណមិនបាន . . . ។

នក្ខសលត្តិកនិហិទ្ធិត្តិក :

[៣៧២] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាក
តាប . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកណ្តាល
. . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម . . . ។

អភិធម្មចំណែក បដិសម្បត្តិ

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៣] ន កុសលំ ន មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន កុសលំ ន សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន កុសលំ ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៤] ន កុសលំ ន មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន កុសលំ ន បន្តិហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន កុសលំ ន មគ្គាទិបតិ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៥] ន កុសលំ ន អនុច្ឆន្តំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន កុសលំ ន ឧច្ឆានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៦] ន កុសលំ ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន កុសលំ ន អនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មចំណែក បដិសម្បត្តិ

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៧] កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនជា
សភាពទុសធិន្យោនី ... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិន
មែនជាសភាពត្រូវធិន្យោនី ... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង
មិនមែនជាសភាពធិន្យោនី ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៨] កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនជា
មន្តវិទ្យាសាស្ត្រ ... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែន
ជាមន្តវិទ្យាសាស្ត្រ ... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែន
ជាមន្តវិទ្យាសាស្ត្រ ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៧៩] កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនជា
ធិន្យោនីក្នុងក្រុងស្រីរាជ ... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង
មិនមែនជាភស្តុតាង ... ។

និក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

[៣៨០] កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនជាភស្តុតាង
... កស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាភស្តុតាង មិនមែនជាភស្តុតាង ... ។

នកុសលត្តិកនិមិត្តិការប្បណាតិកិ

[៣៧៧] ន កុសលំ ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន កុសលំ ន អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន កុសលំ ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នកុសលត្តិកនិមជ្ឈិត្តិកិ

[៣៧៨] ន កុសលំ ន អជ្ឈិតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន កុសលំ ន តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នកុសលត្តិកនិមជ្ឈិត្តិការប្បណាតិកិ

[៣៧៩] ន កុសលំ ន អជ្ឈិត្តិការប្បណាតិកំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន កុសលំ ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នកុសលត្តិកនិសនិទស្សនត្តិកិ

[៣៨០] ន កុសលំ ន សនិទស្សនសម្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសម្បដិ-
យោ ន ប្រា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
ន សនិទស្សនសម្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុស-
លោ ន សនិទស្សនសម្បដិយោ ន ប្រា ឧប្បដ្ឋតិ

នកុសលត្តិកនិមិត្តិការប្បណាតិកិ

[៣៧៧] កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេនមាន
ការម្មណ៍ជាអតីត ... កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេន
មានការម្មណ៍ជាអនាគត ... កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល
មិនិមេនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

នកុសលត្តិកនិមជ្ឈិត្តិកិ

[៣៧៨] កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេនជាភាវ
ក្នុង កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេនជាភាវក្រៅ ... ។

នកុសលត្តិកនិមជ្ឈិត្តិការប្បណាតិកិ

[៣៧៩] កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេនមាន
ការម្មណ៍ជាភាវក្នុង ... កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិន
មិនមានការម្មណ៍ជាភាវក្រៅ ... ។

នកុសលត្តិកនិសនិទស្សនត្តិកិ

[៣៨០] ធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនិមេនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល មិន
មិនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនិមេនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ មិនិមេនជាតុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អត្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដ្ឋិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ច ន អត្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋិយោ ច ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ច ន អត្យ-
 កសលោ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ច ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៣៧០] ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋិយោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដ្ឋិយោ ន ធម្មា

ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាតុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើប
 ភើតឡើង ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញក្តី មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញក្តី កាស្រីយ ឡ
 ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ ទើបភើតឡើង ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាតុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញក្តី មិន
 មែនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំ-
 ពេញក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើបភើតឡើង ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ
 តាមរយៈ ៩ ។

[៣៧១] ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាតុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើប
 ភើតឡើង ប្រាសហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែន
 ជាតុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ

បច្ច័យវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិសំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អត្យាកតោ ន សនិ-
 នស្សនសប្បដិសោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិសំ ធម្មំ បដិទ្ធ
 ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិសោ ច ន អត្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិសោ ច ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិសំ
 ធម្មំ បដិទ្ធ ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិសោ
 ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិសោ ច ធម្មោ
 ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៣៧២] ន អត្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិសំ ធម្មំ បដិទ្ធ ន អត្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិសោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អត្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិសំ ធម្មំ បដិទ្ធ
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិសោ ធម្មោ

បច្ច័យវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

វេចក៏តឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ អាស្រ័យ ឬ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញក្តី
 មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 បំពេញក្តី អាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើបតើឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការបំពេញក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញក្តី អាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ
 ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ទានពៈ ៨ ។

[៣៧២] ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ អាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមែនជាអត្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ ទើប
 តើឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ អាស្រ័យ ឬធម៌ មិនមែន
 ជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ

អំណាចប្រតិបត្តិការ

ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដូយា ន អត្យាកតំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដូយា
 ន អត្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អត្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បត្តិ
 ហេតុប្បដូយា ន អត្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អត្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដូយា ន អត្យាកតំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច ធម្មា ឧប្បត្តិ ហេតុប្បដូយា ច ។

អំណាចប្រតិបត្តិការ

ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ កាស្រីយ ឡធម៌
 មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
 អត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការយឺត
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការយឺត
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបតើ
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី កាស្រីយ ឡ
 ធម៌ មិនមែនជាអត្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបតើឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ធម៌ ៦ ។

បុព្វនិយត្តិកថាប្បដ្ឋានំ

(៣៨៣) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្ត
 ន អត្យានតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្ត ធម្មំ វដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា មញ្ច ។

(៣៨៤) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្ត
 ន អត្យានតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្ត ធម្មំ វដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា មញ្ច ។

(៣៨៥) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិ-
 យេត្ត ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្ត
 ធម្មំ វដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយេត្ត ន កុសលំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយេត្ត ធម្មំ វដិច្ច ន កុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា

បុព្វនិយត្តិកថាប្បដ្ឋានំ

(៣៨៣) ធម៌ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ កាស្រីយ ធូរធម៌ មិនមែនជាភុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះផង មិនមែន
 ជាអត្យានតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ
 ផង រឿបត៍តទ្បីនី ព្រោះហេតុប្បទូយា មានពីរៈ ៥ ។

(៣៨៤) ធម៌ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការចំពោះ កាស្រីយ ធូរធម៌ មិនមែនជាភុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះផង មិនមែន
 ជាអត្យានតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ
 ផង រឿបត៍តទ្បីនី ព្រោះហេតុប្បទូយា មានពីរៈ ៥ ។

(៣៨៥) ធម៌ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការចំពោះ កាស្រីយ ធូរធម៌ មិនមែនជាភុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះផង មិនមែន
 ជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ
 ផង រឿបត៍តទ្បីនី ព្រោះហេតុប្បទូយា ធម៌ មិនមែនជាភុសល មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពោះ កាស្រីយ ធូរ
 ធម៌ មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការចំពោះផង មិនមែនជាភុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការចំពោះផង រឿបត៍តទ្បីនី ព្រោះហេតុប្បទូយា

ន កុសលំ ន អនិទស្សនសម្មជ័យញ្ច ន អកុសលំ
ន សនិទស្សនសម្មជ័យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សនិទស្សនសម្មជ័យោ ច ន អកុសលោ ន-
សនិទស្សនសម្មជ័យោ ច ន ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៣៨៦) ហេតុយា ឯក្ខន្តិស អវិទេត ឯក្ខ-
ន្តិស សព្វតុ វិជ្ជារោ ។

(៣៨៧) ន កុសលំ ន អនិទស្សនសម្មជ័យំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសម្មជ័យោ
ន ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣៨៨) ហេតុយា ឯក្ខន្តិស អវិទេត ឯក្ខ-
ន្តិស សព្វតុ វិជ្ជារោ ។

(៣៨៩) ន កុសលំ ន អនិទស្សនសម្មជ័យំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសម្មជ័យោ
ន ឆ្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣៩០) ហេតុយា ន សព្វតុ វិជ្ជារោ ។

ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនប្រកថាដោយការយឺញឱនប្រកថាដោយ
ការបំពេញកិច្ច មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកថាដោយការយឺញ
ឱនប្រកថាដោយការបំពេញកិច្ច អស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាតុសល
មិនមែនប្រកថាដោយការយឺញឱនប្រកថាដោយការបំពេញកិច្ច មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនប្រកថាដោយការយឺញឱនប្រកថាដោយការបំពេញ
កិច្ច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(៣៨៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦៧ ក្នុងអវិទេតប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ៦៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

(៣៨៧) ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាមិនមានការយឺញ
គេប្រកថាដោយការបំពេញកិច្ច អស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាតុសល
មិនមែនជាមិនមានការយឺញគេប្រកថាដោយការបំពេញកិច្ច ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៨៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦៧ ក្នុងអវិទេតប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ៦៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

(៣៨៩) ធម៌ មិនមែនជាតុសល មិនមែនជាមិនមានការយឺញ
ឱនមិនមានការបំពេញកិច្ច អស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាតុសល មិនមែន
ជាមិនមានការយឺញឱនមិនមានការបំពេញកិច្ច ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

(៣៩០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦៧ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចេកវិទ្យាសាស្ត្រ
និរិទ្ធនាទិកសកុសលភ្នំកំ

[៣៧១] ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុទ្ធាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ធុត្តា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អធុត្តមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្ម-
ន ធុត្តមសុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[៣៧២] ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

និរិទ្ធនាទិកសកុសលភ្នំកំ

[៣៧១] ធមិ មិនវេទប្រកថោយសុទវេទនា មិនវេទជា
កុសល កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រកថោយសុទវេទនា មិនវេទ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនវេទប្រកថ
ដោយឧត្តវេទនា មិនវេទជាកុសល កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រ-
កថដោយសុទវេទនា មិនវេទជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ធមិ មិនវេទប្រកថដោយឧត្តមសុទវេទនា មិនវេទជាកុ-
សល កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រកថដោយសុទវេទនា មិនវេទ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនវេទប្រកថ
ដោយសុទវេទនា មិនវេទជាកុសលក្តី មិនវេទប្រកថដោយឧត្តម-
សុទវេទនា មិនវេទជាកុសលក្តី កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រកថ
ដោយសុទវេទនា មិនវេទជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធមិ ។

[៣៧២] ធមិ មិនវេទប្រកថដោយឧត្តវេទនា មិនវេទជា
កុសល កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រកថដោយឧត្តវេទនា មិនវេទជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនវេទប្រកថដោយ
សុទវេទនា មិនវេទជាកុសល កាស្រ័យ ឡធមិ មិនវេទប្រកថដោយ
ឧត្តវេទនា មិនវេទជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អធិប្បដិសន្ធិ បច្ចុប្បន្ន

ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ធុត្តាយ វេទនាយ
 សម្មយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខមសុទាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[៣៧៣] ន អនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ន អនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អ-
 នុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ធុត្តាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនុក្ខមសុទាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទា-
 យ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខម-
 សុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ

ធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិនមែនជាគុសល ភា-
 ស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តវេទនា មិនមែនជាគុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនា មិន
 មែនជាគុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិនមែនជាគុ-
 សលក្តី ភាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តវេទនា មិនមែនជា
 គុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ វេ ។

[៣៧៤] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិន
 មែនជាគុសល ភាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទ-
 វេទនា មិនមែនជាគុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ
 មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនា មិនមែនជាគុសល ភាស្រ័យ ភ្លូវ
 ធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិនមែនជាគុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តវេទនា
 មិនមែនជាគុសល ភាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខម-
 សុទវេទនា មិនមែនជាគុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធមិ មិនមែនប្រកបដោយសុទវេទនា មិនមែនជាគុសលក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិនមែនជាគុសលក្តី ភាស្រ័យ
 ភ្លូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុទវេទនា មិនមែនជាគុសល

បទដ្ឋកថាបិដកប្បក្កាម

ទឃ្យដ្ឋកថា ហេតុប្បក្កាយា សត្ត ។

[៣៧៤] ឧស្សាហយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ឧក្ក-
 សលក្ខ ឧអនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ឧក្ក-
 សលក្ខ ឧម្ពំ បដិច្ច ឧស្សាហយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ឧក្កសលោ ឧម្មា ទឃ្យដ្ឋកថា ហេតុប្បក្កាយា ឧស្សា-
 ហយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ឧក្កសលក្ខ ឧអនុក្ខមសុ-
 ទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ឧក្កសលក្ខ ឧម្ពំ បដិច្ច
 ឧអនុក្ខម វេទនាយ សម្មយុត្តា ឧក្កសលោ ឧម្មា
 ទឃ្យដ្ឋកថា ហេតុប្បក្កាយា ឧស្សាហយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ឧក្កសលក្ខ ឧអនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ឧក្កសលក្ខ ឧម្ពំ បដិច្ច ឧអនុក្ខមសុទាយ វេទ-
 នាយ សម្មយុត្តា ឧក្កសលោ ឧម្មា ទឃ្យដ្ឋកថា
 ហេតុប្បក្កាយា ឧស្សាហយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ឧ-
 ក្កសលក្ខ ឧអនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ឧក្កសលក្ខ ឧម្ពំ បដិច្ច ឧស្សាហយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តា ឧក្កសលោ ឧអនុក្ខមសុទាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តា ឧក្កសលោ ឧម្មា ទឃ្យដ្ឋកថា
 ហេតុប្បក្កាយា សត្ត ។

បទដ្ឋកថាបិដកប្បក្កាម

វេទក៏ករ្យ្យិក ព្រាហ្មណ៍ប្បក្កាយា តានពៈ ៧ ។

[៣៧៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាភូសល
 កាស្រ័យ ឡើយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាភូសល
 ផង មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង វេទ
 ក៏ករ្យ្យិក ព្រាហ្មណ៍ប្បក្កាយា ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
 មែនជាភូសល កាស្រ័យ ឡើយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
 មែនជាភូសលផង មិនមែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 ភូសលផង វេទក៏ករ្យ្យិក ព្រាហ្មណ៍ប្បក្កាយា ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយអនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាភូសល កាស្រ័យ ឡើយ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង មិនមែនប្រកបដោយ
 អនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង វេទក៏ករ្យ្យិក ព្រាហ្មណ៍ប្ប-
 ក្កាយា ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង មិន
 មែនប្រកបដោយអនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង កាស្រ័យ ឡើ
 យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង មិនមែន
 ប្រកបដោយអនុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាភូសលផង វេទក៏ករ្យ្យិក
 ព្រាហ្មណ៍ប្បក្កាយា តានពៈ ៧ ។

[៣៧៥] ទុក្ខតោយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទក្ក-
 សលត្ថ ទអទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទ-
 ក្កសលត្ថ ទម្ពំ បដិច្ច ទសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តា ទក្កសលោ ទម្ពោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ទ ទុក្ខតោយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទក្កសលត្ថ ទអ-
 ទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទក្កសលត្ថ ទម្ព-
 បដិច្ច ទ ទុក្ខតោយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ទក្កសលោ
 ទម្ពោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទ ទុក្ខតោយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ទក្កសលត្ថ ទអទុក្ខមសុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តំ ទក្កសលត្ថ ទម្ពំ បដិច្ច ទអទុក្ខ-
 មសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ទក្កសលោ ទម្ពោ
 ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧៦] ហេតុយោ ឯក្ខន្ធមញ្ញាស អាម្មណោ
 ឯក្ខន្ធមញ្ញាស អវិភាត ឯក្ខន្ធមញ្ញាស ។

[៣៧៧] ទសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ទអក្ក-
 សលំ ទម្ពំ បដិច្ច ទសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា
 ទអក្កសលោ ទម្ពោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧៨] ហេតុយោ ឯក្ខន្ធមញ្ញាស ។

[៣៧៩] ធមិ មិនវមនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនវមនជា
 កុសល អាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនវមនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនវមនជា
 កុសលផសិ មិនវមនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនវមនជាកុសល
 ផសិ វេចារកិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធមិ មិនវមនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនវមនជាកុសល អាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនវមនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនវមនជាកុសលផសិ មិនវមនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនវមនជាកុសលផសិ វេចារកិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ធមិ មិន
 វមនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនវមនជាកុសល អាស្រ័យ ភ្លូវ
 ធមិ មិនវមនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនវមនជាកុសលផសិ មិនវមន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនវមនជាកុសលផសិ វេចារកិកាឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៣៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ ពានពៈ បដ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋិយ
 ពានពៈ បដ ក្នុងអវិភាតប្បដ្ឋិយ ពានពៈ បដ ។

[៣៨១] ធមិ មិនវមនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនវមនជា
 កុសល អាស្រ័យ ភ្លូវធមិ មិនវមនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនវមន
 ជាកុសល វេចារកិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៣៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ ពានពៈ បដ ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រកួតប្រជែង

(៣៧៧) ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន អ-
ត្យាភាតំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុ-
ត្តោ ន អត្យាភាតា ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០០) ហេតុយា អដ្ឋបត្តាធូស សព្វត្ត វិញ្ញាណ ។

នវេទនាពិភវិញ្ញាណត្តិកំ

(២០១) ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន វិ-
ភាតំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុទ្ធាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ន វិញ្ញាណា ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០២) ហេតុយា ឯត្តនបញ្ញាស អវិការន
ឯត្តនបញ្ញាស សង្ខតំ ។

នវិញ្ញាណត្តិកនកុសលត្តិកំ

(២០៣) ន វិញ្ញាតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន វិញ្ញាតនប្បធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន វេទនា-
ពិភវិញ្ញាណនប្បធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រកួតប្រជែង

(៣៧៧) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
អត្យាភាតា កស្រីយ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាអត្យាភាតា វើបភេតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ២៨ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ប្តីយចំណែកស ។

នវេទនាពិភវិញ្ញាណត្តិកំ

(២០១) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិញ្ញាណ
កស្រីយ ភូតមិ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិញ្ញាណ
វើបភេតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ២៨ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយ មាន
ពៈ ២៨ សេចក្តីចម្រើន ។

នវិញ្ញាណត្តិកនកុសលត្តិកំ

(២០៣) កស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាវិញ្ញាណ មិនមែនជា
កុសល . . . កស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាវិញ្ញាណធម៌ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសល . . . កស្រីយ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនវិញ្ញាណ
និងមិនមែនហេតុវិញ្ញាណធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល . . . ។

អភិធម្មចំណែក បទដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និទម្បន្តិកនកុសលន្តិក៍

[៤១៧] ឧ អនុប្បន្តិ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ឧ ទប្បន្តិ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមត្តិវត្ថុនកុសលន្តិក៍

[៤១៨] ឧ អតីតំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ឧ អនាគតំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមត្តិការម្មណ៍នកុសលន្តិក៍

[៤១៩] ឧ អតីតារម្មណំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ឧ អនាគតារម្មណំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ឧ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និរដ្ឋវត្ថុនកុសលន្តិក៍

[៤២០] ឧ អន្តិក្ខំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ឧ តហិម្ហា ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និរដ្ឋការម្មណ៍នកុសលន្តិក៍

[៤២១] ឧ អន្តិក្ខារម្មណំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ឧ តហិម្ហារម្មណំ ឧ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មចំណែក បទដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និទម្បន្តិកនកុសលន្តិក៍

[៤២២] ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនជាមិនចាត់កើតរឿងហើយ
មិនមែនជាកុសល ... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនកើតរឿង មិន
មែនជាកុសល ... ។

និមត្តិវត្ថុនកុសលន្តិក៍

[៤២៣] ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាកុសល
... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាកុសល ... ។

និមត្តិការម្មណ៍នកុសលន្តិក៍

[៤២៤] ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអតីត មិន
មែនជាកុសល ... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនមានការម្មណ៍ជា
អនាគត មិនមែនជាកុសល ... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនមានការ
ម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាកុសល ... ។

និរដ្ឋវត្ថុនកុសលន្តិក៍

[៤២៥] ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនជាខាតក្នុង មិនមែនជាកុសល
... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនជាខាតក្រៅ មិនមែនជាកុសល ... ។

និរដ្ឋការម្មណ៍នកុសលន្តិក៍

[៤២៦] ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនបានការម្មណ៍ខាតក្នុង មិន
មែនជាកុសល ... ពស្រីយ ខ្យលមិ មិនមែនបានការម្មណ៍ខាតក្រៅ
មិនមែនជាកុសល ... ។

ទស្សនវិស័យស្ថិតិសកលស្ថិតិ

(៤៤២) ឧសានិទស្សនសម្បជ័យំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសម្ប-
 ជ័យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសម្ប-
 ជ័យោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧសានិទស្សនសម្បជ័យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ន
 អនិទស្សនសម្បជ័យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសម្បជ័យំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសម្បជ័យោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

ទស្សនវិស័យស្ថិតិសកលស្ថិតិ

(៤៤២) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការបំពេញ មិនមែនជាតុសល កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញប្រកប
 ដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការបំពេញ មិនមែនជាតុសល កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល កា-
 ស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ
 មិនមែនជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ មិនមែនជាតុសល
 កាស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ
 មិនមែនជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការបំពេញ មិនមែនជាតុសល កា-
 ស្រ័យ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការបំពេញ
 មិនមែនជាតុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[២២៥] ហេតុណា គឺសៈ អាវុធលោ លវ សាត្វត្ត

វិញ្ញាណ ។

[២២៦] ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ន អន្យាកតំ

ធម្មំ បដិទ្ធ ន សនិទស្សនសម្បជ័យោ ន អន្យាក-

តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៧] ហេតុណា លវ សាត្វត្ត លវ ។

និទាននិទស្សនត្តិកនិទាននិទាន

[២២៨] ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ ន សុទាយ

វេននាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . តិស ។ ន-

សនិទស្សនសម្បជ័យំ ន ទុក្ខាយ វេននាយ សម្បយុត្តំ

ធម្មំ បដិទ្ធ . . . តិស ។ ន សនិទស្សនសម្បជ័យំ

ន អនុក្ខមសុទាយ វេននាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធ

. . . តិស ។

[២២៩] ភ្នំវេននាយប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣០ ភ្នំវេននាយប្បដ្ឋយ
មានពៈ ៧ សេចក្តីភ្នំវេននាយ មានគ្រប់បដ្ឋយទាំងអស់ ។

[២២៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយ
ការបំបែក មិនមែនជាអន្យាគនៈ ពន្លឺយ ខ្លាំងមិ មិនមែនប្រកប
ដោយការយឺតយ៉ាវនិងប្រកបដោយការបំបែក មិនមែនជាអន្យាគនៈ រើប
កើតឡើង គ្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២២៧] ភ្នំវេននាយប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ភ្នំវេននាយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានពៈ ៧ ។

និទាននិទស្សនត្តិកនិទាននិទាន

[២២៨] ពន្លឺយ ខ្លាំងមិ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវ
ប្រកបដោយការបំបែក មិនមែនប្រកបដោយសុទ្ធវេទនា . . . មាន
ពៈ ៣០ ។ ពន្លឺយ ខ្លាំងមិ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវ
ប្រកបដោយការបំបែក មិនមែនប្រកបដោយសុទ្ធវេទនា . . . មាន
ពៈ ៣០ ។ ពន្លឺយ ខ្លាំងមិ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវ
ប្រកបដោយការបំបែក មិនមែនប្រកបដោយសុទ្ធវេទនា . . . មាន
ពៈ ៣០ ។ ពន្លឺយ ខ្លាំងមិ មិនមែនប្រកបដោយការយឺតយ៉ាវ
ប្រកបដោយការបំបែក មិនមែនប្រកបដោយសុទ្ធវេទនា . . .
មានពៈ ៣០ ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនិបាតត្ថិកំ

(៤២៧) ន ស និទស្សនសម្បជ័យំ នវិបាកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . តីស ។ ន ស និទស្សនសម្បជ័យំ នវិ-
 បាកនម្មធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ ន ស និទស្ស-
 នសម្បជ័យំ នវិបាកនវិបាកនម្មធម្មំ បដិច្ច . . .
 នវិ ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនទុណិទិណ្ណាទានិយត្តិកំ

(៤៣០) ន ស និទស្សនសម្បជ័យំ នទុណិទ្ធ-
 ណានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ ន ស និទស្សន-
 សម្បជ័យំ នទុណិទ្ធនានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 តីស ។ ន ស និទស្សនសម្បជ័យំ នទុណិទ្ធនទុ-
 ណានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនិបាតត្ថិកំ

(៤២៧) កស្រ្តយ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនប្រកប
 ដោយការយំញិនិប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានព្រះ ពុទ្ធ ។
 កស្រ្តយ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតិ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការយំញិនិប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានព្រះ ពុទ្ធ ។ កស្រ្តយ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិងមិនមែនជាវិបាកជាប្រក្រតិ មិនមែន
 ប្រកបដោយការយំញិនិប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានព្រះ ៧ ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនទុណិទិណ្ណាទានិយត្តិកំ

(៤៣០) កស្រ្តយ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយំញិនិ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនវិបាកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
 កល្យាណជ័យ) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុពុទ្ធាន . . . មាន
 ព្រះ ពុទ្ធ ។ កស្រ្តយ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការយំញិនិប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនវិបាកម្មប្រកបដោយកិលេសនិងកាន់យក
 ជាប្រយោជន៍ដល់ទុពុទ្ធាន . . . មានព្រះ ពុទ្ធ ។ កស្រ្តយ ភ្នំធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយការយំញិនិប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនវិបាកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសនិងកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុពុទ្ធាន . . .
 មានព្រះ ពុទ្ធ ។

ន សុខសមាគមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
សប្បដិឃំ ន ទេវត្តកាសណគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនត្តិកំ

[៤៣៤] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន នស្សនន-
បហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ
ន ភាវនាយ បហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្ស-
នសប្បដិឃំ ន ទេវត្តកាសណ ន ភាវនាយ បហាគតំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាគត្វហេតុកត្តិកំ

[៤៣៥] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន នស្សនេន-
បហាគត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនស-
ប្បដិឃំ ន ភាវនាយ បហាគត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន ទេវត្តកាសណ ន ភាវនាយ-
បហាគត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនត្តិកំ

[៤៣៦] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ភាស្រ័យ
ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាគត្វហេតុកត្តិកំ

[៤៣៧] ភាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
. . . ភាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា . . . ភាស្រ័យ
ខ្ញុំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយភាវនា . . . ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌ខ្មែរ

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៦) ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន រាជធានី
ភ្នំពេញ បដិច្ច . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន អ.ប.
បាយកាមី ភ្នំពេញ . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង
ន រាជធានីភ្នំពេញ បដិច្ច . . . ។

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៧) ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន សេតុ
ភ្នំពេញ បដិច្ច . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន អ.
សេតុ ភ្នំពេញ . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង
ន រាជសេតុភ្នំពេញ បដិច្ច . . . ។

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៨) ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន បរិវេណ ភ្នំ
ពេញ បដិច្ច . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន បរិវេណ
បដិច្ច . . . ន សន្តិសុខស្រុកសាលាដំបូង ន រាជបរិវេណ
ភ្នំពេញ បដិច្ច . . . ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌ខ្មែរ

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៦) កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់ខ្លួនការសន្យាកូនខ្សែ . . . ក.
ស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនដល់ខ្លួនការសន្យាកូនខ្សែ . . . កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់
ខ្លួនការសន្យាកូនខ្សែ មិនមែនដល់ខ្លួនការសន្យាកូនខ្សែ . . . ។

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៧) កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់សត្វ . . . កាស្រីយ ខ្សែដំបូង
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់
សត្វ . . . កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់មិនមែនដល់សត្វ ទាំងមិនមែនដល់
សត្វ . . . ។

នីតិវិធីស្រុកសាលាដំបូង

(៤៣៨) កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់សភាពកូនខ្សែ . . . កាស្រីយ ខ្សែដំបូង
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់
ខ្លួនសភាព . . . កាស្រីយ ខ្សែដំបូង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់ប្រធានបដិច្ច . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៣៧) ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន បរិក្ខារម្ម-
ណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន ម-
ហត្តនារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ច-
ដិយេ ន មជ្ឈិមនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៤១) ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន បរិក្ខេ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន មជ្ឈិមនិក្ខេបនិក្ខេប
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន មណីកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៤២) ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន បិដកនិយមន័
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ ន សម្មត្ត-
និយមន័ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសច្ចដិយេ
ន គនិយមន័ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៣៧) ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្តងរក្សា . . . ភស្ត្រយ
ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនមានការម្តងរក្សាដល់ខ្យលសភាព . . . ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រ-
កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្តង
ប្រធានាមិនបាទ . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៤១) ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាជាការ . . . ភស្ត្រយ ខ្យលមិ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ភក្តិភាស . . . ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧត្តម . . . ។

និស្សនិទ្ទេសនិក្ខេបនិក្ខេប

(២៤១) ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពនុសនិក្ខេប . . . ភ-
ស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាសភាពត្រូវនិងខ្យល . . . ភស្ត្រយ ខ្យលមិ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាព
មិនខ្យល . . . ។

ន អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
សម្មដិយំ ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិរុទ្ធិត្តិកំ

(៤៤២) ន សនិទស្សនសម្មដិយំ ន អន្ធិត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសម្មដិយំ ន តហិទ្ធា
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិរុទ្ធិត្តិកាម្មណត្តិកំ

(៤៤៣) ន សនិទស្សនសម្មដិយំ ន អន្ធិត្តា-
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្មដិយោ ន-
អន្ធិត្តារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
សនិទស្សនសម្មដិយំ ន អន្ធិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនិទស្សនសម្មដិយោ ន អន្ធិត្តារម្មណោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៤៤) ហេតុយា តិស អភិកេត តិស សព្វត្ត
វិទ្យារោ ។

នាទសារម្មណំ ជា អនាគត . . . ភស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញខិតិប្រកបដោយការចំណាស់ មិនមែនមានការម្មណំ ជា
បច្ចុប្បន្ន . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិរុទ្ធិត្តិកំ

(៤៤៥) ភស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញខិត
ប្រកបដោយការចំណាស់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅទាន់ក្នុង . . . ភស្រ័យ
ខ្លវធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញខិតិប្រកបដោយការចំណាស់ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅទាន់ក្រៅ . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិរុទ្ធិត្តិកាម្មណត្តិកំ

(៤៤៧) ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញខិតិប្រកបដោយ
ការចំណាស់ មិនមែនមានការម្មណំ ជា ទាន់ក្នុង ភស្រ័យ ខ្លវធមិ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញខិតិប្រកបដោយការចំណាស់ មិនមែនមានការ-
ម្មណំ ជា ទាន់ក្នុង ទើបតែកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញប្រកបដោយការចំណាស់ មិនមែនមានការម្មណំ ជា
ទាន់ក្នុង ភស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញខិតិប្រកប
ដោយការចំណាស់ មិនមែនមានការម្មណំ ជា ទាន់ក្នុង ទើបតែកឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៤៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការចំណាស់ ក្នុងអវិភក្សប្បដ្ឋយ មាន
ការចំណាស់ សេចក្តីពិស្តារ មានប្រព័ន្ធជ្រុងចំណាស់ ។

ចក្ខុវិស័យព្រះបាទស្រីរាជ្យវរ្ម័ន

ចក្ខុវិស័យព្រះបាទស្រីរាជ្យវរ្ម័ន

[៤៤៧] ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យំ ន តហិទ្ធារ-
 ម្បណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យោ ន
 តហិទ្ធារម្បណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូហា ន
 អនិច្ចស្សនសម្បជ័យំ ន តហិទ្ធារម្បណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យោ ន តហិទ្ធារម្បណោ ន ខ្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូហា ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យំ ន
 តហិទ្ធារម្បណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យោ
 ន តហិទ្ធារម្បណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូហា ន ។

[៤៥០] ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យំ ន តហិទ្ធារម្ប-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យោ ន ត
 ហិទ្ធារម្បណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូហា ន ។

[៤៥១] ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យំ ន តហិទ្ធារម្ប-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិច្ចស្សនសម្បជ័យោ ន តហិទ្ធារ-
 ម្បណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូហា ន ។

[៤៤៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់
 ជាទាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូហ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ
 កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដូហ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
 ទាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូហ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
 ទាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូហ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ កាស្រ័យ ទូរធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
 ទាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូហ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មចំណេ ចក្ខុវិស័យប្បដ្ឋានំ

[៤៥២] ន សនិទស្សនសម្បដិយំ ន តហិទ្ធារដ្ឋ

រដ្ឋណាត្ថុ ន អនិទស្សនសម្បដិយំ ន តហិទ្ធារដ្ឋណាត្ថុ

នម្ហំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បដិយោ ន តហិទ្ធា

រដ្ឋណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ។

[៤៥៣] ន អនិទស្សនសម្បដិយំ ន តហិទ្ធារដ្ឋ

ណាត្ថុ ន អនិទស្សនសម្បដិយំ ន តហិទ្ធារដ្ឋណាត្ថុ

នម្ហំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បដិយោ ន តហិទ្ធារដ្ឋ

ណោ ន ខ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ។

[៤៥៤] ហេតុយោ ភិស វារដ្ឋណោ នវ អភិ

នុត ភិស ។

សហនាត្ថវារមិ បច្ចយវារមិ និស្សយវារមិ

សំសដ្ឋវារមិ សម្បយុត្តវារមិ បញ្ញាវារមិ

វិគ្គារោ ។

ចក្ខុវិស័យប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មចំណេ ចក្ខុវិស័យប្បដ្ឋានំ

[៤៥៥] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការចំពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ ពេស្រីយ ឡូតមិ មិន

មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនមានការ

ម្នាក់ជាទាន់ក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំ

ពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅផង រឿងចំពាល់ ព្រោះ

ហេតុច្បង្គុយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥៦] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការចំពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅ ពេស្រីយ ឡូតមិ មិន

មែនជាមិនមានការឃើញនិងប្រកបដោយការចំពាល់ មិនមែនមានការ

ម្នាក់ជាទាន់ក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការចំ

ពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាទាន់ក្រៅផង រឿងចំពាល់ ព្រោះហេ

តុច្បង្គុយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥៧] ក្នុងហេតុច្បង្គុយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងការម្នាក់ច្បង្គុយ

មានវារៈ ៨ ក្នុងអំធាតុច្បង្គុយ មានវារៈ ៣០ ។

សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងសហជាតវារៈផង ក្នុង

ច្បង្គុយវារៈផង ក្នុងនិស្សយវារៈផង ក្នុងសំសដ្ឋ

វារៈផង ក្នុងសម្បយុត្តវារៈផង ក្នុងបញ្ញាវារៈផង ។

ចំព ចក្ខុវិស័យប្បដ្ឋានំ ។

បច្ចុដ្ឋយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុទុកនសហេតុទុកំ

[៤៥៥] នហេតុ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នសហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៦] ហេតុយា តិណិ អាម្មណោ ឯកំ
អវិភេត តិណិ ។

[៤៥៧] នហេតុ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នសហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៨] នហេតុ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នសហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអាម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា ។

[៤៥៩] នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តិណិ
នកតិបតិយា យ ។

[៤៦០] នហេតុ នសហេតុកោ ធម្មា ន-
ហេតុស្ស នសហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយា ។

បច្ចុដ្ឋយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុទុកនសហេតុទុកំ

[៤៥៥] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានពៈ ១ ក្នុងករណីប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣ ។

[៤៥៧] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៨] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ កាស្រីយ ខ្លួនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានពៈ ៣ ក្នុងករណីប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ។

[៤៦០] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាបដ្ឋយ ខែនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌

ន ឧបាតុ ឧ អរហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧបាតុ ន អរ-
 ហេតុកោ ន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ឧបាតុ
 ន អរហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ
 ត ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ ត ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ តិណិ ។

[៤២៥] ន ឧបាតុ ឧ អរហេតុកោ ត ន ឧបាតុ
 ន អរហេតុកោ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ឧបាតុ ន អរហេតុ-
 កោ ត ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
 បាតុ ន អរហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ ត ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ឧបាតុ ន អរហេតុកោ ត ន ឧបាតុ
 ន អរហេតុកោ ត ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 តិណិ ។

[៤២៦] ហេតុយោ នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
 តតេ នវ សព្វត្ថុ នវ ។

ច្បាប់យុត្តិធម៌

ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធមិ
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្លួន
 ធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣ ។

[៤២៥] ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
 ខ្លួនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ ខ្លួនធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ ខ្លួន
 ធមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានពៈ ៣ ។

[៤២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានពៈ ៧ ក្នុងវិវិកប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងប្បដ្ឋយចាំសិរសៈ សុច្ឆន្ត
 មានពៈ ៧ ។

និហោតុទុក្ខនិហោតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

(៤២៧) និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។ និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច និហោតុំ និហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហោតុប្បដ្ឋយា តីណំ ។

(៤២៨) ហោតុយោ នវ សព្វតុ វិគ្គារោ ។

និហោតុទុក្ខនិហោតុសនិហោតុកុក្ខំ

(៤២៩) និហោតុំ និហោតុកុក្ខំ និហោតុកុក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច និហោតុំ និហោតុកុក្ខំ និហោតុកុក្ខំ
 ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បដ្ឋយា ។ យោវ បញ្ញាវិ-
 រោចិ ឯកំ ។ និហោតុំ និហោតុកុក្ខំ និហោតុកុក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច និហោតុំ និហោតុកុក្ខំ និហោតុកុក្ខំ
 ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បដ្ឋយា ។

និហោតុទុក្ខនិហោតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

(៤២៧) ធម្មំ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនប្រកបដោយហេតុ
 កាស្រីយ ឡូធម្មិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម្មំ មិនិមនជាហេតុ
 មិនិមនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ ឡូធម្មិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមន
 ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម្មំ មិនិមនជាមិនិមនជាហេតុ មិនិមនប្រាសចាកហេតុ កាស្រីយ
 ឡូធម្មិ មិនិមនជាមិនិមនជាហេតុ មិនិមនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៤២៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីដ៏ស្អាត មានក្នុង
 ចក្ខុយោជន៍អស់ ។

និហោតុទុក្ខនិហោតុសនិហោតុកុក្ខំ

(៤២៩) ធម្មំ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាហេតុតាំងមិនិមន
 ជាមិនមនហេតុ កាស្រីយ ឡូធម្មិ មិនិមនជាហេតុ មិនិមនជាហេតុ
 តាំងមិនិមនជាមិនមនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ក្នុងបញ្ញាវារៈ មានវារៈ ៧ ជាគំណាត់ ។ ធម្មំ មិនិមនជាមិនិមនជា
 ហេតុ មិនិមនជាមិនមនហេតុតាំងមិនិមនជាមិនមនជាហេតុ កាស្រីយ
 ឡូធម្មិ មិនិមនជាមិនមនជាហេតុ មិនិមនជាមិនមនហេតុតាំងមិនិមន
 ជាមិនមនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័យទុក្ខកម្មត្រាង

បច្ច័យទុក្ខកម្មត្រាង

និរោត្តទុក្ខនិរោត្តនិរោត្តសម្មយុត្តទុក្ខ

និរោត្តទុក្ខនិរោត្តនិរោត្តសម្មយុត្តទុក្ខ:

(៤៧០) និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ និរោត្តវិប្បយុ-
ត្តនា ធម្មំ បដិច្ច និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ និរោត្តវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ វេទកុប្បច្ចយោ ន និរោត្តំ
និរោត្តវិប្បយុត្តក្ខេវំ ន និរោត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន និ-
រោត្តំ និរោត្តវិប្បយុត្តក្ខេវំ ន និរោត្តំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ វេទកុប្បច្ចយោ ។

(៤៧០) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុភ័ន្តិមិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ កស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
ភ័ន្តិមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុភ័ន្តិមិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ កស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុភ័ន្តិមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

និរោត្តទុក្ខនិរោត្តនិរោត្តសម្មយុត្តទុក្ខ

និរោត្តទុក្ខនិរោត្តនិរោត្តសម្មយុត្តទុក្ខ:

(៤៧១) និរោត្តំ និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ ធម្មំ
បដិច្ច និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ និរោត្តក្ខេវំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ វេទកុប្បច្ចយោ ។ និរោត្តំ និរោត្តំ និរោត្តក្ខេ-
វំ ធម្មំ បដិច្ច និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ និរោត្តក្ខេវំ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ វេទកុប្បច្ចយោ ។

(៤៧១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រ-
ត្រិក្កុទៅជាមួយនិងហេតុ កស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាហេតុនិងមិនមែនប្រត្រិក្កុទៅជាមួយនិងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ កស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

និរោត្តទុក្ខប្បដ្ឋ័យទុក្ខ

និរោត្តទុក្ខប្បដ្ឋ័យទុក្ខ:

(៤៧២) និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ ធម្មំ
បដិច្ច និរោត្តំ និរោត្តក្ខេវំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

(៤៧២) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនបច្ច័យ ក-
ស្រីយ ឡធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនបច្ច័យ ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ អប្បដ្ឋយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អប្បដ្ឋយោ ច ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៤៧៣) ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន-

ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 ប្បដ្ឋយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ
 ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច
 ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានប្តីយ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ប្តីយ វេចក៏ករឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានប្តីយផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានប្តីយផង កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានប្តីយ វេចក៏ករឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៧៣) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន

ប្តីយ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានប្តីយ វេចក៏ករឡើយ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានប្តីយ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានប្តីយ វេចក៏ករឡើយ ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានប្តីយផង មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានប្តីយផង កាស្រ័យ ភូតមិ
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានប្តីយ វេចក៏ករឡើយ
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៧៧] ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត ន ហេតុ ន
 អប្បដ្ឋយេត្ត ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេ
 ន ធម្មា ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋ-
 យេត្ត ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត ធម្មា ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត ន ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយេត្ត ច ន ន ហេតុ
 ន អប្បដ្ឋយេត្ត ត ធម្មា ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៤៧៨] ហេតុយោ វេ សត្វត្ថ វេ ។

[៤៧៩] ន ហេតុ ន អសង្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ហេតុ
 ន សប្បនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ហេតុ ន អប្ប-
 និយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ហេតុ ន រូបំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន ហេតុ ន អរូបំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

[៤៨០] ធម៌ វិនិច្ឆយោ ហេតុ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ ហេតុ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ ហេតុ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វឌ្ឍនំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ ហេតុ វិនិ-
 ច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ ហេតុ វិនិច្ឆយោ
 វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វឌ្ឍនំ វឌ្ឍនំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ វិនិច្ឆយោ ហេតុ
 វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វឌ្ឍនំ កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វឌ្ឍនំ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 វឌ្ឍនំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៖ ៧ ក្នុងច្បាប់ចំណីអាសា
 សុទ្ធតែមាន៖ ៧ ។

[៤៨២] កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 សន្តិកៈ ... ។ កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 ទស្សនៈ ... ។ កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 សច្ចនិយៈ ... កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 ជ័យៈ ... ។ កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ
 ... កាស្រីយ ធូវធមិ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ វិនិច្ឆយោ ... ។

ន ហេតុំ ន លោកតិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ
 ន លោកតុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន
 កេន ធម៌វិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន កេន ធម៌
 វិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន ហេតុទុក្ខតោអាសវៈតោច្ចុក្ខទុក្ខៈ

[២៧៧] ន ហេតុំ តោ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុំ ន វិចារាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
 ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវំស អ្សយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អាសវំវិញ្ញយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវំភ្នំ ន អនាសវំភ្នំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវំភ្នៅ ន វិចារា
 អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវំភ្នៅ
 ន អាសវំវិញ្ញយុត្តុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អា
 សវំវិញ្ញយុត្តុញ្ច ន វិចារា អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុយ . . . កស្រ្តីយ
 ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុក្ករ . . . ។ កស្រ្តីយ
 ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 . . . កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនសត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណាមួយ . . . ។

ន ហេតុទុក្ខតោអាសវៈតោច្ចុក្ខទុក្ខៈ

[២៧៧] កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អាសវៈ . . . កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមែនអាសវៈ . . . ។ កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនសត្រូវដឹងដោយអធិការ . . . កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។ កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនស្រុកសដោយអាសវៈ . . . កស្រ្តីយ
 ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនស្រុកសពាតអាសវៈ . . . ។
 កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ចំណីមិន
 មែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ចំណីមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។
 កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ចំណីមិនមែន
 ស្រុកសពាតអាសវៈ . . . កស្រ្តីយ ខ្លូធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនស្រុកសពាតអាសវៈ ចំណីមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។

អភិធម្មបំណែក បទដ្ឋកថា

ន ហេតុ ធម៌ត្តសំសង្កសមុត្តាណំ . . . ។ ន ហេតុ
 ធម៌ត្តសំសង្កសមុត្តាណសហគុំ . . . ។ ន ហេតុ ធម៌
 ត្តសំសង្កសមុត្តាណាទុបវេត្តិ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។
 ន ហេតុ ធម៌ផ្សិត្តកំ . . . ន ហេតុ ធម៌ពាហិ
 . . . ។ ន ហេតុ ធម៌ទទានា ធម្មំ . . . ។ ន ហេតុ
 ធម៌ទទានិដ្ឋំ . . . ន ហេតុ ធម៌អនុទានិដ្ឋំ . . . ។

និហោតទុក្ខទ្វិគោត្តកទុក្ខំ

(២៤០) ន ហេតុ នោទុទានាណំ . . . ន ហេតុ
 នោកិលេសំ . . . ។

និហោតទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខំ

(២៤១) ន ហេតុ ននិស្សន្ទននបហាតត្ថំ . . .
 ន ហេតុ ននិស្សន្ទននបហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុ
 នការងាយបហាតត្ថំ . . . ន ហេតុ ននិការងាយ-
 បហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុ ននិស្សន្ទននបហាតត្ថុ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ន ហេតុ ននិស្សន្ទនន-
 បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ . . . ។ ន ហេតុ
 នការងាយបហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ . . .

អភិធម្មបំណែក បទដ្ឋកថា

មិនមែនជាហេតុ មិនមែននាយទ្បំកំណិកំណិកំណិកំ . . . ។ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែននាយទ្បំកំណិកំណិកំណិកំណិកំ . . . ។
 កាស្រ័យ ទ្បំធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែននាយទ្បំកំណិកំណិកំ
 ប្រព្រឹត្តទៅកាបចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅទាដ
 ក្បួន . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅទាដក្រៅ . . . ។ ម្ប
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាទុទាតា . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាទុទាទិដ្ឋ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនអនុទាទិដ្ឋ . . . ។

និហោតទុក្ខទ្វិគោត្តកទុក្ខំ

(២៤០) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាទុទាតា . . . មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាគិលេស . . . ។

និហោតទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខំ

(២៤១) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលរដោយទស្សនៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលរដោយទស្សនៈ . . . ។
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលរដោយការងារ . . . មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលរដោយការងារ . . . ។ កាស្រ័យ
 ទ្បំធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលរដោយទស្សនៈ
 . . . កាស្រ័យ ទ្បំធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 មានហេតុដែលត្រូវលរដោយទស្សនៈ . . . ។ កាស្រ័យ ទ្បំធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុដែលត្រូវលរដោយការងារ . . .

ន ហេតុំ ន ន ភាវនាយ ម ហាត ភូហេតុតំ ន ម្ហំ ម ដិ ទូ
 . . . ។ ន ហេតុំ ន សវិតក្កំ ន ម្ហំ ម ដិ ទូ . . .
 ន ហេតុំ ន វវិតក្កំ ន ម្ហំ ម ដិ ទូ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន សវិតាវំ . . . ន ហេតុំ ន វវិតាវំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ស ម្បវិតំ . . . ន ហេតុំ ន ម ម្បវិតំ ន ម្ហំ ម ដិ ទូ
 . . . ។ ន ហេតុំ ន មីតិស ហាតតំ . . . ន ហេតុំ ន
 ន មីតិស ហាតតំ . . . ។ ន ហេតុំ ន សុទ ម ហាតតំ
 . . . ន ហេតុំ ន ន សុទ ម ហាតតំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ទុមេត្តាស ហាតតំ . . . ន ហេតុំ ន ន ទុមេត្តាស
 ហាតតំ . . . ។ ន ហេតុំ ន កាហាវចរំ . . . ន ហេតុំ
 ន ន កាហាវចរំ . . . ។ ន ហេតុំ ន ភូហាវចរំ . . .
 ន ហេតុំ ន ភូហាវចរំ . . . ។ ន ហេតុំ ន អរូហាវចរំ
 . . . ន ហេតុំ ន ន អរូហាវចរំ . . . ។ ន ហេតុំ ន
 ម វិយាម ម្ហំ . . . ន ហេតុំ ន ម ម វិយាម ម្ហំ . . . ។

ភាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែល
 ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។ ភាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ . . . ភាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានវិភក្តៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងចិត្ត . . . ភាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត . . . មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយចិត្ត . . . ។ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
 ដោយទុបេត្តា . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 ទុបេត្តា . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាភាហាវចរៈ . . . មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនភាហាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាស្វ្រាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនស្វ្រាវចរៈ
 . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាស្វ្រាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមែនស្វ្រាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 ហ័យាមន្តៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុវិយាមន្តៈ . . . ។

ន ហេតុ ន ធិយ្យនិកំ . . . ន ហេតុ ន អធិយ្យ-
 និកំ . . . ។ ន ហេតុ ន ធិយតំ . . . ន ហេតុ
 ន អធិយតំ . . . ។ ន ហេតុ ន សទុត្តរំ . . . ន ហេតុ
 ន អទុត្តរំ . . . ។

(៤៧២) ន ហេតុ ន សរណំ ន ម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន សរណោ ន ម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 យ ។ ន ហេតុ ន អរណំ ន ម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អរណោ ន ម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ
 ន អរណំ ន ម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អរណោ ន ម្មោ
 ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន អរណំ ន ម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន អរណោ ន ន ន ហេតុ ន អរណោ ន
 ម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាធិយ្យនិកៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាអធិយ្យនិកៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាធិយតៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអធិយតៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាប្រត្តិក្ករេវជាមួយនឹងទុត្តរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានទុត្តរៈ . . . ។

(៤៧២) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មាន
 កិលេស) អាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមានកិលេស) អាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ ភ្លូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី អាស្រ័យ ភ្លូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

និស្សន្ទកថា ទូកនិស្សន្ទកថា

[៤៧៦] ន សាហេតុកំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច
 ន សាហេតុកោ ន ហេតុ ទ ម្មា ទ ម្មុន្ទតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន សាហេតុកំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច ន សាហេ-
 តុកោ ន ហេតុ ទ ម្មា ទ ម្មុន្ទតិ ហេតុប្បច្ចយា ន
 សាហេតុកំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច ន សាហេតុកោ
 ន ហេតុ ទ ន សាហេតុកោ ន ហេតុ ទ ទ ម្មា ទ ម្មុ-
 ន្ទតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៧៧] ន សាហេតុកំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច ន
 សាហេតុកោ ន ហេតុ ទ ម្មា ទ ម្មុន្ទតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន សាហេតុកំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច ន សាហេតុកោ
 ន ហេតុ ទ ម្មា ទ ម្មុន្ទតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សាហេតុ-
 កំ ន ហេតុំ ន ម្មំ បដិច្ច ន សាហេតុកោ ន ហេតុ
 ទ ន សាហេតុកោ ន ហេតុ ទ ទ ម្មា ទ ម្មុន្ទតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

និស្សន្ទកថា ទូកនិស្សន្ទកថា

[៤៧៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ រើបរិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ រើបរិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ រើបរិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៤៧៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ រើប
 រិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ រើបរិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ខ្លាចធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ រើបរិភោគឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

និហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧២] និហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុសហោតុកុទុកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៣] និហោតុកេតិកនិហោតុកេតិក ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុកេតិកនិហោតុកេតិក ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៤] និហោតុកេតិកនិហោតុកេតិក ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុកេតិកនិហោតុកេតិក ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុនិសហោតុកុទុកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៥] និហោតុនិសហោតុកុទុកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុនិសហោតុកុទុកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៦] ភស្តុភារ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុសហោតុកុទុកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៧] ភស្តុភារ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុសហោតុកុទុកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៨] ភស្តុភារ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុហោតុសម្បយុត្តិកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោតុនិសហោតុកុទុកនិហោតុទុក្ខំ

[២៧៩] ភស្តុភារ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុនិសហោតុកុទុកនិហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ច័យទុក្ខច្បង្គាន

ប្រឡង្គទុក្ខនិរោធិទុក្ខិ

[២៧២] ន អប្បច្ចយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន អសន្តតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សនិ-
 ន ស្សនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សប្បដិឃំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បដិឃំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូបី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អរូបី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន
 លោភិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន លោក្ខត្តំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កេនចិវិញ្ញេយ្យំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កេនចិវិញ្ញេយ្យំ ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

តោអាសវិគោប្បកទុក្ខនិរោធិទុក្ខិ

[២៧៧] នោ អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន គា-
 អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សាសវំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័យទុក្ខច្បង្គាន

ប្រឡង្គទុក្ខនិរោធិទុក្ខិ

[២៧៦] កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាអសន្តតៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាសច្ចដិឃៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាអប្បដិឃៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនមានរូប មិនមែនជាហេតុ
 . . . កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ . . .
 កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាលោភិយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាលោក្ខត្តៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

តោអាសវិគោប្បកទុក្ខនិរោធិទុក្ខិ

[២៧៧] កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែនជាមិនមែនជា
 អាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ កាស្រ័យ ភូរិយិ មិនមែន
 ប្រត្តិក្ការាវាដំបូយនីតិអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . កាស្រ័យ
 ភូរិយិ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយម្យដ្ឋាន

ន អាសវីសម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អាសវីសម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថុ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនាសវត្ថោ ន អនាសវត្ថុ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន វេសវត្ថោ ន អាសវីសម្បយុត្តត្ថុ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អាសវីសម្បយុត្តត្ថោ ន វេសវត្ថោ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន អាសវីសម្បយុត្តំ ន សាសវី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . អាសវីសម្បយុត្តំ ន អនាសវី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ឆតោប្បកទ្ធកនិហោត្តទ្ធកិ

[២៧១] នោ សញ្ញាដនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ កន្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ និយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ យោគំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ ធិវណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ បទាសំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយម្យដ្ឋាន

កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . .

កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . ។

កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាអាសវៈ ពំនិមិនវែនជាមិនបានអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាមិនបានអាសវៈ ពំនិមិនវែនជាមិនវែនជាអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . ។

កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាអាសវៈ ពំនិមិនវែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនប្រាសចាកអាសវៈ ពំនិមិនវែនជាមិនវែនជាអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . ។

កាស្រីយ ខ្លវធមិ ប្រាសចាកអាសវៈ ពំនិមិនវែនប្រត្រឹមត្រូវជាមួយនឹងអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ ប្រាសចាកអាសវៈ ពំនិមិនវែនជាមិនបានអាសវៈ មិនវែនជាហេតុ . . . ។

ឆតោប្បកទ្ធកនិហោត្តទ្ធកិ

[២៧២] កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាសញ្ញាដនៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាគន្លុះ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាឈ្មោះ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាយោគៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាធិវណៈ មិនវែនជាហេតុ . . . កាស្រីយ ខ្លវធមិ មិនវែនជាបទាសៈ មិនវែនជាហេតុ . . . ។

បទដ្ឋកថាបិដក
មហានិទ្ទកនិទ្ទក

(២៧៧) ន សាវត្ថុណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ សម្ពិគ្គំ ។ ន ចិត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ធម្មសិកកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ចិត្តសម្មយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន
 ចិត្តសំសដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្ត
 សម្មដ្ឋានំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តស
 ហេតុំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តានុបវរិត្តិ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាន
 សហេតុំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំ
 សដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបវរិត្តិ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន អដ្ឋត្តិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន តាហិវ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ចាតា ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ចាតិដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន អនុច្ចាតិដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បទដ្ឋកថាបិដក
មហានិទ្ទកនិទ្ទក

(២៧៧) កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងកា
 ម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ... ។ សេចក្តីចម្រើន ។ កាស្រ័យ
 ខ្យលមិ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យលមិ
 មិនមែនជាធម្មសិក មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យលមិ
 មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យលមិ
 មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ
 ខ្យលមិ មិនមែនកាំងឡើងកំចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ
 ខ្យលមិ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនលាយទ្បំមិនកាំងឡើងកំចិត្ត មិនមែនជា
 ហេតុ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនលាយទ្បំកាំងឡើងនឹងកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិន
 មែនលាយទ្បំកាំងឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅនាទីក្នុង មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅនាទីក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាទុណា មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាទុណាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 កាស្រ័យ ខ្យលមិ មិនមែនជាអកុច្ចាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ ... ។

ទ្វិគោប្បកទុក្ខនិហោតទុក្ខំ

[២០០] នោ ឧទាហានំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ។ នោ កិលេសំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បិដ្ឋិទុក្ខនិហោតទុក្ខំ

[២០១] ន ធម្មស្សនេន បហាតត្ថំ និហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ធម្មស្សនេន បហាតត្ថំ និហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ និហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ និហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។ ន ធម្មស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុកំ និ
ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ធម្មស្សនេន បហាតត្ថុ
ហេតុកំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ភាវនា
យ បហាតត្ថំ ហេតុកំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ធម្មស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុកំ និហោតុំ ធម្មំ ប
ដិច្ច ... ។ ន អវិកត្តំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន អវិកត្តំ និហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ទ្វិគោប្បកទុក្ខនិហោតទុក្ខំ

[២០២] កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាធម្មតា មិនិមនជា
ហេតុ ... ។ កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាភិលេស មិនិមនជា
ហេតុ ... កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាមិនិមនជាភិលេស មិន
មិននិមនជាហេតុ ... ។

បិដ្ឋិទុក្ខនិហោតទុក្ខំ

[២០៣] កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនក្រូសដោយឧស្សនៈ
មិនិមនជាហេតុ ... កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាមិនិមនក្រូស
ដោយឧស្សនៈ មិនិមនជាហេតុ ... ។ កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិន
មិនក្រូសដោយភាវនា មិនិមនជាហេតុ ... កាស្រីយ ភ្នូធមិ
មិនិមនជាមិនិមនក្រូសដោយភាវនា មិនិមនជាហេតុ ... ។
កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនមានហេតុដែលក្រូសដោយឧស្សនៈ មិន
មិននិមនជាហេតុ ... កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាមិនិមនមានហេតុ
ដែលក្រូសដោយឧស្សនៈ មិនិមនជាហេតុ ... ។ កាស្រីយ
ភ្នូធមិ មិនិមនមានហេតុដែលក្រូសដោយភាវនា មិនិមនជាហេតុ
... កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិនិមនជាមិនិមនមានហេតុដែលក្រូស
ដោយភាវនា មិនិមនជាហេតុ ... ។ កាស្រីយ ភ្នូធមិ មិន
មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិញ្ញាណ មិនិមនជាហេតុ ... កាស្រីយ
ភ្នូធមិ មិនិមនជាមិនមានវិញ្ញាណ មិនិមនជាហេតុ ... ។

ន សរីរាវា ឧ រោគ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អវិហារំ ន
 រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សម្មតិកំ ន រោគំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន អប្បិកំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន មតិសហគតំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន មតិសហគតំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សុទ-
 សហគតំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន នសុទសហគតំ
 ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ឧបេក្ខាសហគតំ
 ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ឧបេក្ខាសហគតំ
 ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កាមាវចំ ន រោគំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន កាមាវចំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន រូចាវចំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន រូ-
 ចាវចំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន អរូចាវចំ
 ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អរូចាវចំ ន រោគំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ ន បរិយាបដ្ឋំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន អបរិយាបដ្ឋំ ន រោគំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងវិហារ មិនមែនជា
 រោគ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិហារ មិនមែន
 ជា រោគ ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹង
 បិកិ មិនមែនជា រោគ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមានបិកិ
 មិនមែនជា រោគ ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 បិកិ មិនមែនជា រោគ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ប្រកបដោយបិកិ មិនមែនជា រោគ ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជា រោគ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជា រោគ ... ។ កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា រោគ ... កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា កាមាវចារ មិនមែនជា រោគ ... កា-
 ស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា កាមាវចារ មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា រូចាវចារ មិនមែនជា រោគ ... កា-
 ស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា រូចាវចារ មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា អរូចាវចារ មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា អរូចាវចារ មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា បរិយាបដ្ឋុ មិនមែនជា រោគ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជា អបរិយាបដ្ឋុ មិនមែនជា រោគ ... ។

និយ្យាណិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នអនិ-
 យ្យាណិកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ននិយតំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នអនិយតំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ នសទត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 នអទត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៥១២] នសរណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នអរណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នអរណំ នហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា នអរណំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ នហេតុ ច នអរណោ នហេតុ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នសរណំ នហេតុកា
 នអរណំ នហេតុកា ធម្មំ បដិច្ច នសរណោ
 នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាខ័យ្យានិកៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអិយកៈ មិនមែនជាហេតុ . . . កា-
 ស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអនិយកៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសទត្តកៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអទត្តកៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

[៥១២] ធមិ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តិការណ៍ដូច
 គឺកិលេស) មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិន
 មែនជាអរណៈ (មិនមែនជាមិនមានកិលេស) មិនមែនជាហេតុ កា-
 ស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ កា-
 ស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ កា-
 ស្រ័យ ឡធមិ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ កា-
 ស្រ័យ ឡធមិ មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជា
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បព្វនិយមនុក្ខេបប្បដ្ឋាន

បព្វនិយមនុក្ខេបប្បដ្ឋាន

[៥០៣] ហេតុយា មេត្យា អវិការេត មេត្យា សត្វត្ថ
វិគ្គារេ ។

[៥០៣] ភ្នំហេតុច្បង្គីយ មានពៈ ៥ ភ្នំកវិរតច្បង្គីយ មាន
ពៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បង្គីយព័ន្ធសស ។

[៥០៤] ន សារណំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សារណោ ន នហេតុំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ន អរណំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ
ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥០៤] ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
រើមកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង្គីយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិម
មែនជាមិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាសារណៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ រើមកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង្គីយ ។

[៥០៥] ហេតុយា មេត្យា អវិការេត មេត្យា សត្វត្ថ
វិគ្គារេ ។

[៥០៥] ភ្នំហេតុច្បង្គីយ មានពៈ ៦ ភ្នំកវិរតច្បង្គីយ មាន
ពៈ ៦ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បង្គីយព័ន្ធសស ។

និសរណទុកនិសហេតុកុក្កិ

និសរណទុកនិសហេតុកុក្កិ

[៥០៦] ន សារណំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សារណំ ន អរហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

[៥០៦] កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងហេតុ ... កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជា
សារណៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ។

និសរណទុកនិហេតុសម្បយុត្តទុក្កិ

និសរណទុកនិហេតុសម្បយុត្តទុក្កិ

[៥០៧] ន សារណំ ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សារណំ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

[៥០៧] កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយហេតុ ... កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមែនជាសារណៈ មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ ... ។

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុកុក្កិ

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុកុក្កិ

[៥០៧] នសរណំ នហោតុកោវ នអហោតុកោវ
ធម្មំ បដិទ្ធ ... នសរណំ នអហោតុកោវ ន
នហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

[៥០៧] កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
គាំមិនមែនជាមិនមានហេតុ ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានហេតុគាំមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុសម្មយុត្តទុក្កិ

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុសម្មយុត្តទុក្កិ

[៥០៨] នសរណំ នហោតុកោវ នហោតុវិប្បយុ-
ត្តកោវ ធម្មំ បដិទ្ធ ... នសរណំ នហោតុវិប្ប-
យុត្តកោវ ននហោតុំ ធម្មំ បដិទ្ធ ... ។

[៥០៨] កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
គាំមិនមែនជាមិនមានហេតុ ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានហេតុគាំមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុកុក្កិ

និសរណទុក្ខនិរោធិសហោតុកុក្កិ

[៥០៩] នសរណំ នហោតុំ នសហោតុកំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ... នសរណំ នហោតុំ នសហោតុកំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ... ។

[៥០៩] កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
ហេតុគាំមិនមែនជាមិនមានហេតុ ... កាស្រ័យ ខ្លវធមិ
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុគាំមិនមែនជាមិនមានហេតុ ... ។

និសរណទុក្ខប្បឡន្តទុក្កិ

និសរណទុក្ខប្បឡន្តទុក្កិ

[៥១០] នសរណំ នអប្បច្ចយំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ។ នសរណំ នអសន្តិកំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ។ នសរណំ នសនិទស្សនំ ធម្មំ បដិទ្ធ
... ។ នសរណំ នសប្បនិយំ ធម្មំ បដិទ្ធ ...

[៥១០] កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនជាអសន្តិកៈ ... ។ កាស្រ័យ ខ្លវ
ធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ ... ។
កាស្រ័យ ខ្លវធមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសប្បនិយៈ ...

បទដ្ឋយទុក្ខទុក្ខដ្ឋានំ

ន សារណំ ន អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សារណំ
 ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សារណំ ន អរូបំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន សារណំ ន លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន សារណំ ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សារណំ ន កេនិច្ឆិកាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សារណំ ន កេនិច្ឆិកាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនោអាសវិគោច្ឆកទុក្ខំ

(៥១២) ន សារណំ នោ ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សារណំ ន នោ ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សា-
 រណំ ន ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សារណំ ន មា-
 តាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សារណំ ន អាសវ-
 សញ្ញយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សារណំ ន ភាសវ-
 វិញ្ញយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សារណំ ន ភាសវ-
 កោវ ន អតាសវកោ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សារណំ
 ន អតាសវកោវ ន នោ ភាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បទដ្ឋយទុក្ខទុក្ខដ្ឋានំ

ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាអប្បដិយេ . . . ។
 ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេមានប្រ . . . ក-
 ស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាមិនមានប្រ . . . ។
 ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាលោកិយ . . .
 ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាលោកុត្តរៈ . . . ។
 ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណាតិមួយ . . . ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេ
 ជាមិនិមេត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាតិមួយ . . . ។

និសរណទុក្ខនោអាសវិគោច្ឆកទុក្ខំ

(៥១២) ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជា
 ភាសវៈ . . . ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាមិន
 មិនជាភាសវៈ . . . ។ ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិន
 មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយមិនភាសវៈ . . . ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជា
 សារណាៈ មិនិមេជាមិនមានភាសវៈ . . . ។ ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ
 មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេប្រកបដោយភាសវៈ . . . ភាស្រ័យ
 ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេប្រកបដោយភាសវៈ . . . ។
 ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ មិនិមេជាភាសវៈ ទាំងមិនមេ
 ជាមិនមានភាសវៈ . . . ភាស្រ័យ ខ្យំធមិ មិនិមេជាសារណាៈ
 មិនិមេជាមិនមានភាសវៈ ទាំងមិនមេជាមិនមេជាភាសវៈ . . . ។

អភិធម្មចំណែក បច្ចុប្បន្ន

ន សារណំ ន អាសវំ ឡោវ ន អាសវំ វិប្បយុត្តុញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន សារណំ ន អាសវំ វិប្បយុត្តុញ្ច ឡោវ ន ឆោ-
 តអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ហរណំ អាសវំ វិប្ប-
 យុត្តុ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ អាស-
 វំ វិប្បយុត្តុ ន មនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកធាតុប្បកទុក្ខំ

[៥១៣] ន សារណំ ឆោសាត្តោជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សារណំ ឆោ តន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារ-
 ណំ ឆោ ឱយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ ឆោ យោ-
 តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ ឆោ ជីវរណំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន សារណំ ឆោ មរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកមហាន្តរទុក្ខំ

[៥១៤] ន សារណំ ន សារាដ្ឋណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ សន្តិកំ ។ ន សារណំ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សារណំ ន ឆេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន កិក្ខុសម្បយុត្តុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មចំណែក បច្ចុប្បន្ន

កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកអាសវៈ ... កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
 ប្រាសចាកអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ... ។ កាស្រ័យ ខ្យ-
 វធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ តាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ... កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ
 ប្រាសចាកអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ... ។

និសរណទុកធាតុប្បកទុក្ខំ

[៥១៣] កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជា
 សរញ្ញជនៈ ... កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជា
 គន្លុះ ... កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាឈ្មោះ
 ... កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាយោគៈ ...
 កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាទិវរណៈ ...
 កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ ... ។

និសរណទុកមហាន្តរទុក្ខំ

[៥១៤] កាស្រ័យ ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការដ្ឋណំ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ កាស្រ័យ
 ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ខ្យ-
 វធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាចក្ខុសិក ... ។ កាស្រ័យ
 ខ្យវធមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ... ។

បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខញ្ញាតំ

ន សារណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 សារណំ ន ចិត្តានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស-
 រណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សារណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិ
 ធម្ម បដិច្ច ... ។ ន សារណំ ន អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន សារណំ ន ពាហិវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន ទុច្ចាធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សារ-
 ណំ ន ទុច្ចាធិន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ ន អ-
 ទុច្ចាធិន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុក្ខទ្ធិតោច្ឆកទុក្ខំ

[២១៩] ន សារណំ ន ឆា ទុច្ចាធានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សារណំ ន ឆា កំលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចនីយទុក្ខទុក្ខញ្ញាតំ

កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនលាយរៀងដោយចិត្ត
 ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនកំនើតរឿង
 ដំបូងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជា
 សារណៈ មិនមែនលាយរៀងនឹងកំនើតរឿងដំបូងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ
 ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនលាយរៀងកំនើតនឹងកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
 លាយរៀងកំនើតនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ កាស្រ័យ ភូតមិ
 មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ... កាស្រ័យ ភូ-
 តមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ ... ។
 កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាទុច្ចាធា ... ។
 កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាទុច្ចាធិន្ត ... ។
 កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអទុច្ចាធិន្ត ... ។

និសរណទុក្ខទ្ធិតោច្ឆកទុក្ខំ

[២១៩] កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជា
 ទុច្ចាធា ... កាស្រ័យ ភូតមិ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជា
 កិរិយា ... ។

ន សារណំ ន ធម៌តិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
 សារណំ ន ធម៌តិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ស-
 រណំ ន វសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 សារណំ ន ឧបេក្កាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
 សារណំ ន នឧបេក្កាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សារណំ ន កាហាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ
 ន នកាហាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សារណំ ន-
 រុញាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ ន រុញាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សារណំ ន អរុញាវចរំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន សារណំ ន នអរុញាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សារណំ ន បរិយាចង្គំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន សារណំ ន អបរិយាចង្គំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 សារណំ ន តិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ
 ន អតិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សារណំ ន-
 តិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សារណំ ន អតិយតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។

កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាប្រកបដោយចីតិ ...
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 ចីតិ ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិន
 មែនប្រកបដោយសុខ ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្កា ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ
 មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្កា ... ។ កាស្រ័យ ភ្នំធម៌
 មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាកាហាវចរៈ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិន
 មែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាកាហាវចរៈ ... ។ កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជារុញាវចរៈ ... កាស្រ័យ ភ្នំធម៌
 មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនជារុញាវចរៈ ... ។ កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអរុញាវចរៈ ... កាស្រ័យ
 ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអរុញាវចរៈ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាបរិយាចង្គៈ ...
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអបរិយាចង្គៈ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាតិយ្យានិកៈ ...
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអតិយ្យានិកៈ ... ។
 កាស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាតិយតៈ ... កា-
 ស្រ័យ ភ្នំធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអតិយតៈ ... ។

[៥១៧] ន សារណំ ន សទុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សារណោ ន សទុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥១៨] ហេតុយា ឯកំ សទ្ធកុំ វិញ្ញាណេ ។

[៥១៩] ន សារណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សារណោ អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
ឯកំ ។ ន សារណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
ណោ ន អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
ន អរណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សារណោ ន អ-
នុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន អរណំ
ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សារណោ ន អនុត្តរោ ធម្ម-
ន អរណោ ន អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ ។ ន សារណំ ន អនុត្តរាញ ន អរណំ ន-
អនុត្តរាញ ធម្មំ បដិច្ច ន សារណោ ន អនុត្តរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៥១៧] ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាសទុត្តរៈ កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាសទុត្តរៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ រសចក្ខុវិស្វា បាន
គ្រប់បង្គុយទាំងអស់ ។

[៥១៩] ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ កា-
ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
ជាអនុត្តរៈ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
ជាអនុត្តរៈ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែន
ជាអនុត្តរៈក្តី មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈក្តី កាស្រ័យ ខ្លួន
ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ កាស្រ័យ
ខ្លួនធម៌ មិនមែនជាសារណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈផង មិនមែនជាសារណៈ
មិនមែនជាអនុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ច្បាប់យុទ្ធសាស្ត្រ

ច្បាប់យុទ្ធសាស្ត្រ

(៥២១) ហេតុយោ បញ្ច សព្វត្ថ វិញ្ញាណ ។

(៥២០) ក្នុងហេតុប្បវត្តិយ មានវារៈ ៥ សេដ្ឋីវិញ្ញាណ មាន

សហជាតវារៈ បច្ចយវារៈ វិស្សយវារៈ

គ្រប់ច្បាប់វិញ្ញាណ ។

សំសង្ខវារៈ ឧប្បយុត្តវារៈ បញ្ញាវារៈ

សហជាតវារៈ បច្ចយវារៈ វិស្សយវារៈ

វិញ្ញាណ ។

សំសង្ខវារៈ ឧប្បយុត្តវារៈ បញ្ញាវារៈ

ច្បាប់យុទ្ធសាស្ត្រ ផ្នែក ។

ហេតុ អប្បវិញ្ញាណ ៥ ។

៥២ ច្បាប់យុទ្ធសាស្ត្រ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស ធម្មិមា វាគោ

បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កេ
បច្ចនីយភ្នំកប្បដ្ឋានំ	១
បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ	៤០
បច្ចនីយទុកភ្នំកប្បដ្ឋានំ	៨០
បច្ចនីយភ្នំកទុកប្បដ្ឋានំ	១១៨
បច្ចនីយភ្នំកភ្នំកប្បដ្ឋានំ	១៤៧
បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ	១៧១

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ធម្មិមភាគ

បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សន្តិកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចនីយភ្នំកប្បដ្ឋាន	១
បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន	៤០
បច្ចនីយទុកភ្នំកប្បដ្ឋាន	៨០
បច្ចនីយភ្នំកទុកប្បដ្ឋាន	១១៨
បច្ចនីយភ្នំកភ្នំកប្បដ្ឋាន	១៤៧
បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន	១៧១

វិទ្យាវិទ្ធុបង្ក

វិទ្យាបាលី	អវិទ្យាបាលី	អង្កេត	អង្កេតលេខាយ
និបិត្តសមដ្ឋានទុក	និបិត្តសមដ្ឋានទុក	៦១	១១
នកិលេសសម្បយុត្តទុក	នកិលេសសម្បយុត្តទុក	៦៧	៧
ហេតុច្បូច្ចយោ	ហេតុច្បូច្ចយោ	១៣៧	៥

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យទុស-ត្រូវ

ពាក្យទុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	៦៧	៧
មិនវិមនជាតុសល	មិនវិមនជាតុសល	១៣១	៧
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	១៤១	២
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	..	១១
នូវគម៌	នូវគម៌	១៨៧	១៤
ហេតុច្បូច្ចយោ	ហេតុច្បូច្ចយោ ២	២២០	១៦